

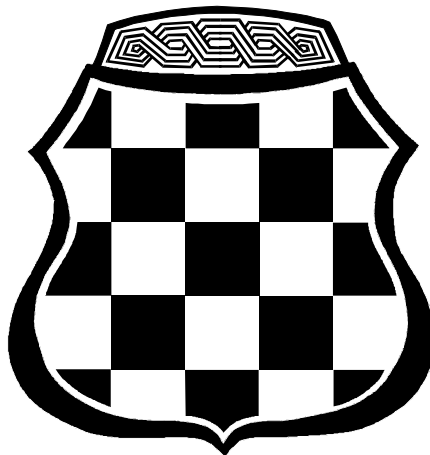
NARODNE NOVINE

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE
Službeno glasilo

GODIŠTE IV

BROJ 11

LIVNO, 29. LISTOPADA 1999. godine

120. **Zakon** o posredovanju pri

PREGLED SADRŽAJA

ŽUPAN HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

110. **Rješenje** o imenovanju ministra u Vladi Hercegbosanske županije (Darko Božić)..... 521
111. **Rješenje** o imenovanju ministra u Vladi Hercegbosanske županije (Hikmet Hodžić)..... 522

SKUPŠTINA HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

112. **Odluka** o potvrdi imenovanja ministara u Vladi Hercegbosanske županije..... 522
113. **Odluka** o proglašenju Zakona o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prijepisa 522
114. **Zakon** o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prijepisa 522
115. **Odluka** o proglašenju Zakona o knjižnicama 524
116. **Zakon** o knjižnicama..... 525
117. **Odluka** o proglašenju Zakona o sigurnosti prometa na cestama 530
118. **Zakon** o sigurnosti prometa na cestama ... 531
119. **Odluka** o proglašenju Zakona o posredovanju pri upošljavanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba 582

upošljavanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba 582

121. **Odluka** o izmjeni Odluke o naknadi materijalnih troškova zastupnika u Skupštini Hercegbosanske županije 590
122. **Zaključak**..... 590

* * *

ŽUPAN HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

Na temelju članka 38. Ustava Hercegbosanske županije ("Narodne novine Hercegbosanske županije", br.3/96), župan Hercegbosanske županije donosi

RJEŠENJE

o imenovanju ministra u Vladi Hercegbosanske županije

I.

1. Ministar rada, socijalne skrbi i prognanih - Darko Božić iz Drvara.

II.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Ovo rje{enje stupa na snagu kada ga potvrdi Skup{tina Hercegbosanske `upanije.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska `upanija
`upan
Broj: 02-237/99
Kupres, 12. listopada 1999. god.

Župan
Ivan Ivić

* * *

Na temelju ~lanka 38. Ustava Hercegbosanske `upanije ("Narodne novine Hercegbosanske `upanije", br.3/96), `upan Hercegbosanske `upanije donosi

RJE{ENJE
o imenovanju ministra u Vladi Hercegbosanske `upanije

I.

1. Ministar industrije, energetike i rudarstva - Hikmet Hod`i} iz Livna.

II.

Ovo rje{enje stupa na snagu kada ga potvrdi Skup{tina Hercegbosanske `upanije.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska `upanija
`upan
Broj: 02-238/99
Kupres, 12. listopada 1999. god.

Župan
Ivan Ivić

* * *

SKUPŠTINA HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

Na temelju ~lanka 38. Ustava Hercegbosanske `upanije i ~lanka 24. stavka 4. Poslovnika Skup{tine Hercegbosanske `upanije ("Narodne novine Hercegbosanske `upanije", br. 6/98), Skup{tina Hercegbosanske `upanije, na sjednici odr`anoj dana 12. listopada 1999. godine, donosi

ODLUKU
o potvrdi imenovanja ministara u Vladi Hercegbosanske `upanije

Članak 1.

Potvrđuju se rje{enja o imenovanju kojima je `upan Hercegbosanske `upanije dana 12. listopada 1999. godine imenovao:

1. Darka Bo`i}a, za ministra rada, socijalne skrbi i prognanih,
2. Hikmeta Hod`i}a, za ministra industrije, energetike i rudarstva.

^lanak 2.

Ova odluka stupa na snagu danom dono{enja, a objavit }e se u "Narodnim novinama Hercegbosanske `upanije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska `upanija
Skupština
Broj: 01-02-47/99
Tomislavgrad, 12. listopada 1999. god.

Predsjednik
Anto Omazić

* * *

Na temelju članka 35. Ustava Hercegbosanske `upanije donosim

ODLUKU
o progla{enju Zakona o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prijepisa

Proglašavam Zakon o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prijepisa, koji je donijela Skupština Hercegbosanske `upanije na sjednici održanoj 12. listopada 1999. godine u Tomislavgradu.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska `upanija
`upan
Broj: 02-241/99
Kupres, 21. listopada 1999. god.

Župan
Ivan Ivić

* * *

ZAKON
o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prijepisa

I. OPJE ODREDBE

Članak 1.

Ovjeravanje potpisa i rukopisa je potvrđivanje njihove autenti~nosti.

Ovjeravanje prijepisa je potvrđivanje njihove istovjetnosti sa izvornom ispravom.

Ovjeravanjima se ne potvrđuje istinitost sadr`aja isprave.

Članak 2.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Ovjeravanje potpisa, rukopisa i prijepisa obavlja nadležno općinsko tijelo.

Ovjeravanje potpisa u zemljišnim stvarima obavljaju općinski sudovi.

Ovjeravanje potpisa, rukopisa i prijepisa obavlja ovlaštena osoba nadležnog tijela.

^lanak 3.

O izvršenim ovjerama potpisa, rukopisa i prijepisa vodi se poseban upisnik.

II. OVJERAVANJE POTPISA I RUKOPISA**^lanak 4.**

Za dokaz istinitosti potpisa potrebno je da podnositelj isprave pred ovlaštenom osobom vlastoručno potpiše ispravu ili da izjavi da je potpis, koji se nalazi na ispravi njen potpis. Na isti način se utvrđuje istinitost rukoznaka, odnosno otisak prsta.

Za dokaz istinitosti rukopisa potrebno je da podnositelj isprave pred ovlaštenom osobom izjavi da je isprava napisana njenom rukom.

^lanak 5.

Potvrda o ovjeri potpisa i rukopisa stavlja se na izvornu ispravu s naznakom datuma ovjere i broja pod kojim je isprava zavedena u upisniku za ovjeravanje.

Ovjera se potvrđuje pečatom nadležnog tijela i potpisom ovlaštene osobe.

^lanak 6.

Kada se ovjerava potpis ili rukoznak slijepih ili potpis ili rukoznak osoba koje ne znaju čitati mora se podnositelju pročitati isprava na kojoj se ovjerava potpis ili rukoznak.

Kada se ovjerava potpis ili rukoznak gluhih koji ne znaju čitati, podnositelju se mora pomoću tumača pročitati isprava na kojoj se ovjerava potpis ili rukoznak.

Kada se ovjerava potpis ili rukoznak osobe koja ne razumije jezik na kome je isprava napisana mora se podnositelju prevesti sadržina isprave. Ako ovlaštena osoba koja obavlja ovjeru ne može sama izvršiti prevođenje, ispravu će podnositelju pročitati i njenu sadržinu prevesti sudski tumač.

U slučajevima iz prethodnih stavaka, u potvrdi o ovjeri mora se naznačiti da se postupalo po tim odredbama.

^lanak 7.

Ako ovlaštena osoba koja obavlja ovjeru ne razumije jezik na kome je isprava napisana može

odrediti, ako to smatra potrebnim, da ispravu prevede sudski tumač. Ako je isprava bila prevedena, u potvrdi o ovjeri će se to navesti.

^lanak 8.

Potpis, rukoznak ili rukopis ovjerit će se ako službena osoba osobno poznaje podnositelja ili ga osobno ne poznaje (to prethodno utvrdi njegov identitet na temelju osobne karte ili putovnice, a ako nema ove isprave, svjedočenjem dva punoljetna svjedoka koje ovlaštena osoba osobno poznaje odnosno čiji identitet utvrdi osobnom kartom ili putovnicom).

U potvrdi o ovjeri mora se navesti na koji je način službena osoba utvrdila identitet podnositelja isprave.

^lanak 9.

Ako treba ovjeriti potpis osoba kao zastupnika druge osobe, poduzeća ili druge organizacije, ovlaštena osoba će ovjeru obaviti (to prethodno utvrdi da je ta osoba ovlaštena za zastupanje. U potvrdi o ovjeri će se navesti po kom osnovu je podnositelj ovlašten za zastupanje).

III. OVJERA PRIJEPISA**^lanak 10.**

Prijepis koji se ima ovjeriti mora se brižljivo usporediti s izvornom ispravom. Prijepis se mora slagati s izvornom ispravom i u pravopisu, interpunkciji i skraćivanju riječi. Ako su u izvornoj ispravi neka mjesta ispravljena, preinačena, brisana, precrtana, umetnuta ili dodana, mora se to navesti u potvrdi o ovjeri prijepisa. Ovako će se postupiti i u slučaju kada je isprava pocjepana, oštećena ili ako inače po vanjskom obliku dovodi u očitu sumnju svoju istovjetnost s izvornom ispravom.

Fotokopiranje isprave smatraju se prijepisima u smislu ovog zakona i prilikom ovjere postupit će se prema odredbama prethodnog stavka.

^lanak 11.

U potvrdi o ovjeri mora se izričito navesti da li je to prijepis izvorne isprave ili prijepis ovjerenog ili postoga prijepisa izvorne isprave.

Isto tako mora se u potvrdi o ovjeri navesti da li je izvorna isprava pisana rukopisom ili strojem ili kojim drugim mehaničkim ili kemijskim sredstvom, olovkom ili perom, kao i broj listova izvorne isprave i gdje se, prema znanju ovlaštene osobe koja obavlja ovjeru ili prema tvrđenju stranke, nalazi izvorna isprava. Ako je izvornu ispravu donio podnositelj potrebno je u potvrdi o ovjeri naznačiti ime i prezime i adresu stana podnositelja.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

U potvrdi o ovjeri mora biti naznačen broj i datum ovjere prijepisa. Potvrdu je potpisati sluzbena osoba koja obavlja ovjeru i staviti pečat nadležnog tijela.

Ako je prijepis izvršen putem fotokopiranja, ovlaštena osoba je to navesti u potvrdi o ovjeri.

^lanak 12.

Kada se ovjerava prijepis samo jednog dijela isprave ili izvod iz isprave prijepisa mora biti takosajinjen da se iz njega jasno vidi koji su dijelovi isprave ostali neprepisani.

^lanak 13.

Ako sluzbena osoba koja obavlja ovjeru ne razumije jezik na kome je isprava napisana, odredit će da sudski tumač izvrši uspoređenje prijepisa sa izvornom ispravom ili sa prijepisom izvorne isprave.

IV. POSEBNI SLU^AJEVI OVJERAVANJA**^lanak 11.**

Ovjeravanje isprava koje su namjenjene za uporabu u inozemstvu obavljaju općinski sudovi.

Prije dostavljanja isprava iz prethodnog stavka na ovjeru nadležnom tijelu za inozemne poslove, predsjednik općinskog suda dostavit je i županijskom Ministarstvu pravosuđa i uprave radi ovjere potpisa sluzbene osobe koja je izvršila ovjeru i radi ovjere pečata općinskog suda kod koga je ovjera izvršena.

Ako zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drukčije predviđeno ne obavlja se ovjeravanje isprava namjenjenih za uporabu u inozemstvu koje su izdala županijska tijela uprave.

^lanak 15.

Ovjeravanje isprava koje su namjenjene za uporabu u državama koje su članice Haške konvencije o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava obavlja općinski sud, odnosno županijsko Ministarstvo pravosuđa i uprave.

Općinski sud ovjerava samo isprave koje su izdate od tijela i organizacija koje imaju sjedište na području tog suda, a županijsko Ministarstvo pravosuđa i uprave ovjerava isprave izdate od tijela i organizacija koje imaju sjedište na području ma kojeg općinskog suda na teritoriji Hercegbosanske županije.

^lanak 16.

U slučaju kada je posebnim zakonom određena nadležnost drugog tijela ili propis drukčiji način ovjeravanja primjenjivat je se odredbe toga zakona.

^lanak 17.

Ovjeravanje potpisa i prijepisa isprava potrebnih za reguliranje radnih odnosa i odnosa po osnovi rada može obavljati ovlaštena osoba u tijelu odnosno organizaciji u kojoj radnik radi ili je radio.

V. PRIJALAZNE I ZAVR[NE ODREDBE**^lanak 18.**

Propise o obliku Upisnika ili načina njegovog vođenja kao i nalog za izvršavanje ovog Zakona donosi ministar pravosuđa i uprave.

^lanak 19.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje primjena Uredbe o ovjeri potpisa, rukopisa i prijepisa ("Narodni list HR H-B", a broj 7/94), kao i provedbenih propisa donesenih temeljem navedene Uredbe na području Hercegbosanske županije.

^lanak 20.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Narodnim Novinama Hercegbosanske županije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska županija
Skupština
Broj: 01-02-62/99
Tomislavgrad, 12. listopada 1999. god.

Predsjednik
Anto Omazić

* * *

Na temelju članka 35. Ustava Hercegbosanske županije donosim

ODLUKU**o proglašenju Zakona o knjižnicama**

Proglašavam Zakon o knjižnicama, koji je donijela Skupština Hercegbosanske županije na sjednici održanoj 12. listopada 1999. godine u Tomislavgradu.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska županija
Župan
Broj: 02-242/99
Kupres, 21. listopada 1999. god.

Župan
Ivan Ivić

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

* * *

**ZAKON
o knjižnicama****I. OPJE ODREDBE****^lanak 1.**

Ovim se Zakonom uređuje knji`ni~na djelatnost, uvjeti i na~in njezina obavljana ustrojstvo i na~in rada knji`nica, knji`ni~na građa, te pravni položaj Nacionalne i sveu~ili{ne knji`nice.

^lanak 2.

Knji`ni~na je djelatnost od interesa za Hercegbosansku `upaniju (u daljnjem tekstu @upanija).

Knji`ni~na se djelatnost obavlja kao javna slu`ba.

Knji`ni~nu djelatnost obavljaju knji`nice.

^lanak 3.

Knji`nice se osnivaju kao javne ustanove ili kao ustanove (u daljnjem tekstu: samostalne knji`nice).

Pod uvjetima propisanim ovim zakonom knji`ni~nu djelatnost mogu obavljati ustanove i druge pravne osobe, pri ~emu se radi obavljanja knji`ni~ne djelatnosti moraju ustanoviti posebne ustrojbene jedinice ovih ustanova i drugih pravnih osoba (u daljnjem tekstu: knji`nice u sustavu).

^lanak 4.

Samostalne knji`nice kao javne ustanove mogu osnovati @upanija, gradovi i op}ine.

Samostalne knji`nice mogu osnovati i druge doma}e pravne i fizi~ke osobe.

Vi}e osniva~a mo`e zajedni~ki osnovati samostalnu knji`nicu, a međusobna prava i obveze uređuju ugovorom.

^lanak 5.

Knji`ni~na djelatnost obuhvaća osobito:

- nabavku knji`ni~ne građe,
- stru~nu obradu, ~uvanje i za}titu knji`ni~ne građe, te provo|enje mjera za}tite knjižni~ne građe koja je kulturno dobro,
- izrada biltena, kataloga, bibliografija i drugih informacijskih pomagala,
- sudjelovanje u izradi skupnih kataloga i baza podataka,
- omogu}avanje pristupa~nosti knjižni~ne građe, te protok informacija,
- poticanje i pomo} korisnicima pri izboru i kori}tenju knjižni~ne građe, informacijskih

pomagala i izvora, te

- vo|enje dokumentacije o gra|i i korisnika.

^lanak 6.

Knjižni~nu gra|u ~ini svaki jezi~ni, slikovni i zvu~ni dokument na lako prenosivom materijalu ili u elektroni~ki ~itljivom obliku informacijskoga, umjetni~koga, znanstvenoga ili stru~nog sadr`aja, proizveden u vi}e primjeraka i namijenjen javnosti, kao i rukopisi, {to sve knji`nica drži u svojem knjižni~nom fondu i stavlja na raspolaganje korisnika.

Knji`ni~nom građom smatraju se igre, igra~ke i sl., ako su dio kji`ni~nog fonda.

**II. VRSTA, OSNIVANJE I PRESTANAK KNJI-
ŽNICA****Članak 7.**

Prema namjeni i sadr`aju knji`ni~nog fonda vrste knji`nica su: nacionalna, narodna, {kolska, sveu~ili{na, visoko{kolska, op}eznanstvena te specijalna.

Pojedine knji`nice mogu prema potrebi obavljati poslove i zadatke vi}e vrsta knji`nica.

Knji`nice svoju djelatnost obavljaju prema standardima kojima se uređuju poslovi, te kadrovski i tehni~ki uvjeti svojstveni pojedinim vrstama knji`nica.

Standarde za pojedine vrste knji`nica propisuje Ministarstvo dru}tvenih djelatnosti (u daljnjem tekstu Ministarstvo).

^lanak 8.

Op}ine su du`ne osnovati narodnu knji`nicu kao javnu ustanovu, osim u slu~aju kada djelatnost narodne knji`nice ve} ne obavlja koja sveu~ili{na ili op}eznanstvena knjižnica na njihovu podru~ju.

Op}ina ili @upanija mo`e obavljanje djelatnosti knji`nice posebnim ugovorom povjeriti narodnoj knjižnici u drugoj op}ini ili županiji.

{kolske, visoko{kolske i sveu~ili{ne knji`nice du`ni su osnovati osniva~i {kola, visokih u~ili{ta i znanstvenih instituta u sustavu tih ustanova.

^lanak 9.

Knji`nica se mo`e osnovati ako su, pored op}ih uvjeta propisanih Zakonom o ustanovama, osigurani:

- knji`ni~na građa,
- stru~no osoblje, te
- prostor, oprema i sredstva za rad knji`nice.

Postojanje uvjeta iz stavka 1. ovog ~lanka utvrđuje i o tome daje potvrdu osniva~u Ministar-

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

stvo na temelju izvješta knjižnice koja obavlja materijalnu djelatnost najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva.

Osniva se dužan pribaviti potvrdu iz stavka 2. ovog članka prije traženja ocjene sukladnosti akta o osnivanju knjižnice sa zakonom, odnosno prije traženja upisa u sudski registar ustanova.

Članak 10.

Ministarstvo društvenih djelatnosti vodi upisnik o knjižnicama i knjižnicama u sastavu.

Ministarstvo društvenih djelatnosti propisuje sadržaj upisnika iz stavka 1. ovog članka i rokove za dostavljanje podataka radi upisa.

Članak 11.

Knjižnice prestaju sukladno odredbama Zakona o ustanovama.

Odluka o prestanku i statusnim promjenama samostalnih knjižnica kao javnih ustanova i knjižnica u sastavu javnih ustanova i tijela državne vlasti, može se donijeti samo uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

Članak 12.

Odluka o prestanku i statusnim promjenama knjižnice mora sadržavati i odredbe o zaštiti i smještaju knjižnice na temelju mišljenja knjižnice koja obavlja materijalnu djelatnost.

III. NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA**Članak 13.**

Nacionalna i sveučilišna knjižnica je javna ustanova od nacionalnog značenja koja obavlja knjižničnu i informacijsku djelatnost nacionalne knjižnice hrvatskog naroda radi razvijanja hrvatskog knjižničarstva i razvoja hrvatskog knjižničnog sustava.

Osniva se nacionalne i sveučilišne knjižnice je Hercegbosanska županija.

Prava i dužnosti osnivača obavlja Vlada Hercegbosanske županije.

Članak 14.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica središte je hrvatskog knjižničkog sustava u županiji, i osobito:

- izgrađuje i organizira hrvatsku nacionalnu zbirku knjižnice i građe i usklađuje nabavku literature na nacionalnoj razini,
- obavlja djelatnost nacionalnog bibliografskog ureda,

- čuva i obnavlja knjižnicu u skladu s međunarodnim programom,
- daje mišljenje o knjižničnoj građi koja ima svojstvo kulturnog dobra, te provodi i potiče mjere zaštite takve građe,
- promiče hrvatsku knjigu i druge publikacije,
- obavlja bibliografsku i informacijsku djelatnost u sklopu međunarodnih programa Univerzalne bibliografske kontrole, Općeg protoka podataka i telekomunikacija, a napose obrađuje tekuću bibliografiju,
- obavlja znanstvena istraživanja na području knjižnice i informacijske znanosti,
- razvija nastavni i znanstvenoistraživački rad na visokoškolskim ustanovama izgradnjom knjižnično-informacijskog sustava,
- izgrađuje, koordinira, održava i obogađuje korištenje knjižničnih fondova za potrebe Sveučilišta,
- prikuplja, čuva i daje na korištenje doktorske disertacije i magistarske radove sa Sveučilišta,
- priprema, obrađuje i čuva znanstvenoistraživačke projekte koji su nastali kao rezultat znanstvenih istraživanja,
- formira baze podataka po vlastitim i drugim izvorima informacija za potrebe visokoškolskog obrazovanja i znanstvenoistraživačkog rada,
- obavlja izdavačku, izloženju i promotivnu djelatnost, i
- obavlja druge zadatke predviđene ovim Zakonom i njezinim statutom.

Članak 15.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica opće se uređuje njezinim Statutom, Pravilnikom o unutarnjem ustroju i načinu rada, te drugim općim aktima ove knjižnice.

Članak 16.

Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom, upravlja Upravno vijeće. Upravno vijeće ima pet članova, od kojih tri imenuje Vlada županije, a dva bira stručno vijeće ove knjižnice iz reda svojih zaposlenih.

Članak 17.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, ima ravnatelja, te voditelje Razdjela nacionalne knjižnice i voditelja Razdjela sveučilišne knjižnice.

Ravnatelja imenuje i razrješuje Vlada županije, na prijedlog Ministarstva, a voditelje Razdjela imenuje i razrješava Upravno vijeće.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 18.

Sredstva za rad Nacionalne i sveu~ilišne knji`nice osiguravaju se iz `upanijskog prora~una, iz vlastitih prihoda, od zaklada, od sponzora, darovina i na drugi na~in u skladu sa Zakonom.

^lanak 19.

Stru~ni nadzor nad radom Nacionalne i sveu~ilišne knji`nice obavlja Upravno vije}e koje imenuje osniva~.

Nadzor nad zakonitošću rada Nacionalne i sveu~ilišne knji`nice obavlja Ministarstvo.

^lanak 20.

Odluku o osnivanju Nacionalne i sveu~ilišne knji`nice donijet }e Vlada @upanije, kada se za to steknu uvjeti.

IV. USTROJSTVO I UPRAVLJANJE KNJI`NICAMA**^lanak 21.**

Ustrojstvo i upravljanje knji`nicama poble se uređuje Statutom i drugim op}im aktima knji`nica, odnosno pravnih osoba u ~ijem su sastavu, a u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

^lanak 22.

Samostalnom knji`nicom upravlja upravno vije}e.

Upravno vije}e samostalne knji`nice ima 5 ~lanova, od kojih većinu imenuje osniva~, a ostale bira stru~no osoblje knji`nice iz svojih redova.

Broj ~lanova upravnog vije}a, na~in njihova izbora, mandat, donošenje odluka i druga pitanja u svezi s radom upravnog vije}a uređuje se aktom o osnivanju i statutom knji`nice.

Samostalnom knji`nicom koja ima do 5 zaposlenih upravlja ravnatelj.

^lanak 23.

Upravno vije}e na prijedlog ravnatelja donosi programe rada i nadzire njihovo izvršavanje, odlu~uje o financijskom planu i godišnjem obra~unu, donosi statut i druge op}e akte, utvrđuje na~in i uvjete korištenja knji`nišne građe, odlu~uje o promjenama u organiziranju rada knji`nice, te obavlja druge poslove određene zakonom, i aktom o osnivanju i statutom.

^lanak 24.

Ravnatelj samostalne knji`nice organizira i vodi rad i poslovanje knjižnice, predlaže plan i program rada, predstavlja i zastupa knjižnicu u pravnom prometu i pred tijelima dr`avne vlasti te obavlja sve druge poslove predviđene zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

^lanak 25.

Ravnatelja samostalne narodne knjižnice imenuje i razrješuje osniva~ na prijedlog upravnog vije}a, a uz naknadnu potvrdu Ministarstva.

Ravnatelja samostalne narodne knjižnice koja ima do 5 zaposlenih imenuje i razrješuje osnivač uz naknadnu potvrdu Ministarstva.

Ako Ministarstvo ne potvrdi akt o imenovanju ili razrješnju ravnatelja i ne dostavi ga osnivaču u roku od dva mjeseca računajući od dana dostave tog akta Ministarstvu, smatrat }e se da je akt o imenovanju ili razrješnju ravnatelja samostalne knjižnice potvrđen.

Iznimno od odredbe stavka 1. i 2. ovog ~lanka, za imenovanje i razrješnje ravnatelja samostalnih knji`nica koje osnivaju osobe iz ~lanka 4. stavka 2. ovog Zakona, nije potrebna naknadna potvrda Ministarstva.

^lanak 26.

Javni natje~aj za imenovanje ravnatelja samostalne knji`nice raspisuje i provodi upravno vije}e samostalne knji`nice, osim u slu~aju iz ~lanka 25. stavka 2. ovog Zakona, kada javni natje~aj raspisuje i provodi osniva~.

Ravnateljem samostalne knji`nice mo`e biti imenovana osoba koja ispunjava uvjete za diplomiranog knji`ničara propisane ~lankom 34. stavkom 4. ovog Zakona.

Iznimno od odredbe stavka 2. ovog ~lanka, za ravnatelja samostalne knji`nice mo`e se imenovati i osoba koja ima višu stru~nu spremu, ako se na ponovljeni natje~aj ne javi osoba koja ima uvjete iz stavka 2. ovog ~lanka.

Ravnatelj samostalne knji`nice imenuje se na ~etiri godine i mo`e biti ponovno imenovan.

Statutom samostalne knji`nice propisuje se postupak a mogu se propisati i posebni uvjeti za imenovanje ravnatelja samostalne knji`nice.

^lanak 27.

Ustrojstvo knji`nice u sastavu uređuje se statutom, odnosno drugim aktom pravne osobe unutar koje se knji`nica nalazi i pravilnikom o radu knjižnice.

Knji`nica u sastavu ima voditelja i knji`ničarski odbor sastavljen od djelatnika knji`nice i pravne osobe u ~ijem je sastavu. Voditelj knji`nice ~lan je knji`ničarskog odbora i upravnog tijela pravne osobe u

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

~ijem je sastavu knji`nica.

Sastav, zada}e i na~in rada knji`ni~nog odbora publi`e se ureduju pravilnikom o radu knji`nice.

Voditelja knji`nice u sastavu imenuje i razrje{uje tijelo upravljanja pravne osobe u sastavu koje je knji`nica i on mora ispunjavati iste uvjete kao i ravnatelj samostalne knji`nice.

V. SREDSTVA ZA RAD KNJI@NICA

^lanak 28.

Sredstva za rad samostalnih knji`nica, odnosno knji`nica u sastavu osigurava osniva~

Za posebne programe knji`nica sredstva osiguravaju njihovi osniva~i, `upanija, odnosno gradovi ili op}ine na podru~ju kojih se takav program ostvaruje, ministarstva u ~ijem je djelokrugu program koji se ostvaruje, kao i druge pravne i fi`i~ke osobe.

VI. KNJI@NI^NI SUSTAV

^lanak 29.

U obavljanju svoje djelatnosti knji`nice u @upaniji me|usobno sura|uju i povezuju se sukladno potrebama korisnika na odre|enom podru~ju, potrebama sveu~ili{ta i odre|enog znanstvenog podru~ja, a na temelju na~ela:

- uskla|ivanja planova i programa rada i razvitka knji`nica,
- standardizacije postupka u obradi i protoku gra|e i informacija,
- izgra|ivanja skupnih kataloga i baza podataka, te
- svekolikog zajedni~kog razvitka.

VII. KNJI@NI^NO OSOBLJE

^lanak 30.

Stru~ne poslove u knji`nicama, samostalnim i u sastavu, obavljaju pomo}ni knji`ničari, knji`ničari, diplomirani knji`ničari, vi{i knji`ni~ari knji`ni~arski savjetnici.

Poslove pomo}nog knji`ni~ara mo`e obavljati osoba koja ima zavr{enu srednju {kolu i polo`en stru~ni ispit za pomo}nog knji`ni~ara.

Poslove knji`ni~ara mo`e obavljati osoba koja ima zavr{enu vi{u {kolu i polo`en stru~ni ispit za knji`ni~ara.

Poslove diplomiranog knji`ni~ara mo`e obavljati osoba koja ima zavr{en studij knji`ni~arstva, odnosno zavr{en drugi visoko{kolski studij uz dopunski studij knji`ni~arstva, te polo`en stru~ni ispit za diplomiranog knji`ni~ara.

^lanak 31.

Osobe koje se zapo{ljavaju u knji`nici na rad-

nim mjestima pomo}nog knji`ni~ara i knji`ni~ara bez polo`enoga stru~nog ispita du`ne su ga polo`iti u roku od 2 godine od dana zapo{ljavaanja.

Osobe s visokom stru~nom spremom koje se zapo{ljavaju u knji`nici na radnom mjestu diplomiranog knji`ni~ara bez uvjeta propisanih ~lankom 30. stavkom 4. ovog Zakona du`ne su ste}i propisanu spremu i polo`iti stru~ni ispit u roku od 5 godina od dana zapo{ljavaanja.

Stru~ni ispit iz ~lanka 30. stavka 2., 3. i 4. ovog Zakona pola`u se pred ispitnim povjerenstvom Nacionalne i sveu~ili{ne knji`nice prema Pravilniku o polaganju stru~nih ispita i programom koje donosi Ministarstvo.

^lanak 32.

Zvanje vi{eg knji`ni~ara mo`e ste}i osoba koja je nakon polo`enog stru~nog ispita za diplomiranog knji`ni~ara najmanje pet godina obavljala poslove diplomiranog knji`ni~ara i u tom razdoblju dala vrijedan stru~ni doprinos, te objavila zapa`ene stru~ne radove iz knji`ni~arstva.

Zvanje knji`ni~arskog savjetnika mo`e ste}i osoba ~ija stru~nost jam~i da mo`e obavljati najslu`benije poslove knji`ni~arske struke, uz uvjet da je nakon stjecanja zvanja vi{eg knji`ni~ara najmanje pet godina rada u struci, te da je u tom razdoblju bila zapa`ena po objavljenim znanstvenim i stru~nim radovima.

Zvanja iz stavka 1. i 2. ovog ~lanka podjeljuje Ministarstvo na prijedlog Nacionalne i sveu~ili{ne knji`nice.

VIII. OBVEZNI PRIMJERAK

^lanak 33.

Pravna ili fizi~ka osoba koja izdaje ili proizvodi gra|u iz ~lanka 34. ovog Zakona namijenjenu javnosti, du`na je od te gra|e 5 primjeraka besplatno i o svom tro{ku, a najkasnije u roku od 30 dana po zavr{etku tiskanja, umno`anja ili proizvodnje dostaviti Nacionalnoj i Sveu~ili{noj knji`nici.

Svaki nakladnik du`an je u roku iz stavka 1. ovog ~lanka dostaviti jo{ po jedan primjerak gra|e mati~noj knji`nici na podru~ju @upanije na kojoj je njegovo sjedi{te radi stvaranja zavi~ajne zbirke. Tiskar s podru~ja @upanije koji tiska za nakladnika iz druge `upanije du`an je u istom roku jedan primjerak dostaviti mati~noj knji`nici na podru~je `upanije na kojoj je njegovo sjedi{te.

Za tiskanu ili umno`enu, odnosno proizvedenu gra|u izdanu na vi{e jezika ili raznim pismima; ili u vi{e izdanja, obvezni se primjerci dostavljaju posebno na svakom jeziku, na svakom pismu, za svako novo izdanje.

Novim izdanjem u smislu stavka 3. ovog ~lanka smatra se izdanje koje se stavlja u promet s promijenjenom naslovnom stranicom, novim omotom, dopunjenim ili promijenjenim tekstom, novim

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

sllkama, tablicama i sli~nim promjenama.

^lanak 14.

Pod obveznim primjerkom u smislu članka 33. ovog Zakona, bez obzira jesu li namijenjeni prodaji, odnosno besplatnom raspačavanju, podrazumijevaju se tiskovine: knjige, bro{ure, skripte, posebni otisci, ~asopisi, novine, magazini, bileteni, zemljopisne i druge karte, reprodukcije slikovnih umjetničkih djela, muzikalije, katalogi, kalendari, kazal{ni i drugi programi, te njihovi dodaci u tiskanom, audiovizualnom i elektroni~kom obliku, plakati letci, kratki oglasi i priopćenja, razglednice, službene i trgovačke tiskanice, audio vizualna građa: gramofonske ploče, audio i video kasete, magnetofonske vrpce, snimljeni mikrofilmovi i kompakt diskovi; te elektroničke publikacije: kompaktni diskovi, magnetske vrpce, diskete, baze podataka i "on line" publikacije.

^lanak 35.

Nakladnik iznimno vrijednog i skupog izdanja (bibliofilska izdanja, grafi~ke mape i sl.) obavezan je dostaviti jedan primjerak tekstualanog dijela Nacionalnoj i sveu~ilišnoj knji`nici.

^lanak 36.

Obvezni primjerci moraju biti ispravni i u stanju u kojem }e biti raspa~avani.

^lanak 37.

Svi nakladnici, tiskari i proizvo|a~i audiovizualne gra|e i elektroni~kih publikacija u @upaniji, du`ni su posljednjeg dana u tekućem mjesecu dostaviti Nacionalnoj i sveu~ilišnoj knji`nici izvje{e o cjelokupnoj izdanoj, tiskanoj, odnosno proizvedenoj gra|i tijekom prethodnog mjeseca u dva primjerka.

^lanak 38.

Tiskovine povjerljivog sadr`aja izuzete su od obveze dostavljanja, ali su njihovi naru~itelji du`ni trajno ih ~uvati najmanje u dva primjerka.

Dostavljene obvezne primjerke kojih je raspa~avanje naknadno zabranjeno knji`nice su du`ne ~uvati.

^lanak 39.

Postupanje s obveznim primjerkom i posebne mjere njegove za{tite i ~uvanja propisuje Ministarstvo.

IX. ZA[TITA KNJI@NJI^NE GRA\E**^lanak 40.**

Knji`nice su du`ne poduzimati mjere za za{titu i ~uvanje knji`ni~ne građe prema pravilniku o za{titi knji`ni~ne gra|e, {to ga donosi Ministarstvo.

Na jedinstvene i rijetke primjerke knjiga, zbirke knjiga, rukopise i drugu knji`čnom građu koja ima obilje`ja kulturnog dobra, odnosno koja je od posebnog zna~enja ili vrijednosti, primjenjuju se i propisi o za{titi kulturnih dobara te se ta građa mo`e koristiti samo pod posebnim uvjetima.

Uvjete kori{tenja knji`ni~ne građe knji`nice uređuju svojim op}im aktom.

^lanak 41.

Knji`nice su du`ne redovito u postupku revizije izlu~ivati zastarjelu, dotrajalu ili uni{tenu gra|u, osim građe iz ~lanka 40. stavka 2. ovog Zakona.

Postupak i rokovi revizije uređuju se Pravilnikom o reviziji i otpisu knji`ni~ne gra|e {to ga donosi Ministarstvo.

X. NADZOR NAD RADOM KNJI@NICA**^lanak 42.**

Stru~ni nadzor ostvaruje se neposrednim uviđom u rad knji`nice na prikupljanju, obradi, ~uvanju i kori{tenju knji`nične građe.

Knji`znica je du`na knji`nici koja obavlja stru~ni nadzor dostaviti obavijesti i podatke potrebne za obavljanje tog nadzora, te osobi ovla{tenoj za obavljanje tog nadzora omogu}iti neposredan nadzor.

^lanak 43.

Knji`nica koja obavlja stru~ni nadzor sa~injava zapisnik kojim se ukazuje na uo~ene nedostatke.

^lanak 44

O obavljenom stru~nom nadzoru podnosi se izvje{e knji`nici, organu upravljanja u pravnoj osobi u ~ijem sastavu se nalazi knji`nica i odgovarajućem op}inskom organu uprave ovla{tenom za poslove kulture.

U izvje{u se dostavlja zapisnik iz prethodnog ~lanka.

^lanak 45.

Mati~ne poslove knji`ni~ne djelatnosti mo`e obavljati knji`nica kao samostalna ustanova pod uvjetima utvrđenim Normativima i Standardima za knji`ni~nu djelatnost.

^lanak 46.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Na osnovi podnesenih dokaza o ispunjavanju uvjeta iz prethodnog ~lanka Ministarstvo rje{enjem odreduje knji`nicu koja }e obavljati mati~ne poslove knji`ni~ne djelatnosti na podru~ju jedne ili vi{e op}ina (uz prethodno pribavljeno mi{ljenje Nacionalne i sveu~ili{ne knji`nice).

Protiv rje{enja iz prethodnog stavka ne mo`e se izjaviti `alba.

^lanak 47.

Nadzor nad zakonito{tu rada knji`nica i Nacionalne i sveu~ili{ne knji`nice obavlja Ministarstvo.

XII. KAZNENE ODREDBE**^lanak 48.**

Nov~anom kaznom od 4.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit }e se za prekr{aj fizi~ka ili pravna osoba koja izdaje, tiska ili proizvodi građu navedenu u ~lanku 34. ovog Zakona ako ne udovolji obvezi dostave obveznih primjeraka knji`ni~ke građe (~lanak 33., 35., 36. i 37.).

Odgovorna osoba u pravnoj stvari kaznit će se za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka nov~anom kaznom od 500,00 do 10.000,00 kuna.

^lanak 49.

Nov~anom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna kaznit }e se za prekr{aj knji`znica, odnosno pravna osoba u ~ijem se sastavu nalazi knji`nica:

- ako se ne upi{e u zakonom odre|eni upisnik (~lanak 10.),
- ako knji`nica ne dostavi podatke potrebne za obavljanje stru~nog nadzora (~lanak 19.),
- ako se utvrdi da knji`nica nije poduzela mjere za za{titu knji`ni~ne građe (~lanak 40.), te
- ako se utvrdi da knji`nica nije uredno provela reviziju knji`ni~nog fonda (~lanak 41.).

Odgovorna osoba u knji`nici, odnosno pravnoj osobi u ~ijem se sastavu nalazi kaznit }e se za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka nov~anom kaznom od 500, 00 do 10.000, 00 kuna.

XIII. PRIJELAZNE I ZAKLJU^NE ODREDBE**~lanak 50.**

Postoje}e knji`nice uskladit }e svoje statute, druge op}e akte i svoj rad s odredbama ovog Zakona u roku od godinu dana od njegova stupanja na snagu.

^lanak 51.

Osobama koje su polo`ile stru~ni ispit za obav-

ljanje poslova knji`ni~ne djelatnosti po propisima koji su va`ili do stupanja na snagu ovog Zakona priznaje se stru~ni ispit u smislu odredaba ovog Zakona.

Osobe koje na dan stupanja ovog Zakona obavljaju knji`ni~nu djelatnost a nemaju polo`en odgovaraju}i stru~ni ispit, du`ne su u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona polo`iti stru~ni ispit za obavljanje poslova knji`ni~ne djelatnosti.

Osobi iz prethodnog stavka koja u propisanom roku ne polo`i stru~ni ispit prestaje radni odnos u knji`nici.

Odredbe stavka 2. i 3. ovog ~lanka ne primjenjuju se na osobe koje su do dana stupanja na snagu ovog Zakona obavljale knji`ni~nu djelatnost najmanje 15 godina, kao i na osobe koje su stekle znanstveni stupanj magistra ili doktora znanosti u knji`ni~noj djelatnosti, te na osobe kojima je na dan stupanja na snagu ovog Zakona, do pune starosne mirovine preostalo najvi{e 10 godina radnog sta`a.

^lanak 52.

Ministarstvo dru{tvenih djelatnosti donijet }e propis iz ~lanaka 7., 24., 31., 40. i 41. stavak 2. ovog Zakona u roku od {est mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Raniji propisi doneseni za provedbu stavka 1. ovog ~lanka, ostaju na snazi do dono{enja novih propisa.

^lanak 53.

Stupanjem na snagu ovog Zakona na teritoriju @upanije prestaje se primjenjivati Zakon o knji`ni~noj djelatnosti ("Narodni list HR H-B", broj 17/96.).

^lanak 54.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama Hercegbosanske @upanije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska @upanija
Skup{tina
Broj: 01-02-64/99
Tomislavgrad, 12. listopada 1999. god.

Predsjednik
Anto Omazić

* * *

Na temelju ~lanka 35. Ustava Hercegbosanske @upanije donosim

ODLUKU

o progla{enju Zakona o sigurnosti prometa na

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

cestama

Proglašavam Zakon o sigurnosti prometa na cestama, koji je donijela Skupština Hercegbosanske županije na sjednici održanoj 12. listopada 1999. godine u Tomislavgradu.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska županija
Župan
Broj: 02-243/99
Kupres, 21. listopada 1999. god.

Župan
Ivan Ivić

* * *

ZAKON
o sigurnosti prometa na cestama

I. TEMELJNE ODREDBE

^lanak 1.

Ovim Zakonom se utvrđuju temeljna načela međusobnih odnosa i ponašanja sudionika i drugih subjekata u cestovnom prometu i osnovni uvjeti kojima moraju udovoljavati ceste glede sigurnosti prometa, uređuju se pravila prometa na cestama, sustav prometnih znakova i znakova koje daju ovlaštene osobe, dužnosti u slučaju prometne nezgode osposobljavanje kandidata za vozače, polaganje ispita za vozače i uvjeti za stjecanje prava na upravljanje vozilima; vozača vozila, uređaji i oprema koje moraju imati vozila, dimenzije, ukupna masa i osovinsko opterećenje vozila te uvjeti kojima moraju udovoljavati vozila u prometu.

Općine uređuju promet na području općine, osim na javnim cestama, u skladu s odredbama ovog Zakona.

^lanak 2.

Općinska tijela i tijela jedinice lokalne samouprave i uprave, pravne i fizičke osobe te sudionici u prometu dužni su, u postupanju prema odredbama ovog Zakona, voditi računa o optimalnoj sigurnosti, razvijati solidarnost, humane i etičke odnose među ljudima, štiti zdravlje i život drugih osoba i brinuti se o zaštiti životnog okoliša

^lanak 3.

Kontrolu i fizičko upravljanje prometom, kontrolu vozila, vozača i drugih sudionika u prometu na cestama obavljaju ovlaštene službene osobe Ministarstva unutarnjih poslova Hercegbosanske županije (u daljnjem tekstu: - ovlaštene osobe).

Upravljanje prometom na raskrižjima i drugim mjestima te kontrolu parkiranja vozila i određene

druge poslove kontrole vozila i vozača, mogu obavljati i pripadnici prometnih jedinica mladeži.

Na području ili u neposrednoj blizini osnovnih kolica, osiguranje prijelaza djece preko kolnika ili obilježnog pješkog prijelaza, mogu obavljati i pripadnici kolskih prometnih jedinica.

Za vrijeme obavljanja poslova iz stavka 2. i 3. ovog članka, pripadnici prometnih jedinica mladeži i kolskih prometnih jedinica dužni su nositi propisanu odoru.

Tijela općine, dužna su, ukoliko se za to ukazuje potreba, na prijedlog policijske uprave organizirati jedinice iz stavka 2. i 3. ovog članka. Osposobljavanje jedinica te načina i vrijeme njihove uporabe obavljaju, odnosno određuju policijske uprave.

Na području gdje se nalaze vojni objekti, pri kretanju vojnih jedinica i vozila promet vojnih vozila na cestama mogu regulirati pripadnici vojne policije u propisanoj odori.

Kontrolu parkiranja vozila na mjestima na kojima je parkiranje vremenski ograničeno obavljaju pravne osobe koje odredi tijelo općine.

Djelatnici pravnih osoba iz stavka 7. ovog članka u obavljanju kontrole parkiranja vozila dužni su nositi propisanu odoru.

Odgajatelji ili nastavnici koji vodi djecu u organiziranoj povorci moraju nositi propisanim znakom (stop pločicom, rukom) zaustaviti promet vozila radi osiguranja prijelaza djece preko kolnika.

^lanak 4.

Pojedini izrazi u ovom Zakonu znače:

1) cesta - je svaka javna cesta i nerazvrstana cesta na kojoj se obavlja promet;

2) javna cesta - je površina od općeg značenja za promet kojom se svatko može slobodno koristiti uz uvjete određene zakonom i koju je nadležno tijelo proglasilo javnom cestom;

3) autocesta - je javna cesta posebno izgrađena i namijenjena isključivo za promet motornih vozila, koja ima dva fizički odvojena kolnička traka (zeleni pojas, zaštitnu ogradu i sl.) za promet iz suprotnih smjerova sa po najmanje dva prometna traka (irine najmanje 3,25 m, a s obzirom na konfiguraciju terena - i po jedan trak za zaustavljanje vozila u nuždi (irine najmanje 2,5 m, bez raskrižja s poprečnim cestama i željeznikom ili tramvajskim prugama u istoj razini, u kojoj se promet može uključiti, odnosno isključiti samo određenim i posebno izgrađenim priključnim prometnim rampama, kojom je omogućen siguran prometni tok vozila brzinom od najmanje 80 km/h i koja je kao autocesta označena propisanim prometnim znakom;

4) cesta namijenjena isključivo za promet motornih vozila - je javna cesta s najmanje dvije prometne trake (irine od po najmanje tri metra, kojom je omogućen siguran prometni tok vozila brzinom od najmanje 60 km/h, po kojoj se smiju

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

kretati samo motorna vozila i koja je kao takva označena propisanim prometnim znakom;

5) međunarodna cesta - je javna cesta koja je međunarodnim aktom svrstana u mrežu međunarodnih cesta;

6) magistralna cesta - je međunarodna cesta i javna cesta s najmanje dvije prometne trake (irine od po najmanje tri metra, kojom je omogućen siguran prometni tok vozila brzinom od najmanje 60 km/h, a iznimno na planinskim terenima od najmanje 40 km/h i koja povezuje važnija gospodarska, kulturna ili upravna područja;

7) regionalna cesta - je javna cesta koja povezuje regionalna gospodarska, kulturna ili upravna područja;

8) lokalna cesta - je javna cesta koja povezuje naselja na području općine, ili koja je značajna za promet na području općine;

9) nerazvrstana cesta - je površina koja se koristi za promet po bilo kojoj osnovi i koja je dostupna većem broju raznih korisnika (seoski, poljski i šumski putovi, putovi na nasipima za obranu od poplava, pristupne ceste i prostori parkirališta, benzinskih crpka i sl.);

10) zemljana cesta je cesta bez izgrađenog kolnika ili suvremenog kolničkog zastora (asfalt, beton ili kocka), pa i kad na priključku javnoj cesti ima izgrađen kolnik;

11) kolnik - je dio cestovne površine namijenjen u prvom redu za promet vozila;

12) kolnička traka - je uzdužni dio kolnika namijenjen za promet vozila u jednom smjeru, s jednom prometnom trakom ili više prometnih traka;

13) prometna traka - je obilježeni ili neobilježeni uzdužni dio kolnika čija je širina dovoljna za nesmetan promet jednog reda motornih vozila u jednom smjeru;

14) prometna traka za spora vozila - je obilježeni uzdužni dio kolnika namijenjen za vozila koja sporom vožnjom (npr. na uzbrdici) smanjuju protočnost prometa;

15) prometna traka za zaustavljanje vozila u nudi - je obilježeni uzdužni dio kolnika na autocestama i na određenim mjestima na cestama (višeg reda kao i u tunelima, galerijama i slično,

16) prometna traka za ubrzanje - je dio kolnika namijenjen za uključivanje vozila u prometni tok sa sporedne ceste, odnosno drugih prilaznih cesta s objekta pokraj ceste (benzinskih crpki, parkiralište, motela i sl.);

17) prometna traka za usporavanje - je dio kolnika namijenjen za isključivanje vozila iz prometnog toka na cesti;

18) biciklistička traka - je dio kolnika namijenjen za promet bicikla i mopeda koji se prostire uzduž kolnika i koji je obilježen uzdužnom crtom na kolniku i propisanim prometnim znakom;

19) biciklistička staza - je izgrađena prometna površina namijenjena za promet bicikala i mopeda

koja je odvojena od kolnika i obilježena propisanim prometnim znakom;

20) nogostup - je posebno uređena prometna površina namijenjena za kretanje pješaka, koja nije u razini s kolnikom ceste ili je od kolnika odvojena na drugi način;

21) obilježeni pješački prijelaz - je dio kolničke površine namijenjen za prelaznje pješaka preko kolnika, obilježen oznakama na kolniku i prometnim znakovima obavijesti;

22) pješački otok - jest uzdignuta ili na drugi način obilježena površina koja se nalazi na kolniku i koja je određena za privremeno zadržavanje pješaka koji prelaze preko kolnika ili ulaze u vozilo i izlaze iz vozila javnog prometa;

23) naselje - je prostor na kojem se redovi i skupine zgrada nalaze s jedne ili s obje strane ceste, dajući mu izgled ulice i čije su granice označene prometnim znakovima za obilježavanje naseljenih mjesta;

24) raskrižje - je površina na kojoj se križaju ili spajaju dvije ceste ili više cesta, a i čira prometna površina (trgovi i sl.) koja nastaje križanjem, odnosno spajanjem cesta;

25) stajalište tramvaja ili autobusa - je dio površine ceste namijenjen zaustavljanju tramvaja, odnosno autobusa radi ulaska i izlaska putnika i koji je obilježen prometnim znakom;

26) vozilo - je svako prijevozno sredstvo namijenjeno za kretanje po cesti, osim pokretnih stolaca bez motora za nemožne osobe i dječijih prijevoznih sredstava;

27) specijalno vozilo - je vozilo na motorni pogon ili priključno vozilo posebne i specifične namjene (prijevoz specijalnih tereta ili specijalni prevoz ljudi - npr. u policiji, sudstvu, vatrogasnim jedinicama i sl.), koje prema osobinama i karakteristikama spada u jednu od kategorija ili vrsta vozila na motorni pogon (kombinirano, osobno vozilo, autobus itd.) ili priključnih vozila (laka prikolica, poluprikolica itd.);

28) radno vozilo - je vozilo na motorni pogon ili priključno vozilo na koje su ugrađeni uređaji ili oprema za obavljanje radova i kojem je najveća dopuštena masa izjednačena s masom vozila (npr. dizalica i sl.), a prema osobinama i karakteristikama spada u jednu od kategorija ili vrsta vozila na motorni pogon ili priključnih vozila;

29) vozilo na motorni pogon - je svako vozilo koje se pokreće snagom vlastitog motora, osim vozila koja se kreću po tračnicama;

30) motorno vozilo - je takvo vozilo na motorni pogon kojem je osnovna namjena prijevoz osoba i stvari na cestama ili vuča priključnih vozila namijenjenih za prijevoz osoba i stvari (tegljači), osim mopeda i traktora;

31) radni stroj - je vozilo na motorni pogon kojem je osnovna namjena obavljanje određenih radova vlastitim uređajima i opremom (kombajn, valjak, greder, kosilica, buldožer, motokultivator,

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

vilju{kar, rovokopa~ i sl.);

32) motokultivator - je jednoosovinski radni stroj koji se, bez priklju~nog vozila, mo`e kretati samo uz pridr`avanje voza~a;

33) traktor - je vozilo na motorni pogon konstruirano da vu~e, potiskuje ili nosi izmjenljiva oru|a, odnosno da slu`i za pogon takvih oru|a ili za vu~u priklju~nih vozila;

34) traktorski priklju~ak - je zamjenjivo oruđe za obavljanje poljoprivrednih i drugih radova koje vu~e, gura ili nosi traktor;

35) moped - je vozilo na motorni pogon s dva ili tri kota~a ~iji radni obujam motora nije veći od 50 cm³ i koje na ravnoj cesti ne mo`e razviti brzinu veću od 50 km na sat;

36) motocikl - je motorno vozilo s dva kota~a, s bočnom prikolicom ili bez nje, i motorno vozilo na tri kotača – ako njegova masa nije veća od 400 kg;

37) osobni automobil - je motorno vozilo namijenjeno za prijevoz osoba koje, osim sjedala za voza~a, ima najviše osam sjedala i ~ija nosivost tereta ne prelazi 250 kg;

38) autobus - je motorno vozilo namijenjeno za prijevoz osoba koje, osim sjedala za voza~a, ima više od osam sjedala;

39) trolejbus - je motorno vozilo namijenjeno za prijevoz osoba koje, osim sjedala za voza~a, ima više od osam sjedala i koje je, radi napajanja motora elektri~nom energijom, vezano za elektri~ni vodi~;

40) tramvaj - je vozilo na tra~nicama s elektri~nim pogonom, namijenjeno javnom prijevozu, koje je radi napajanja motora elektri~nom energijom vezano za elektri~ni vodič;

41) teretni automobil - je svako motorno vozilo koje je namijenjeno za prijevoz stvari;

42) kombinirani automobil - je motorno vozilo namijenjeno za istovremeni prijevoz osoba i stvari i ~ija najveća dopu{tena masa ne prelazi 3.500 kg;

43) bicikl - je vozilo koje ima najmanje dva kota~a i koje se pokreće isklju~ivo snagom voza~a;

44) priklju~no vozilo - je vozilo namijenjeno da ga vu~e vozilo na motorni pogon, bilo da je konstruirano kao prikolica ili poluprikolica;

45) prikolica - je priklju~no vozilo konstruirano tako da ukupnu masu preko svojih osovina prenosi na kolnik;

46) poluprikolica - je priklju~no vozilo bez prednje osovine, konstruirano tako da dio ukupne mase prenosi na vu~no vozilo preko svojeg prednjeg dijela kojim se oslanja na vu~no vozilo;

47) laka prikolica - je priklju~no vozilo ~ija najveća dopu{tena masa nije veća od 750 kg;

48) skup vozila - je vozilo na motorni pogon i priklju~na vozila koja u prometu na cestama sudjeluju kao cjelina;

49) zapre`no vozilo - je vozilo namijenjeno da ga vu~e upregnuta `ivotinja;

50) nosivost - je dopu{tena masa tereta do koje se vozilo smije opteretiti prema deklaraciji proiz-

vo|a~a vozila, s obzirom na dopu{tena optere}enja nosivih sklopova;

51) masa vozila - je masa praznog vozila s punim spremnikom goriva te obveznim priborom i opremom za vozilo;

52) ukupna masa - je masa vozila zajedno s masom tereta koji se prevozi na vozilo, uklju~uju}i i masu osoba koje se nalaze na vozilu te masu priklju~nog vozila s teretom - ako je ono pridodano vu~nom vozilu;

53) najveća dopu{tena masa - je masa vozila zajedno s njegovom nosivo{}u;

54) osovinsko optere}enje - je dio ukupne mase vozila u vodoravnom polo`aju kojim njegova osovina optere}uje vodoravnu podlogu u stanju mirovanja vozila;

55) sudionik u prometu - je osoba koja u prometu na cesti upravlja vozilom ili se nalazi u vozilu ili na vozilu, koja tjera, vodi ili ja}e `ivotinju koja se kreće po cesti te pje{ak ili osoba koja svoje radne poslove i zadatke obavlja na cesti;

56) voza~ - je osoba koja na cesti upravlja vozilom;

57) pje{ak - je osoba koja sudjeluje u prometu, a ne upravlja vozilom niti se prevozi u vozilu ili na vozilu, osoba koja vlastitom snagom gura ili vu~e ru~na kolica, zapre`no vozilo ili vozilo na motorni pogon, dje~ije prijevozno sredstvo, bicikl ili pokretna kolica za nemo}ne osobe, osoba u pokretnom stolcu za nemo}ne osobe {to ga pokreće vlastitom snagom ili snagom motora, ako se pritom kreće brzinom ~ovje~jeg hoda, te osoba koja klizi klizalj-kama, skijama ili saonicama ili se vozi na koturaljkama, skateboardu i sl.;

58) zaustavljanje vozila - je svaki prekid kre}anja vozila na cesti u trajanju do tri minute, osim prekida koji se ~ini da bi se postupilo po znaku ili pravilu kojim se regulira promet;

59) parkiranje vozila - je prekid kretanja vozila u trajanju du`em od tri minute, osim prekida koji se ~ini da bi se postupilo po znaku ili pravilu kojim se regulira promet;

60) mimoila`enje - je prola`enje vozilom pokraj drugog vozila koje se po istom kolniku kreće iz suprotnog smjera;

61) pretjecanje - je prola`enje vozila pokraj drugog vozila koje se kreće u istom smjeru;

62) obila`enje - je prola`enje vozilom pokraj zaustavljenoga ili parkiranog vozila ili drugog objekta koji se nalazi na prometnom traku kojim se vozilo kreće;

63) polukru`no okretanje - je okretanje vozila za 180 stupnjeva iz dotadašnjeg smjera kretanja radi uklju~ivanja u suprotni prometni tok;

64) prestrojavanje - je zauzimanje takvog polo`aja s vozilom na prometnom traku i na takvoj udaljenosti od raskri`ja ili drugog mjesta na cesti, iz kojeg se na siguran na~in mo`e izvesti naredna radnja s vozilom (skretanje, okretanje, zaustavljanje i sl.);

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

65) propu{tanje vozila - jest radnja koju su u odre|enim slu~ajevima sudionici du`ni obaviti zaustavljanjem, smanjenjem brzine kretanja ili prekidanjem radnje koju izvode, i to na na~in koji ne prisiljava druge sudionike da naglo mijenjaju smjer ili brzinu kretanja;

66) kolona - je niz od najmanje tri vozila koja su zaustavljena na cesti ili se kre|u istim prometnim trakom u istom smjeru, pri ~emu su brzina kretanja vozila i postupci voza~a me|usobno uvjetovani i izme|u kojih ne mo`e bez ometanja u|i drugo vozilo;

67) smanjena vidljivost - postoji ako zbog nepovoljnih atmosferskih ili drugih prilika (magle, snijega, ki{e, pra{ine, dima i sl.) voza~ ne mo`e jasno uo~iti druge sudionike u prometu ili prometni znak na udaljenosti od najmanje 200 m na cesti izvan naselja odnosno od najmanje 100 m u naselju;

68) prometna nezgoda - je takav doga|aj na cesti u kojem je sudjelovalo najmanje jedno vozilo u pokretu i u kojem je najmanje jedna osoba ozlije|ena ili je izazvana materijalna {teta;

69) voza~ka dozvola - je javna isprava koju je izdalo nadle`no tijelo i kojom se dokazuje pravo upravljanja odre|enim kategorijama ili vrstama vozila;

70) inozemna voza~ka dozvola - je voza~ka dozvola i me|unarodna voza~ka dozvola koju je izdalo nadle`no tijelo strane dr|ave;

71) prometna dozvola - je javna isprava koju je izdalo nadle`no tijelo i kojom se dokazuje pravo ozna~avanja odre|enog vozila odre|enim registarskim plo~icama i vlasni{tvo tih plo~ica, njegove tehni~ke i druge osobine i karakteristike, te njegova tehni~ka ispravnost za sigurno sudjelovanje u prometu;

72) knji`ica vozila - je javna isprava koju je izdalo nadle`no tijelo i kojom se dokazuje vlasni{tvo odre|enog vozila;

73) dopu{tenje licenca - je javna isprava koju je izdalo nadle`no tijelo i kojom se dokazuje ispunjavanje propisanih uvjeta, osposobljenost i ovla{tenost za obavljanje odre|enih poslova;

74) oduzimanje voza~ke dozvole - je posebna sigurnosna mjera koja zna~i upis u voza~ku dozvolu ograni~enja upravljanja vozilom onih kategorija kojim je prekr{aj po~injen, za domicilno pu~anstvo:

II. CESTE

^lanak 5.

Ceste, kao osnova na kojoj se odvija promet, moraju se projektirati, izgra|ivati, opremiti, odr`avati i {tititi tako da odgovaraju svojoj namjeni i zahtjevima sigurnosti prometa.

Javne ceste, njihovi pojedini dijelovi i objekti na njima, mogu se pustiti u promet tek nakon {to

se utvrdi da s gledi{ta sigurnosti prometa udovoljavaju propisanim tehni~kim normativima.

^lanak 6.

Javne ceste moraju imati najmanje dvije prometne trake i dvije rubne trake ili rubnjake u ravnini kolnika.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovog ~lanka, lokalna cesta mo`e imati samo jednu prometnu traku, s tim da ovisno o preglednosti ceste, na udaljenosti od najvi{e 500 m, ima odgovaraju}a pro{irenja.

^lanak 7.

Javne ceste, osim lokalnih cesta, moraju biti u stanju u kojem podnose osovinsko optere}enje od najmanje deset tona.

Lokalne ceste, kao i nerazvrstane ceste koje odredi nadle`no poduze}e, moraju biti u stanju u kojem podnose osovinsko optere}enje od najmanje {est tona.

^lanak 8.

Iznad cijele {irine kolnika javne ceste mora biti slobodan prostor u visini od najmanje 4,5 metra.

Na mostovima, u tunelima, u polutunelima (galerijama) i sli~nim objektima na javnoj cesti, {irina kolnika ne smije biti manja od {irine kolnika javne ceste.

III. PROMETNA PRAVILA

1. Op}e odredbe

^lanak 9.

Sudionici u prometu du`ni su postupati u skladu s propisima o prometnim pravilima, prometnim znakovima postavljenim na cesti te znakovima i zapovijedima ovla{tenih osoba.

Sudionici u prometu du`ni su postupati u skladu s prometnim znakovima postavljenim na cesti i kad time odstupaju od propisa o prometnim pravilima. Sudionici u prometu du`ni su postupati prema zna~enju prometnih svjetala i kad se to zna~enje razlikuje od pravila o prednosti prolaska izra`enom na istom mjestu drugim prometnim znakom.

Sudionici u prometu du`ni su postupati i prema zahtjevima izra`enim pomo}u znakova ili po zapovijedima {to ih daju ovla{tene osobe i kad time odstupaju u od propisanih prometnih pravila ili zna~enja prometnih znakova postavljenih na cesti.

^lanak 10.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Zabranjeno je ostavljati na kolniku i nogostupu o{te}ena, dotrajala ili neregistrirana vozila i ostavljati, nanositi ili bacati na kolnik ili nogostup otpatke ili predmete i stvari {to mogu ometati ili ugroziti sigurnost prometa ili zagaditi okoli{.

Osoba koja postupi protivno zabrani iz stavka 1. ovog ~lanka, du`na je s kolnika i nogostupa ukloniti vozilo, otpatke, predmete i stvari koje je ostavila, nanijela ili bacila na kolnik ili nogostup.

Voza~ je du`an s kolnika ukloniti i predmete i stvari koje s njegova vozila padnu na cestu i predmete koje je pri zaustavljanju vozila stavio na cestu.

Ako je u mogu}nosti i ako time ne ometa sigurnost prometa, voza~ je du`an s kolnika ukloniti i predmete na koje nai|e tijekom vo`nje, a ako nije u mogu}nosti - du`an je o tome obavijestiti nadle`no tijelo, odnosno poduze}e koje se brine o odr`avanju ceste ili najbli`u policijsku upravu.

^lanak 11.

Javna cesta i njezin za{titni pojas, odnosno kolnik i nogostup ili njihovi dijelovi, ne smiju se zauzimati ili o{te}ivati osim u slu~aju opasnosti, izvo|enja radova ili u drugim prilikama propisanim zakonom.

Nadle`no op}insko tijelo, uz pribavljeno mi{ljenje policijske uprave, mo`e odobriti zauzimanje dijela nogostupa (ogradama, stolovima i stolicama, {tandovima, kioscima i sl.) pod uvjetom da se time ne smanjuje preglednost i da je za nesmetan i siguran prolaz pje{aka ostavljena povr{ina nogostupa {irine najmanje 2 metra.

~lanak 12.

Voza~ je du`an vozilo dr`ati na takvoj udaljenosti od drugih vozila u prometu da, s obzirom na brzinu kretanja vozila i druge okolnosti prometa, ne izaziva opasnost i ne ometa druge voza~e.

^lanak 13.

Voza~ je du`an obratiti pa`nju na pje{ake koji se nalaze na kolniku ili stupaju na kolnik.

Kad prilazi obilje`enome pje{a~kom prijelazu, voza~ mora upravljati vozilom s osobitim oprezom i voziti takvom brzinom da, u slu~aju potrebe, mo`e zaustaviti vozilo ispred pje{a~kog prijelaza.

Na dijelu ceste po kojem se kre}u djeca ili su postavljeni prometni znakovi o sudjelovanju djece u prometu, voza~ je du`an voziti s osobitim oprezom i takvom brzinom da mo`e vozilo zaustaviti u slu~aju potrebe.

^lanak 14.

Slijepe osobe, kad samostalno sudjeluju u pro-

metu, trebaju nositi bijeli {tap kao znak raspoznavanja.

Voza~ je du`an obratiti osobitu pa`nju na slijepe osobe iz stavka 1. ovog ~lanka.

^lanak 15.

Vozilo koje je prilago|eno da njime upravlja osoba ~iji su ekstremiteti bitni za upravljanje vozilom o{te}eni mora biti obilje`eno posebnim znakom.

^lanak 16.

Voza~ vozila koje se kre}e pokraj vozila javnog prijevoza putnika ili pokraj autobusa kojim se obavlja prijevoz za vlastite potrebe, zaustavljenoga na stajali{tu, mora se kretati smanjenom brzinom i uz pove}an oprez tako da ne ugro`ava osobe koje u to vozilo ulaze, odnosno iz njega izlaze.

Osobe iz stavka 1. ovog ~lanka, kad radi ulaska u vozilo ili nakon izlaska iz vozila moraju prije}i preko kolnika, du`ne su to ~initi na na~in propisan u ~lanku 103., 104. i 105. ovog Zakona.

Voza~ mora zaustaviti svoje vozilo iza vozila iz stavka 1. ovog ~lanka kad osobe, ulaze}i u to vozilo, odnosno izlaze}i iz tog vozila, moraju prije}i preko prometne trake i biciklisti~ke staze ili trake kojom se vozilo kre}e.

Voza~ vozila koje se kre}e iza vozila kojim se prevoze djeca i voza~ vozila koji tom vozilu dolazi u susret na cesti s dvije prometne trake, du`ni su zaustaviti se kad je vozilo kojim se prevoze djeca zaustavljeno na kolniku, dok djeca ulaze ili izlaze iz vozila.

Ako se vozilom organizirano prevoze djeca, vozilo mora biti obilje`eno posebnim znakom, a za vrijeme ulaska i izlaska djece iz vozila, voza~ mora uklju~iti sva ~etiri pokaziva~a smjera.

^lanak 17.

Vozila ne smiju na prednjoj strani imati svjetlosne, svjetlosnosignalne ili reflektiraju}e ure|aje ili stvari koje daju svjetlo crvene boje, a na stra`njoj strani - ure|aje ili stvari koje daju svjetlo bijele boje.

Odredba stavka 1. ovog ~lanka glede svjetla bijele boje ne odnosi se na svjetlo za osvjetljavanje ceste pri vo`nji unatrag, pokretno svjetlo za istra`ivanje (reflektor), svjetlo za osvjetljavanje registarske plo~ice i registarsku plo~icu te na vozila unutarnjih poslova, hitne medicinske pomo}i na cestama, vatrogasna vozila i vozila oru`anih snaga.

2. Radnje vozilom u prometu**~lanak 18.**

Voza~ koji namjerava na cesti ili drugoj prome-

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

tnoj površini obaviti neku radnju vozilom (uključiti se u promet, prestrojiti, odnosno mijenjati prometnu traku, pretjecati, obilaziti, zaustavljati se, skretati udesno ili ulijevo, okretati se polukružno, voziti unatrag i sl.) ne smije poći takvu radnju ako time dovodi u opasnost druge sudionike u prometu ili imovinu.

Prije započinjanja radnji iz stavka 1. ovog članka, vozač je dužan uvjeriti se da to može učiniti bez opasnosti za druge sudionike u prometu ili imovinu, vodeći pritom računa o položaju vozila te o smjeru i brzini kretanja.

^lanak 19.

Prije obavljanja radnji vozilom iz članka 18. ovog Zakona, vozač je dužan druge sudionike u prometu jasno i pravovremeno upozoriti o svojoj namjeri, dajući im znak pomoću pokazivača smjera i stop svjetla ili - ako oni ne postoje - odgovarajući znak rukom.

Ako znak iz stavka 1. ovog članka vozač daje pomoću pokazivača smjera, on ga mora davati za sve vrijeme obavljanja radnje vozilom, a nakon obavljene radnje - mora prestati davati znak.

Vozač nije dužan nakon pretjecanja drugog vozila dati znak da se namjerava vratiti na prometnu traku kojom se kretao prije pretjecanja.

3. Uključivanje u promet**^lanak 20.**

Vozač koji se vozilom uključuje u promet na cesti ili drugoj prometnoj površini (izlazak vozila iz garaže, dvorišta, parkirališta, stajališta, s površine na kojoj se ne obavlja promet vozila ili s drugih sličnih površina) dužan je propustiti sva vozila i pješake koji se kreću cestom, odnosno prometnom površinom na koju se uključuje.

Iznimno iz stavka 1. ovog članka, za vrijeme vožnje u naselju, vozač je dužan tramvaju ili autobusu javnoga gradskog prijevoza putnika ili posebno obilježenom autobusu kojim se organizirano prevoze djeca, ako je to moguće učiniti bez ugrožavanja ili znatnijeg ometanja prometa, omogućiti uključivanje u promet kad ta vozila izlaze sa stajališta koje se nalazi izvan kolnika, odnosno proširenja prometnog traka koji služi za stajalište.

4. Kretanje vozila**^lanak 21.**

Vozač se mora za kretanje svojeg vozila koristiti isključivo kolnikom, odnosno sredinom obilježene prometne trake, odnosno trakom ili stazom namijenjenom za promet one vrste vozila kojoj njegovo

vozilo pripada, osim u slučaju opasnosti.

^lanak 22.

Vozilo se kreće desnom stranom kolnika, odnosno biciklistikom stazom ili trakom uz desni rub kolnika ili ceste u smjeru kretanja, a na traci ili stazi uređenoj i obilježenoj za dvosmjerni promet bicikala i mopeda - desnom stranom trake ili staze u smjeru kretanja.

Vozač je dužan kretati se obilježenom prometnom trakom koja se proteže uz desni rub kolnika, a ako trake nisu obilježene, dužan je vozilo u kretanju držati što bliže desnom rubu kolnika i na tolikoj udaljenosti od njega da, s obzirom na brzinu kretanja vozila, uvjete prometa te na stanje i osobine ceste, ne ugrožava druge sudionike u prometu i ne izlaže sebe opasnosti.

^lanak 23.

Iznimno, od odredbe članka 22. stavka 2. ovog Zakona:

1) vozila koja se kreću sporije od tramvaja i drugih vozila koja se kreću cestom po tramvajskim tračnicama ugrađenim uz rub kolnika, moraju se kretati na takvoj udaljenosti od tramvajskih tračnica da ne ometaju kretanje tramvaja i drugih vozila koja se kreću dijelom kolnika s ugrađenim tračnicama;

2) na cesti u naselju s kolnikom na kojem za promet vozila u istom smjeru postoje najmanje dvije obilježene prometne trake, vozač se može za kretanje svojeg vozila koristiti i prometnom trakom koja se ne nalazi uz desni rub kolnika ako time ne ometa ostala vozila koja se kreću iza njegova vozila.

Odredba stavka 1. točke 2. ovog članka ne odnosi se na vozača teretnog vozila čija je najveća dopuštena masa veća od 3.500 kg, vozača vozila koje na ravnoj cesti ne može razviti brzinu kretanja veću od 40 km na sat i na vozača vozila koje se ne smatra motornim vozilom, osim na dijelu ceste ispred raskrižja ili drugog mjesta na kojem vozilo skreće ulijevo.

^lanak 24.

Na cesti s kolnikom za promet vozila u oba smjera na kojem postoje tri prometne trake, vozač se ne smije vozilom kretati prometnom trakom koja se nalazi uz lijevi rub ceste u smjeru kretanja vozila.

Na cesti na kojoj su kolničke trake fizički odvojene jedna od druge, na cesti s kolnikom za promet u oba smjera na kojem postoje najmanje četiri obilježene prometne trake kao i na cesti s kolnikom za promet vozila samo u jednom smjeru, vozač se ne smije vozilom kretati kolnikom trakom namijenjenom za promet vozila iz suprotnog smjera, odnosno u suprotnom ili zabranjenom smjeru.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 25.

Vozač koji se namjerava kretati vozilom unatrag može to učiniti samo na kratkom dijelu ceste i ako time ne ugrožava ili ne ometa druge sudionike u prometu.

Za vrijeme kretanja unatrag na vozilu moraju biti uključena sva četiri pokazivača smjera.

Kad se vozač kreće vozilom unatrag, dužan je kretati se onom stranom kolnika kojom se do tada kretao u njom unaprijed.

5. Brzina**^lanak 26.**

Vozač je dužan brzinu kretanja vozila prilagoditi osobinama i stanju ceste, vidljivosti, preglednosti, atmosferskim prilikama, stanju vozila i tereta, gustoći prometa i drugim prometnim uvjetima, tako da vozilo može pravovremeno zaustaviti pred svakom zaprekom koju, u konkretnim uvjetima može predvidjeti, odnosno da može pravovremeno postupiti po prometnom pravilu ili znaku. Vozač ne smije smanjiti brzinu kretanja vozila do te mjere da njegovo vozilo čini smetnju normalnom toku prometa.

Brzina kretanja vozila na cesti, uz normalne prometne uvjete, ne smije se ograničiti prometnim znakom ispod 40 km na sat.

^lanak 27.

Vozač ne smije mijenjati način upravljanja vozilom naglim smanjenjem brzine kretanja vozila, osim u slučaju neposredne opasnosti.

Vozač koji namjerava znatnije smanjiti brzinu kretanja vozila ili ga zaustaviti, dužan je to učiniti, osim u slučaju neposredne opasnosti, na način kojim neće ugroziti ili u većoj mjeri ometati druge vozače koji se kreću iza njega, a te vozače u svojoj namjeri, uz obvezu iz članka 19. ovog Zakona, upozoriti i uključivanjem stop-svjetla ili davanjem odgovarajućeg znaka rukom.

Vozač ne smije ni naglo povećati brzinu, odnosno kretati iz mjesta, osim u slučaju opasnosti, postajući pritom gornju granicu dopuštenog broja okretaja motora ili na takav način da dolazi do proklizavanja kotača.

^lanak 28.

Na cesti u naselju vozač se ne smije vozilom kretati brzinom većom od 60 km na sat, odnosno brzinom većom od brzine dopuštene postavljenim prometnim znakom za cijelo naselje ili njegov dio.

Iznimno, od odredbe stavka 1. ovog članka, na cesti u naselju čiji prometno-tehnički i sigurnosni elementi to omogućuju (npr. pješački podhodnici i nadhodnici, regulacija na raskrižjima s uređajima za davanje znakova s prometnim svjetlima i sl.)

mora se prometnim znakom dopustiti kretanje vozilom i brzinom većom od 60 km na sat.

^lanak 29.

Na cesti izvan naselja vozač se ne smije vozilom kretati brzinom većom od:

1. 130 km na sat na autocestama;
2. 100 km na sat na cestama namijenjenim isključivo za promet motornih vozila;
3. 90 km na sat na ostalim cestama.

^lanak 30.

Na cestama se brzina kretanja ograničava za ova vozila:

1) na 90 km na sat - za teretna motorna vozila najviše dopuštene mase do 7.500 kg i za autobuse;

2) na 80 km na sat - za autobuse s lakom prikolicom, za teretna motorna vozila čija je najveća dopuštena masa veća od 7.500 kg i za motorna vozila koja vuku prikolicu za stanovanje (karavana, kamp-prikolica);

3) na 70 km na sat - za autobuse kojima se organizirano prevoze djeca, za zglobne autobuse bez mjesta za stajanje, za teretna motorna vozila s priključnim vozilom i za vozila koja prevoze opasne tvari;

4) na 50 km na sat - za autobuse s priključnim vozilom za prijevoz osoba, autobuse koji osim ugrađenih sjedala imaju i određena mjesta za stajanje i teretna vozila koja u tovarnom sanduku skupno, prevoze osobe;

5) na 40 km na sat - za vozilo koje vuče drugo neispravno vozilo;

6) na 30 km na sat - za traktore, te za bicikle i mopede kada se kreću biciklističkom stazom ili trakom;

7) na 20 km na sat - za turistički vlak.

Kad upravljaju vozilima iz stavka 1. ovog članka, vozači su se dužni držati brzina propisanih u stavku 1. ovog članka i na cesti na kojoj je ovim Zakonom ili postavljenim prometnim znakom dopuštena veća brzina.

6. Skretanje**^lanak 31.**

Vozač vozila koje skreće udesno dužan je skretanje obaviti krećući se krajnjom prometnom trakom koja se prostire uz desni rub kolnika, osim ako promehzim znakom na cesti nije drugačije određeno.

Vozač vozila koje skreće ulijevo dužan je skretanje obaviti krećući se krajnjom lijevom prometnom trakom koja se prostire uz središnju crtu i uz zamišljeni ili obilježeni luk koji spaja dvije središnje crte bočnih kolnika, odnosno prometnom

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

trakom koja se prostire uz lijevi rub ceste sjedno-smjernim prometom, osim ako prometnim znakom na cesti nije druga~ije određeno.

7. Prednost prolaska

^lanak 32.

Na raskri`ju ili u susretu s drugim vozilom voza~ je du`an propustiti vozilo koje nailazi s njegove desne strane, osim ako postavljenim prometnim znakom nije druga~ije određeno.

Voza~ vozila koji skre}e ulijevo du`an je propustiti vozilo koje, dolaze}i iz suprotnog smjera, zadržava smjer svojeg kretanja ili skre}e udesno, osim ako postavljenim prometnim znakom nije druga~ije odre|eno.

Iznimno, od odredaba stavka 1. i 2. ovog ~lanka, vozilo koje se kreće po tra~nicama ima prednost prolaska na raskri`ju ili u susretu s drugim vozilom, bez obzira na to s koje mu strane ono nailazi, osim ako postavljenim prometnim znakom nije druga~ije određeno.

Voza~ koji ulazi vozilom na cestu koja je prometnim znakom ozna~ena kao cesta s predno}u prolaska du`an je propustiti sva vozila koja se kre}u tom cestom.

Voza~ je du`an propustiti sva vozila koja se kre}u cestom na koju ulazi i kad ta cesta nije prometnim znakom ozna~ena kao cesta s predno}u prolaska, ako vozilom ulazi sa ceste bez suvremenog kolni~kog zastora na cestu sa suvremenim kolni~kim zastorom.

Voza~ koji pri skretanju vozila presijeca biciklisti~ku stazu ili trak du`an je propustiti vozila koja se kre}u po biciklisti~koj stazi ili traci.

8. Promet na raskri`ju

^lanak 33.

Voza~ koji se pribli`ava raskri`ju mora voziti s pove}anim oprezom koji odgovara prometnim uvjetima na raskri`ju.

Voza~ je du`an na dovoljnoj udaljenosti pred raskri`jem vozilom zauzeti polo`aj na onoj prometnoj traci kojom mora pro}i kroz raskri`je.

U raskri`ju je zabranjeno prelaziti iz jedne u drugu prometnu traku.

^lanak 34.

Na raskri`ju i na drugom mjestu na kojem se upravlja prometnim ure|ajima za davanje znakova prometnim svjetlima (semaforima ili drugim ure|ajima), prometna svjetla za sudionike u prometu zna~e:

1. crveno svjetlo - zabranu prolaska;
2. zeleno svjetlo - slobodan prolazak;

3. `uto svjetlo - zabranu prolaska, osim za vozila koja se, u ~asu kad se `uto svjetlo pojavi, nalaze na tolikoj udaljenosti od prometnog svjetla da se ne mogu na siguran na~in zaustaviti, a da ne prije|u taj znak kao i za pje{ake koji su ve} po~eli prelaziti kolnik.

@uto svjetlo upaljeno istovremeno s crvenim svjetlom slu`i za upozorenje sudionika u prometu na skori prestanak zabrane prolaska i na pojavu zelenog svjetla.

@uto treptavo svjetlo obvezuje sve sudionike u prometu da se kre}u uz pove}ani oprez.

Zeleno treptavo svjetlo slu`i za upozorenje sudionika u prometu na skori prestanak slobodnog prolaska i na pojavu `utoga, odnosno crvenoga svjetla.

^lanak 35.

Ako je uređaju za davanje znakova prometnim svjetlima za upravljanje prometom na raskri`ju dodano jedno dopunsko prometno svjetlo ili vi}e dopunskih prometnih svjetala u obliku zelene svjetle}e strelice, za vrijeme dok je takvo svjetlo upaljeno, voza~ mo`e vozilom pro}i prometno svjetlo i krenuti u smjeru ozna~enom zelenom svjetle}om strelicom i za vrijeme dok je upaljeno crveno ili `uto svjetlo, pri ~emu mora propustiti vozila koja se kre}u po cesti na koju ulazi i pje{ake koji prelaze preko kolnika.

Ako zeleno svjetlo na ure|aju za davanje znakova prometnim svjetlima ima oblik strelice, voza~ se vozilom smije kretati samo u smjeru koji pokazuje ta strelica.

^lanak 36.

Voza~ koji je vozilom u{ao u raskri`je na kojem se upravlja prometom ure|ajima za davanje znakova prometnim svjetlima, mo`e napustiti raskri`je ne ~ekaju}i da prometnim svjetlom promet bude dopu{ten (otvoren) u smjeru kojim namjerava produ`iti kretanje, uz uvjet da propusti sve sudionike u prometu koji se kre}u smjerom u kojem je promet dopu{ten.

^lanak 37.

Voza~ ne smije vozilom u}i u raskri`je iako mu je prolazak prometnim svjetlom dopu{ten, ako je gusto}a prometa takva da se on s vozilom o~ito mora zaustaviti u raskri`ju ili na obilje`enom pje{a~kom prijelazu i na taj na~in pri promjeni prometnog svjetla ometati ili onemogućiti promet vozila koja dolaze s bo~nim kolnika ili promet pje{aka.

9. Mimoilaženje

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 38.

Pri mimoila`enju voza~ je du`an sa svoje lijeve strane ostaviti dovoljan razmak izmedu svojeg vozila i vozila s kojim se mimoilazi, a prema potrebi, i svoje vozilo pomaknuti k desnom rubu kolnika.

Ako zbog neke zapreke na cesti ili zbog drugih sudionika u prometu voza~ ne mo`e postupiti prema odredbi stavka 1. ovog ~lanka, du`an je usporiti kretanje svojeg vozila i prema potrebi, zaustaviti ga da bi propustio vozilo iz suprotnog smjera.

Kad na raskri`ju vozila dolaze iz suprotnih smjerova i kre}u ulijevo, voza~ mimoilazi vozilo iz suprotnog smjera na taj na~in {to ga propu{ta sa svoje desne strane.

Ako je zbog nedovoljne {irine ceste ili zbog neke zapreke na cesti mimoila`enje onemogu}eno, voza~ kojem je to, s obzirom na osobine ceste i okolnosti prometa, lak{e i sigurnije izvesti, du`an je prvi se zaustaviti i, prema potrebi kretanjem unatrag ili na drugi na~in pomaknuti svoje, vozilo i zauzeti na cesti polo`aj kojim se omogu}uje mimoila`enje.

^lanak 39.

Na dijelu ceste s velikim uzdu`nim nagibom (planinski i dr.) na kojem se vozila ne mogu mimo- i}i ili je to veoma ote`ano, voza~ vozila koje se kre}e niz nagib du`an je zaustaviti svoje vozilo na prikladnom mjestu ako primijeti da mu drugo vozilo ide u susret uz nagib.

Iznimno, od odredbe stavka 1. ovog ~lanka, na cesti iz toga stavka, voza~ koji se kre}e uz nagib du`an je zaustaviti svoje vozilo ako ispred sebe ima prikladno mjesto za zaustavljanje koje omogu}uje sigurno mimoila`enje i ako bi, u slu~aju da tako ne postupi, mimoila`enje zahtijevalo kretanje unatrag jednog od vozila.

^lanak 40.

Na cesti iz ~lanka 39. stavka 1. ovog Zakona kad se jedno od vozila koja se mimoilaze mora kretati unatrag, kretat }e se unatrag: svako vozilo koje se susrelo s vozilom koje vu~e priklju~no vozilo; teretno motorno vozilo koje se susrelo s autobusom, vozilo koje se susrelo s vozilom vi{e kategorije, a ako se mimoilaze vozila iste kategorije - vozilo koje se kre}e niz nagib, osim ako je, s obzirom na uvjete i polo`aj vozila na cesti, lak{e i sigurnije da to u~ini voza~ vozila koje se kre}e uz nagib.

10. Pretjecanje i obila`enje**^lanak 41.**

Pretjecati i obilaziti voza~ smije samo ako time ne ometa normalno kretanje vozila koja dolaze iz suprotnog smjera i ako na cesti ima dovoljno prostora za sigurno izvo|enje tih radnji.

Voza~ ne smije pretjecati i obilaziti kad time, s obzirom na karakteristike ceste i postoje}e okolnosti na cesti i u prometu ili s obzirom na tehni~ka svojstva vozila kojim upravlja, ugro`ava druge sudionike u prometu.

^lanak 42.

Pretjecanje i obila`enje obavlja se s lijeve strane.

Pretjecati se mora s desne strane ako je vozilo na kolniku zauzelo, takav polo`aj i njegov voza~ daje takav znak da se sa sigurno}u mo`e zaklju~iti da to vozilo skre}e ulijevo.

Vozilo koje se kre}e po tra~nicama postavljenima na sredini kolnika ili vozilo koje se prema ovom Zakonu ne smije kretati uz desni rub kolnika, osim ako prometnim znakom nije druk~ije odre|eno, ne smije se pretjecati s lijeve strane. To se vozilo mo`e pretjecati s desne strane ako izme|u njega i desnog ruba kolnika postoji prometna traka.

^lanak 43.

Ako se na sredini kolnika nalazi pje{a~ki otok, ili obilje`eni ili na drugi na~in ozna`eni prostor za parkiranje vozila, ili neka druga povr{ina koja nije namijenjena za promet vozila, ili neki objekt ili ure|aj, vozila ih moraju obilaziti s desne strane.

Ako se povr{ine, objekti ili ure|aji iz stavka 1. ovog ~lanka nalaze na sredini ceste s jednosmjernim prometom, a postavljenim prometnim znakom nije druga~ije odre|eno, oni se mogu obilaziti s objiju strana.

^lanak 44.

Voza~ kojemu je dan znak za pretjecanje s njegove lijeve strane du`an je pomaknuti svoje vozilo k desnom rubu kolnika.

Voza~ ne smije pove}avati brzinu kretanja svojega vozila dok ga drugo vozilo pretje~e.

Ako zbog nedovoljne {irine kolnika ili njegova stanja nije mogu}e pretjecati bez ugro`avanja sigurnosti prometa, voza~ vozila koje se kre}e sporije nego vozila koja se kre}u neposredno iza njega du`an je pomaknuti svoje vozilo {to vi{e udesno, a ako to nije dovoljno ~im mu to bude mogu}e, zaustaviti svoje vozilo na prikladnom mjestu da bi propustio br`a vozila.

^lanak 45.

Voza~ ne smije vozilom po~eti pretjecati ili obilaziti:

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

1) kolonu vozila;

2) ako je voza~ koji se kre}e iza njega po~eo pretjecati;

3) ako je voza~ koji je ispred njega na istoj prometnoj traci dao znak da namjerava prete}i ili obi}i vozilo koje je ispred njegova vozila, ili obi}i drugu zapreku na cesti;

4) ako prometna traka kojom namjerava pretjecati nije slobodna, na dovoljnoj udaljenosti tako da bi, vode}i ra~una o razlici izmeu brzine kretanja svojeg vozila za vrijeme pretjecanja i brzine kretanja vozila drugih sudionika u prometu koje namjerava prete}i, pretjecanjem ugrozio sigurnost prometa ili omeo promet iz suprotnog smjera.

5) ako nakon pretjecanja ili obila`enja ne bi ponovno mogao zauzeti polo`aj na prometnoj traci kojom se kretao prije pretjecanja ili obila`enja, i to bez ometanja ili ugro`avanja ostalih sudionika u prometu, osim kad se za pretjecanje ili obila`enje koristi prometnom trakom koja je zabranjena za promet vozila iz suprotnog smjera.

6) prometnom trakom {to je namijenjena zaustavljanju vozila u nu`di;

Voza~ koji pretje~e ili obilazi du`an je svoje vozilo dr`ati na potrebnoj udaljenosti od vozila koje pretje~e ili obilazi, tako da ga ne ometa niti ugro`ava u prometu.

^lanak 46.

Nakon pretjecanja ili obila`enja voza~ je du`an ~im to bude mogu}e u~initi bez ometanja ili ugro`avanja ostalih sudionika u prometu, vozilom ponovno zauzeti polo`aj na prometnoj traci kojom se kretao prije pretjecanja, odnosno obila`enja.

^lanak 47.

Na kolniku na kojem se promet obavlja u dva smjera voza~ ne smije vozilom pretjecati drugo vozilo ispred vrha prijevoja ceste ili u zavoju kad je preglednost ceste nedovoljna, osim ako na tim mjestima postoji vi{e prometnih traka obilje`enih uzdu`nim oznakama na kolniku i namijenjenih isklju~ivo za kretanje vozila u smjeru kretanja njegova vozila.

^lanak 48.

Voza~ ne smije pretjecati drugo vozilo, osim bicikla, mopeda i motocikla bez bo~ne prikolice, neposredno ispred raskri`ja ili na raskri`ju koje nije s kru`nim tokom prometa, ili neposredno ispred prijelaza ceste preko `eljezni~ke ili tramvajske pruge u istoj razini bez branika ili polubranika i na tom prijelazu.

Neposredno ispred raskri`ja i na raskri`ju voza~ smije pretjecati: vozilo koje skre}e ulijevo, a pretje~e se s desne strane (^lanak 42. {tavak 2.); vozilo koje skre}e udesno, ali tako da pritom svojim

vozilom ne prelazi na dio kolnika namijenjen za promet vozila iz suprotnog smjera; vozilo koje se kre}e cestom koja je prometnim znakom ozna~ena kao cesta s predno{cu prolaska; kad se prometom na raskri`ju upravlja prometnim svjetlima ili znacima {to ih daje ovla{tena osoba.

^lanak 49.

Voza~ ne smije pretjecati drugo vozilo koje se pribli`ava obilje`enom pje{a~kom prijelazu, ili koje prelazi pje{a~ki prijelaz, ili koje je stalo radi propu{tanja pje{aka na tom prijelazu.

^lanak 50.

Na cesti na kojoj postoje najmanje dvije prometne trake namijenjene za promet vozila u istom smjeru i na kojima su kolone vozila, voza~ ne smije vozilom prelaziti iz trake u traku (slalom). Voza~ mo`e napustiti traku na kojoj se nalazi samo radi skretanja ulijevo ili udesno ili radi zaustavljanja, odnosno parkiranja vozila.

Na cestama i uz uvjet iz stavka 1. ovog ~lanka, br`e kretanje vozila na jednoj traci od kretanja na drugoj traci ne smatra se pretjecanjem, osim u slu~aju iz ~lanka 49. ovog Zakona.

Ne smatra se pretjecanjem ni prola`enje s desne strane vozila koje se prema odredbi ~lanka 23. stavka 1. to~ke 1. ovog Zakona ne kre}e prometnom trakom uz desni rub kolnika, osim u slu~aju iz ~lanka 49. ovog Zakona.

11. Zvu~ni i svjetlosni znaci upozorenja**^lanak 51.**

Voza~ je du`an upotrijebiti zvu~ni znak upozorenja kad god to zahtijevaju razlozi sigurnosti prometa, a osobito:

1. na cesti izvan naselja radi upozorenja drugog sudionika u prometu da ga `eli prete}i ili obi}i, ako bi, kad taj znak ne bi bio dan, postojala opasnost od prometne nezgode;
2. ako se pokraj kolnika nalaze djeca koja ne obra}aju pa`nju na kretanje vozila;
3. na cesti izvan naselja, prije ulaska u nepregledan i uzak zavoj ili prije dolaska na prijevoj, na kojima je te{ko mimoi}i se.

Voza~ je du`an zvu~ni znak upozorenja svesti na nu`nu mjeru.

^lanak 52.

Od prvog sumraka do potpunog svanua (no}u) u slu~ajevima iz ~lanak 51. stavka 1. ovog Zakona, voza~ u pravilu, umjesto zvu~nog znaka upozorenja upotrebljava svjetlosni znak upozorenja. Taj znak mo`e upotrijebiti i u naselju prije pretjecanja drugog vozila.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Svjetlosni znak upozorenja voza~ mo`e upotrijebiti i danju ako takav na~in upozorenja drugim sudionicima u prometu vi`e odgovara zbog uvjeta na cesti.

Svjetlosni znak upozorenja daje se kratkim uzastopnim paljenjem dugih svjetala, ili uzastopnim paljenjem kratkih svjetala za osvijetljavanje ceste, ili naizmjenitnim paljenjem, u kratkim razmacima, dugih i kratkih svjetala, vodeji ra~una da se time ne zasljepljuju voza~i koji dolaze iz suprotnog smjera.

12. Zaustavljanje i parkiranje

^lanak 53.

Voza~ ne smije zaustaviti ili parkirati vozilo na mjestu na kojem bi ono ugro`avalo sigurnost drugih sudionika u prometu ili predstavljalo smetnju za normalan tok prometa ili kretanje pje{aka.

Na cesti, na mjestu, odnosno na prostoru namijenjenom za zaustavljanje i parkiranje vozila, te na posebno ure|enoj prometnoj povr{ini namijenjenoj za kretanje pje{aka, ne smiju se ostavljati vozila koja se ne upotrebljavaju u prometu zbog dotrajalosti (neregistrirana i sl.) ili priklju~na vozila koja se u prometu koriste samo povremeno (lake i kamp-prikolice i sl.), a ni drugi predmeti kojima se ometa tok prometa ili ugro`ava okoli{.

^lanak 54.

U slu~aju zaustavljanja ili parkiranja na javnoj cesti izvan naselja voza~ je du`an uvijek kad za to postoji mogu}nost zaustaviti ili parkirati vozilo izvan kolnika.

Voza~ koji je zbog neispravnosti na vozilu, prometne nezgode ili drugoga opravdanog razloga prisiljen vozilo zaustaviti na kolniku du`an je poduzeti sve mjere da zaustavljeno vozilo ne dovede u opasnost druga vozila i da ga {to prije ukloni s kolnika.

Ako je voza~ zbog neispravnosti na vozilu, prometne nezgode ili iz drugog opravdanoga razloga prisiljen vozilo zaustaviti na tra~nicama, du`an ga je s tra~nica odmah ukloniti a ako to nije mogu}e, odmah poduzeti potrebne mjere da osobe koje upravljaju vozilima koja se kre}u po tra~nicama na vrijeme budu upozorene na opasnost.

^lanak 55.

Voza~ koji zaustavlja ili parkira vozilo na cesti du`an je zaustaviti ga, odnosno parkirati neposredno uz desni rub kolnika, a na cesti na kojoj se promet odvija samo u jednom smjeru mo`e ga zaustaviti ili parkirati uz desni ili lijevi rub kolnika.

Ako se uz desni rub kolnika nalaze tramvajske ili druge tra~nice, voza~ mo`e zaustaviti ili parkirati vozilo uz lijevi rub kolnika.

Voza~ mo`e zaustaviti ili parkirati vozilo na mjestima koja se nalaze na sredini kolnika samo ako su ta mjesta obilje`ena odgovaraju}im prometnim znakom ili oznakom na kolniku kao mjesta za parkiranje vozila.

^lanak 56.

Na zaustavljenom ili parkiranom vozilu ne smije se otvarati vrata ako se time ometa kretanje drugih sudionika u prometu ili ako se ugro`ava sigurnost prometa.

^lanak 57.

Voza~ ne smije zaustaviti ili parkirati vozilo:

1) na obilje`enome pje{a~kom prijelazu i na udaljenosti manjoj od 5 m od tog prijelaza i na prijelazu biciklisti~ke staze preko kolnika;

2) na prijelazu ceste preko `eljezni~ke ili tramvajske pruge u istoj razini;

3) na `eljezni~kim ili tramvajskim prugama i u blizini tih pruga ako se time sprje`ava promet vozila koja se kre}u po tra~nicama;

4) na raskri`ju i na udaljenosti manjoj od 5 m od najbli`eg ruba popre~nog kolnika;

5) u tunelima, na mostovima, u podvo`njacima i na nadvo`njacima te na udaljenosti manjoj od 15 metara od mosta, tunela, podvo`njaka i nadvo`njaka;

6) na dijelu ceste u blizini vrha prijevoja i u zavoju gdje je preglednost ceste nedovoljna i gdje se vozila ne bi mogla obi}i bez opasnosti;

7) na dijelu ceste gdje bi {irina slobodnog prolaza od zaustavljenoga ili parkiranog vozila do neisprekidane uzdu`ne crte na kolniku ili do neke zapreke na cesti, bila manja od 3 m, odnosno do suprotnog ruba kolnika – manja od 4 metra;

8) na mjestu na kojem bi vozilo zaklanjalo postavljene prometni znak ili ure|aj za davanje znakova prometnim svjetlima;

9) na biciklisti~koj stazi odnosno traku;

10) na dijelu kolnika koji je kao stajali{te za vozila javnog prijevoza putnika obilje`en oznakama na kolniku;

11) na nogostupu, odnosno na pje{a~koj stazi;

12) ispred kolnoga ulaza u zgradu, skloni{te, dvori{te. ili gara`u, iznad priklju~ka na vodovodnu mre`u i ulaza u kanalizaciju ili drugu komunalnu mre`u te na mjestima rezerviranim za vozila opskrbe ili na mjestima namijenjenim i obilje`enim kao mjesta za odlaganje ku}nog otpada.

Iznimno od stavka 1. ovog ~lanka, na mjestima iz to~ke 11. ovog ~lanka, zaustavljanje je dopu{teno ako je za kretanje pje{aka ostavljeno najmanje 1,6 m {irine na povr{ini za kretanje pje{aka, s tim da ta povr{ina ne mo`e biti uz rub kolnika. Pod istim uvjetima mo`e se i parkirati ako je to dopu{teno prometnim znakom.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 58.

Osim u slu~ajevima iz ~lanka 57. ovog Zakona, voza~ ne smije parkirati vozilo ni:

1. na dijelu ceste ispred prijelaza ceste preko `eljezni~ke i tramvajske pruge u istoj razini, i to na udaljenosti manjoj od 15 m od tih prijelaza;
2. na udaljenosti manjoj od 15 m ispred i iza znaka kojim je obilje`eno stajali{te za vozila javnog prijevoza putnika;
3. na mjestu na kojem bi parkirano vozilo onemogu}ilo pristup drugom vozilu radi parkiranja ili izlazak nekom ve} parkiranim vozilu.

^lanak 59.

Ovla{tena slu`bena osoba odredit }e da se vozilo premjesti na drugo mjesto ako je zaustavljeno ili parkirano na mjestima iz ~lanka 57. ovog Zakona, vozilo parkirano u pje{a~koj zoni kao i vozilo parkirano na mjestu rezerviranom za vozila invalida.

Ovla{tena slu`bena osoba odredit }e da se vozilo premjesti na drugo mjesto i u svim drugim slu~ajevima kada je zaustavljeno ili parkirano na mjestu na kojem ugro`ava sigurnost prometa ili ometa normalan tok prometa.

^lanak 60.

Tro{kove premje{tanja vozila u slu~ajevima iz ~lanka 59. ovog Zakona snosi vlasnik.

Radi osiguranja pla}anja tro{kova premje{tanja vozila, od vlasnika vozila koji nije dr`avljanin Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine s prebivali{tem na teritoriju Hercegbosanske `upanije (u daljnjem tekstu: @upanija), pravna ili fizi~ka osoba koja je premjestila vozilo mo`e zatra`iti jam~evinu, a ako vlasnik ne}e ili ne mo`e polo`iti jam~evinu, mo`e zadr`ati vozilo.

Visinu tro{kova premje{tanja vozila utvr|uje nadle`no tijelo op}ine.

^lanak 61.

Voza~ je du`an motorno vozilo, traktor ili priklju~no vozilo, osim motocikla bez bo~ne prikolice, koje je zaustavljeno na kolniku obilje`iti posebnim znakom kojim se ozna~ava zaustavljeno vozilo na kolniku (sigurnosni trokut), i to:

- 1) kad je bio prisiljen svoje vozilo zaustaviti na mjestu ili dijelu ceste iz ~lanka 57. ovog Zakona;
- 2) kad je vozilo zaustavljeno na kolniku na takvu mjestu ili takvim vremenskim prilikama da ga

voza~i vozila koja nailaze istim smjerom ne mogu ili te{k}o mogu pravovremeno uo~iti;

3) na autocesti i cesti namijenjenoj isklju~ivo za promet motornih vozila. Znak iz stavka 1. ovog ~lanka postavlja se na kolnik iza zaustavljenog vozila, u okomitom polo`aju i na dovoljnoj udaljenosti koja na cesti izvan naselja ne mo`e biti manja od 100 m, tako da voza~i vozila koja nailaze iz smjera na kojem je znak postavljen mogu pravovremeno uo~iti i po potrebi zaustaviti svoja vozila, odnosno sigurno obi}i zaustavljeno vozilo. Na istom mjestu taj se znak postavlja i kad je na cesti zaustavljena kolona vozila, s tim {to se umjesto jednoga na kolnik postavljaju dva znaka, jedan pokraj drugoga. Ako je u motorno vozilo ugra|en ure|aj za istovremeno uklju~ivanje svih pokaziva~a smjera, u slu~aju iz stavka 1. ovog ~lanka, taj ure|aj mora biti uklju~en.

Prije nego napusti vozilo, voza~ koji ostavlja vozilo na cesti du`an je poduzeti sve mjere kojima se sprje~ava da vozilo samo krene s mjesta na kojem je ostavljeno ili da ga neovla{tene osobe stave u pokret (isklju~iti rad motora, zatvoriti prozore, zaklju~ati vozilo i klju~eve uzeti sa sobom i sl.).

13. Presijecanje kolone pje{aka**^lanak 63.**

Voza~ ne smije vozilom presijecati kolonu djece, vojnika, pogrebnu povorku i svaku drugu organiziranu povorku pje{aka koja se kre}e kolnikom.

14. Vu~a priklju~nih i zapre`nih vozila**^lanak 64.**

U prometu na javnoj cesti, vozilu na motorni pogon mogu biti pridodana najvi{e dva priklju~na vozila za prijevoz tereta, odnosno jedno priklju~no vozilo za prijevoz osoba, a na autocesti i cesti namijenjenoj isklju~ivo za promet motornih vozila - samo jedno priklju~no vozilo.

Vozilom na motorni pogon smije se vu}i samo priklju~no vozilo koje ne smanjuje njegovu stabilnost.

^lanak 65.

U prometu na cesti traktorom se smije vu}i samo jedno zapre`no vozilo koje je preure|eno za traktorsku vu~u.

Zapre`no vozilo koje vu~e traktor u prometu na cesti mora imati kota~e s pumpanim gumama.

Zapre`no vozilo vu~eno traktorom u prometu na cesti mora biti priklju~eno traktoru pomo}u krute zglobne veze tako da je tijekom vo`nje osigurana stabilnost oba vozila i onemogu}eno njihovo

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

razdvajanje.

^lanak 66.

U prometu na cesti radnim strojem smije se vući samo one priključke ili priključna vozila koji služe njihovoj namjeni.

^lanak 67.

U prometu na cesti biciklom i mopedom smije se vući prikolicu sa dva kotača privrženu tako da je osigurana stabilnost vozila. Prikolica ne smije biti šira od 80 cm, a ukupna masa ne smije biti veća od 50 kg. Na stražnoj strani mora imati dva katadioptera propisana za priključna vozila.

15. Vuča neispravnih vozila**^lanak 68.**

Vozilom se smije vući drugo vozilo, osim priključnih vozila, samo ako se ono zbog neispravnosti ne može samo kretati.

Vozilom se ne smije vući motocikl bez bočne prikolice ili drugo slično vozilo na dva kotača.

Vučenicim se vozilom ne smiju prevoziti osobe.

^lanak 69.

Vozilo se smije vući noću, a i danju u slučaju smanjene vidljivosti, samo ako na svojoj stražnoj strani ima upaljena crvena svjetla za označavanje vozila ili ako ga vuče motorno vozilo koje ima, i pri vuči upotrebljava, utro rotacijsko svjetlo.

^lanak 70.

Za vrijeme vuče vozila iz članka 68. stavka 1. ovog Zakona, oba vozila moraju biti označena znakom kojim se označava zaustavljeno vozilo na kolniku (sigurnosni trokut). Na vozilo koje vuče drugo vozilo trokut se postavlja s prednje, a na vučeno vozilo sa stražnje strane.

Članak 71.

Vozilo se na cesti može vući pomoću ujeta, krute reze (rude) i oslanjanjem ili ovješanjem vozila o vučno vozilo.

Pomoću ujeta ne smije se vući vozilo na kojem su neispravni uređaji za upravljanje ili uređaj za zaustavljanje, ni teretno motorno vozilo i autobus.

Krutom vezom ne smije se vući vozilo koje nema ispravan uređaj za upravljanje ni vozilo koje je teže od vučnog vozila, ako mu je neispravna radna kočnica.

^lanak 72.

Ako se vozilo na motorni pogon vuče pomoću ujeta ili krute veze, osoba koja upravlja vučenicim vozilom mora imati vozačku dozvolu za upravljanje onom kategorijom ili vrstom vozila kojoj pripada vozilo koje se vuče.

^lanak 73.

Vučena natovarenog teretnog vozila s priključnim vozilom ili bez priključnog vozila, odnosno traktora s priključnim vozilom dopuštena je samo do prvog mjesta prikladnog za pretovar tereta, a iznimno i do prvog mjesta na kojem se može otkloniti neispravnost na vozilu.

^lanak 74.

Razmak između vučnoga i vučenog vozila, ako se vuče ujetom, mora iznositi od tri do pet metara, a ako se vuče pomoću krute veze - može iznositi i manje od tri metra.

16. Uporaba svjetala u prometu**^lanak 75.**

Od prvog sumraka do potpunog svanuća (noću), a i danju u slučaju smanjene vidljivosti, na vozilu u prometu na cesti moraju biti upaljena svjetla, i to:

1. na vozilu na motorni pogon - osim na mopedu i na motociklu bez bočne prikolice najmanje dva bijela svjetla na prednjoj strani i paran broj crvenih svjetala na stražnjoj strani;
2. na mopedu i na motociklu bez bočne prikolice - najmanje jedno bijelo svjetlo na prednjoj strani i najmanje jedno crveno svjetlo na stražnjoj strani;
3. na biciklu - jedno bijelo svjetlo na prednjoj strani i jedno crveno svjetlo na stražnjoj strani;
4. na zaprečnom vozilu - najmanje jedno bijelo svjetlo na prednjoj strani i najmanje jedno crveno svjetlo na stražnjoj strani, ili samo jedna svjetiljka koja je izrađena tako da se s prednje strane vozila vidi bijelo svjetlo, a sa stražnje strane vozila - crveno svjetlo.

Kad vozilo na motorni pogon vuče jedno ili dva priključna vozila, na stražnjoj strani posljednjega priključnog vozila moraju biti upaljena najmanje dva crvena svjetla, a ako širina priključnog vozila iznosi više od 1,6 m, na prednjoj strani prvoga priključnog vozila moraju biti upaljena dva bijela svjetla.

^lanak 76.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Noću, a i danju u slu~aju smanjene vidljivosti, voza~ vozila na motorni pogon mora, za vrijeme vo`nje imati na vozilu upaljena najmanje kratka svjetla za osvjetljavanje ceste.

Na motociklu i mopedu, za vrijeme vo`nje danju i noću, moraju biti upaljena najmanje kratka svjetla.

^lanak 77.

Iznimno od odredaba ~lanka 75. ovog Zakona, ne mora imati upaljena svjetla;

1. vozilo koje je zaustavljeno ili parkirano na osvjetljenom dijelu ceste, tako da se jasno vidi s dovoljne udaljenosti;
2. vozilo koje je zaustavljeno ili parkirano na za to posebno odre |enim mjestima na kolniku ili izvan njega, ili na ulicama sa slabijim prometom;
3. bicikl, moped i motocikl bez bo~ne prikolice koji nema akumulatora - kad su zaustavljeni ili parkirani u naselju uz sam rub kolnika.

^lanak 78.

Vozilo na motorni pogon ~ija duljina ne prema{uje 8 m, a {irina 2 m, i kojem nije pridodano priklju~no vozilo mo`e imati, kad je zaustavljeno ili parkirano na ulici u naselju, umjesto svjetala iz ~lanka 75. stavka 1. to~ke 1. ovog Zakona, upaljeno samo jedno svjetlo koje se s prednje strane ne vidi kao bijelo svjetlo, a sa stra`nje strane kao crveno svjetlo, i koje je postavljeno na strani suprotnoj od ruba kolnika uz koji je vozilo zaustavljeno ili parkirano.

^lanak 79.

Od prvog sumraka do potpunog svanua (noću), a i danju u slu~aju smanjene vidljivosti, moraju nositi upaljena svjetla kad se kre}u kolnikom izvan naselja:

1. skupina pje{aka koja se kre}e u organiziranoj koloni ili povorci - najmanje jedno bijelo ili `uto svjetlo na ~elu kolone, odnosno povorke i najmanje jedno crveno svjetlo na njezinu za~elju;
2. vodi~i tegle{ih, tovarnih i jaha{ih `ivotinja i goni~i stoke - najmanje jedno bijelo ili `uto svjetlo naprijed i njmanje jedno crveno svjetlo straga.

^lanak 80.

Za osvjetljavanje ceste voza~ vozila na motorni pogon u pravilu, upotrebljava duga svjetla.

Voza~ vozila na motorni pogon du`an je umjes-

to dugih svjetala za osvjetljavanje ceste upotrebljavati kratka svjetla:

1. prije mimoila`enja s drugim vozilom na udaljenosti s koje prosudi da svjetlom svojeg vozila zasljepljuje voza~a vozila koje mu dolazi u susret, a pri mimoila`enju s drugim vozilom, kad voza~ tog vozila prije|e na kratka svjetla upozorava da mu duga svjetla smetaju, a uvijek na udaljenosti manjoj od 200 m;
2. za vrijeme dok se kre}e za drugim vozilom na takvoj udaljenosti i u takvu polo`aju da dugim svjetlima svojeg vozila zasljepljuje voza~a vozila ispred sebe;
3. dok vozilom prolazi pokraj organizirane kolone ili povorke pje{aka;
4. kad se kre}e cestom koja se prostire neposredno polo{aj plovnog puta ili pokraj `eljezni~ke ili tramvajske pruge - u susret plovilu, odnosno vozilu koje se kre}e po tra~nicama.

^lanak 81.

Svjetla za ozna~avanje vozila na motorni pogon upotrebljavaju se u uvjetima iz ~lanka 75. stavka 1. ovog Zakona kad je vozilo zaustavljeno ili parkirano na cesti.

Svjetla za ozna~avanje vozila na motorni pogon moraju biti upaljena dok su upaljena biln koja svjetla za osvjetljavanje ceste ili posebna svjetla za maglu.

^lanak 82.

Po magli voza~ vozila na motorni pogon mora na vozilu imati upaljena kratka svjetla za osvjetljavanje ceste, ili svjetla za maglu, ili oba svjetla istovremeno.

Svjetla za maglu mogu se upotrebljavati samo po magli ili u slu~aju smanjene vidljivosti.

Svjetla za maglu koja se nalaze na prednjoj strani vozila mogu biti bijele ili `ute boje, a na stra`njoj strani - crvene boje.

17. Razmak između vozila**^lanak 83.**

Voza~ je du`an dr`ati potreban razmak kad se kre}e iza drugog vozila, tako da ne ugro`ava sigurnost prometa.

^lanak 84.

Kad se na javnoj cesti izvan naselja, koja ima samo po jednu prometnu traku namijenjenu za romet vozila u jednom smjeru, kre}u jedno za drugim vozila na motorni pogon ~ija je najve}a

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

opu{tena masa ve}a od 3.500 kg ili ~ija je duljina ve}a od 7 m, voza~i su du`ni izme|u svakog od tih vozila dr`ati razmak od najmanje 100 m.

Odredba stavka 1. ovog ~lanka ne odnosi se na dio ceste na kojem je pretjecanje zabranjeno.

Ako se na cesti izvan naselja kre}u u nizu dva ili vi{e vozila koja prevoze opasne tvari, me|usobni razmak izme|u tih vozila ne smije biti manji od 200 metara.

18. Promet tramvaja i drugih vozila na tra~nicama

^lanak 85.

Odredbe ~lanka 9. do 84. ovog Zakona na odgovaraju}i na~in se primjenjuju i na promet tramvaja i drugih vozila koja se na cesti kre}u po tra~nicama, osim ako to ne isklju~uju konstrukcijska svojstva tih vozila.

19. Promet bicikla, mopeda i motocikala

^lanak 86.

Ako se dva ili vi{e voza~a bicikala, mopeda ili motocikala kre}u u skupni, du`ni su kretati se jedan iza drugoga.

^lanak 87.

Voza~ bicikla, mopeda i motocikla mora upravljati vozilom na na~in kojim se ne umanjuje stabilnost vozila i ne ometaju drugi sudionici u prometu, a osobito ne smije skidati istovremeno obje ruke s upravlja~a, pridr`avati se za drugo vozilo, prevoziti, vu}i ili gurati predmete koji ga mogu ometati u upravljanju vozilom ili ugro`avati druge sudionike u prometu.

^lanak 88.

Voza~ motocikla ili mopeda i osobe koje se prevoze na tim vozilima moraju, za vrijeme vo`nje na cesti, na glavi nositi za{titnu kacigu.

20. Promet zapre`nih vozila i kretanje stoke

^lanak 89.

Voza~ zapre`nog vozila mora upravljati vozilom za sve vrijeme dok se vozilo kre}e po cesti i du`an je vozilo dr`ati {to bli`e desnom rubu kolnika.

Zapre`no vozilo ne smije se ostavljati bez nadzora na cesti.

^lanak 90.

Voza~ zapre`nog vozila mora za vrijeme vo`nje na cesti upravljati zapregom tako da dr`i uzde u rukama ili da zapregu vodi hodaju}i pokraj ili ispred nje.

Voza~ zapre`nog vozila mora voditi zapregu:

1. na nepreglednon i neosiguranom prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge;
2. pri prijelazu preko magistralne i regionalne ceste;
3. pri uklju~ivanju u promet iz dvori{ta ili s druge povr{ine kada mu je vidik zaklonjen ili je vidljivost smanjena;
4. pri uklju~ivanju u promet kada prelaze preko plo~nika ili biciklisti~ke staze.

^lanak 91.

U prometu na cesti u zapre`no vozilo smiju se upregnuti najvi{e dvije zaprege jedna iza druge.

Ako u prometu na cesti zapre`no vozilo vuku dvije zaprege voza~ mora imati pratioca.

^lanak 92.

Za zapre`no vozilo u prometu na cesti smije se privezati samo jedno grlo stoke sa stra`nje desne strane.

^lanak 93.

Stoka se ne smije ostavljati na cesti bez nadzora goni~a stoke.

Stoku koja se kre}e po javnoj cesti goni~ stoke mora dr`ati {to je mogu}e bli`e desnom rubu ceste.

^lanak 94.

Stoku u stadu, krdu ili pojedino grlo ne smije cestom goniti ili voditi osoba koja, s obzirom na uzrast i sposobnost, ne mo`e nadzirati stoku i poduzimati potrebne radnje da se izbjegne opasnost.

^lanak 95.

Na magistralnim cestama ne smije se goniti stoka.

Na magistralnim cestama osoba koja je navr{ila 16 godina smije voditi vezana najvi{e dva grla stoke i kretati se krajnjom desnom stranom kolnika.

^lanak 96.

Na regionalnim i lokalnim cestama gonjenje stoke u stadu ili krdu mora nadzirati dovoljan broj goni~a. Goni~i su du`ni stado ili krdo nadzirati i ravnati tako da se ne ugro`ava i u {to manjoj mjeri ometa promet.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Veći broj stoke goniči moraju goniti u grupama koje ne smiju biti duže od 50 m, a između u njih mora biti razmak najmanje 50 m.

Na regionalnim i lokalnim cestama stoku ne smije goniti niti voditi osoba koja nije navršila 10 godina.

^lanak 97.

Preko ceste gdje nema izgrađenih ili određenih prijelaza stoka se smije goniti ili voditi samo na preglednome dijelu ceste.

Prelaženje stoke u stadu ili krdu preko magistralne ili regionalne ceste moraju osiguravati najmanje dva goniča koji se nalaze s jedne i s druge strane prijalaza.

Kada se stoka goni noću preko magistralne ili regionalne ceste goniči moraju nositi svjetiljke s crvenim svjetlom koje mora biti jasno vidljivo drugim sudionicima u prometu na udaljenosti najmanje 150 m.

21. Kretanje pje{aka**^lanak 98.**

Pje{ak se ne smije kretati ni zadržavati na kolniku.

Na kolniku je zabranjeno igranje, vožnja dječjim biciklom, romobilom i koturaljkama kao i sanjkanje, skijanje i slino.

Pje{ak se mora kretati nogostupom ili drugom površinom određenom za kretanje pje{aka, odnosno površinom pokraj kolnika prikladnom za kretanje pje{aka.

^lanak 99.

Iznimno od članka 98. stavka 1. i 3. ovog Zakona, na cesti na kojoj ne postoji nogostup ili druga površina određena, odnosno prikladna za kretanje pje{aka, ili na cesti na kojoj postoji nogostup ili druga površina određena, odnosno prikladna za kretanje pje{aka kojom se pje{aci ne mogu koristiti iz bilo kojeg razloga, pje{aci se mogu kretati kolnikom.

Ako se pje{ak kreće kolnikom, on se mora kretati što bliže rubu kolnika, i to vrlo pažljivo, i na način kojim ne ometa i ne sprječava promet vozila.

Članak 100.

Kad se pje{aci kreću kolnikom na kojem sigurnost prometa to zahtijeva, a osobito u slučaju slabe preglednosti ceste, smanjene vidljivosti ili jakog prometa vozila, dužni su kretati se jedan iza drugog.

^lanak 101.

Pje{ak koji se kreće kolnikom na javnoj cesti izvan naselja dužan je kretati se uz lijevi rub kolnika u smjeru kretanja.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovog članka, pje{ak se može kretati uz desni rub kolnika samo kad je takvo kretanje za njega sigurnije (nepregledan zavoj, provalija, usjek, zasjek, odron i sl.).

^lanak 102.

Pje{ak koji gura ručna kolica, bicikl, moped ili motocikl, osobe koje se kreću pomoću pokretnih stolaca za nemoćne osobe te organizirana kolona pje{aka moraju se kretati uz desni rub kolnika u smjeru kretanja.

^lanak 103.

Pje{ak je dužan preko kolnika i biciklističke staze ili trake prelaziti pažljivo i najkraćim putem nakon što se prije stupanja na kolnik uvjeri da to može učiniti na siguran način.

Na cesti koja ima obilježene pje{ake prijelaze ili posebno izgrađene prijelaze, odnosno prolaze za pje{ake, pje{ak je dužan pri prelasku ceste kretati se tim prijelazima, odnosno prolazima ako oni nisu od njega udaljeni više od 50 m u naselju, odnosno 100 m izvan naselja.

^lanak 104.

Na obilježenom pje{akom prijelazu na kojem se promet pje{aka upravlja prometnim svjetlima za pje{ake, odnosno na raskrižju, pje{ak je dužan postupiti prema tim znakovima.

Na obilježenome pje{akom prijelazu ili raskrižju na kojem se prometom pje{aka ne upravlja posebnim prometnim svjetlima za pje{ake, ali se prometom vozila upravlja prometnim svjetlima za vozila ili znacima koje daje ovlaštena osoba, pje{aci mogu prelaziti preko kolnika samo dok je danim znakom dopušten prijelaz preko kolnika.

Na obilježenome pje{akom prijelazu na kojem promet nije reguliran prometnim svjetlima ni znacima što ih daje ovlaštena osoba, pje{ak je dužan prije stupanja na pje{aki prijelaz obratiti pažnju na udaljenost i brzinu vozila koja mu se približavaju.

^lanak 105.

Pje{ak koji namjerava prijeći preko kolnika na mjestu na kojem ne postoji obilježen pje{aki prijelaz ne smije stupiti na kolnik ako time ometa promet vozila.

^lanak 106.

Organizirana kolona pje{aka ne smije biti duža od 50 m, osim pogrebne i odobrene povorke ili

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

policijske ili vojne jedinice.

Kada se kolnikom kreće više organiziranih kolona pješaka razmak između kolona mora biti najmanje 50 m.

Noću i danju za vrijeme smanjene vidljivosti, kao i u drugim slučajevima kada je to potrebno radi sigurnosti prometa, pješaci koji se kreću kolnikom u organiziranoj koloni, osim pogrebnih ili odobrenih povorki, te policijskih ili vojnih jedinica, moraju se kretati u koloni po jedan.

22. Obaveze vozača prema pješacima

^lanak 107.

Ako se prometom na obilježenoj pješačkom prijelazu upravlja prometnim svjetlima ili znacima ovlaštene osobe, vozač je dužan svoje vozilo zaustaviti ispred pješačkog prijelaza kad mu je danim znakom zabranjen prolaz.

Ako se obilježeni pješački prijelaz iz stavka 1. ovog članka nalazi na ulazu na bočnu cestu, vozač koji skreće na tu cestu dužan je kretati se smanjenom brzinom i propustiti pješake koji su već stupili ili stupaju na pješački prijelaz, a prema potrebi, i zaustaviti svoje vozilo radi propuštanja pješaka.

^lanak 108.

Ako se na obilježenoj pješačkom prijelazu prometom ne upravlja uređajima za davanje prometnih svjetala ni znacima ovlaštene osobe, vozač je dužan takvom pješačkom prijelazu približavati se sigurnosnom brzinom tako da ne ugrožava pješake, odnosno tako da može zaustaviti svoje vozilo da bi propustio pješake koji su već stupili na pješački prijelaz.

Ako su pješaci djeca, stare i iznemogle osobe, slijepi osobe ili drugi invalidi, vozač je dužan zaustaviti vozilo i propustiti ih i kad tek stupaju na pješački prijelaz iz stavka 1. ovog članka.

^lanak 109.

Vozač koji skreće na bočnu cestu na čijem ulazu ne postoji obilježeni pješački prijelaz dužan je skretati smanjenom brzinom i ne smije ugroziti pješake koji su već stupili na kolnik.

23. Promet na prijelazu ceste preko željezničke pruge

^lanak 110.

Vozač koji se vozilom približava prijelazu ceste preko željezničke pruge u istoj razini dužan je kretanje vozila prilagoditi tako da ga može zaustaviti pred uređajem za zatvaranje prometa na prijelazu ili pred uređajem za davanje znakova kojima se najavljuje približavanje vlaka, odnosno

da može zaustaviti vozilo prije nego što stupi na željezničku prugu.

Sudionici u prometu koji prelaze preko željezničke pruge u istoj razini dužni su to učiniti s potrebnim oprezom.

^lanak 111.

Sudionici u prometu dužni su zaustaviti se pred prijelazom ceste preko željezničke pruge u istoj razini ako je uređaj za zatvaranje prometa spušten, ili ako se taj uređaj već počeo spuštati, ili ako se daju svjetlosni ili zvučni znaci koji upozoravaju da će se taj uređaj početi spuštati, odnosno da se prijelazu ceste preko željezničke pruge približava vlak.

^lanak 112.

Na prijelazu ceste preko željezničke pruge u istoj razini na kojem nema uređaja za zatvaranje prometa ni uređaja za davanje znakova kojima se najavljuje približavanje vlaka, sudionici u prometu moraju se zaustaviti te mogu prijeći preko željezničke pruge tek kad se uvjere da prugom ne nailazi vlak ili neko drugo vozilo koje se kreće po tračnicama.

24. Promet na autocesti i cesti namijenjenoj isključivo za promet motornih vozila

^lanak 113.

Autocestom se ne smiju kretati pješaci i stoka ni vozila koja se, prema odredbama ovog Zakona, ne smatraju motornim vozilima.

Autocestom se ne smiju kretati ni motorna vozila koja se ne mogu kretati brzinom većom od 40 km na sat.

Odredba stavka 2. ovog članka ne odnosi se na vozila oružanih snaga i vozila Ministarstva unutarnjih poslova te vozila poduzeća za održavanje cesta kada daju posebne svjetlosne znakove (uto trepćuće svjetlo).

^lanak 114.

Na autocesti vozač ne smije zaustavljati motorno vozilo, osim na površinama izvan kolnika koje su za to posebno uređene i obilježene.

Vozač koji je zbog neispravnosti na vozilu ili iz drugih razloga prisiljen zaustaviti vozilo na kolniku autoceste dužan ga je zaustaviti na posebnoj traci za zaustavljanje vozila u nuždi i poduzeti potrebne mjere da vozilo što prije ukloni s kolnika.

Na autocesti vozač ne smije polukružno okretati vozilo niti se kretati vozilom unatrag.

^lanak 115.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Na autocesti ne smije se uključiti motorno vozilo {to vu~e drugo vozilo koje se zbog neispravnosti ili nedostatka pojedinih dijelova ne mo`e samo kretati.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovog ~lanka, vu~a vozila dopu{tena je autocestom ako je razlog za vu~u nastao za vrijeme kretanja vozila po autocesti, ali samo krajnjom desnom prometnom trakom do prve priklju~ne ceste kojom se vu~eno vozilo mo`e isklju~iti iz prometa na autocesti.

^lanak 116.

Autocestom se vozila moraju kretati krajnjom desnom prometnom trakom koja nije zakr~ena vozilima u koloni.

Odredba ~lanka 23. stavka 1. to~ke 2. ovog Zakona ne primjenjuje se na vozila koja se kre~u dijelom autoceste koji prolazi kroz naselje.

^lanak 117.

Na autocesti s tri prometne trake ili vi{e prometnih traka, namijenjenih za promet vozila u jednom smjeru, voza~i teretnih motornih vozila ~ija je najve}a dopu{tena masa ve}a od 3.500 kg i skupova vozila duljina kojih prema~uje 7 m, smiju se koristiti samo s dvije prometne trake koje se nalaze uz desni rub kolnika.

^lanak 118.

Voza~ koji se vozilom uklju~uje u promet na autocesti, uz obveze iz ~lanka 18. do 20. ovog Zakona, du`an je koristiti se posebnom trakom za ubrzavanje.

Voza~ koji se vozilom isklju~uje iz prometa na autocesti du`an je svojim vozilom pravovremeno zauzeti polo`aj na krajnjoj desnoj prometnoj traci i {to prije prije}i na posebnu traku za usporavanje.

^lanak 119.

Odredbe ~lanka 113. do 118. ovog Zakona i odgovaraju}e kaznene odredbe, primjenjuju se i na promet na cesti namijenjenoj isklju~ivo za promet motornih vozila.

25. Promet u tunelu**^lanak 120.**

Voza~ koji se vozilom kre}e kroz tunel ne smije zaustavljati vozilo u tunelu niti smije polukru`no okretati vozilo ili se vozilom kretati unatrag.

^lanak 121.

Voza~ vozila na motorni pogon du`an je za vrijeme kretanja kroz tunel dr`ati na vozilu upaljena kratka svjetla za osvjetljenje ceste.

26. Vozila pod pratnjom**^lanak 122.**

Vozilima pod pratnjom, u smislu ovog Zakona, smatraju se vozila koja prate pripadnici policije s posebnim policijskim vozilima opremljenim uređajima za davanje posebnih zvu~nih i svjetlosnih znakova crvene i plave boje, kao i ta policijska vozila, i to za vrijeme dok se ti znakovi daju.

Voza~ koji na cesti susretne vozilo ili kolonu vozila pod pratnjom i voza~ kojega susti`e vozilo ili kolona vozila pod pratnjom du`ni su zaustaviti svoje vozilo, no`u umjesto dugih svjetala upotrijebiti kratka svjetla za osvjetljavanje ceste, dr`ati se zapovijedi koje im daju osobe iz pratnje i kretanje nastaviti tek nakon {to pro|u sva vozila pod pratnjom.

Vozila pod pratnjom imaju pravo prednosti prolaska u odnosu na sva druga vozila (~lanak 32.), osim u odnosu na vozila koja se kre~u raskri`jem na kojemu se prometom upravlja prometnim svjetlima ili znacima ovla{tene osobe, i na njih se ne primjenjuju odredbe ovog Zakona o ograni~enju brzine (~lanak 27. do 30.), o zabrani pretjecanja i obila`enja kolone vozila ili na pje{a~kom prijelazu ili prela`enju iz trake u traku (~lanak 45. stavak 1. to~ka 1. ~lanka 49. i ~lanak 50. stavak 1.), o zabrani presijecanja kolone pje{aka (~lanak 63.) te obvezi vezivanja sigurnosnim pojasom (~lanak 136.) i nisu se du`ni kretati jedno iza drugog (~lanak 86.).

Iznimno, pod uvjetom da je to neophodno potrebno, a vode}i ra~una o sigurnosti drugih sudionika u prometu, na vozila pod pratnjom ne primjenjuju se ni odredbe o strani kretanja vozila (~lanak 21. do 23. a kada je obustavljen promet i ~lanka 24.), uklju~ivanju u promet (~lanak 20. stavak 1.), o zaustavljanju i parkiranju te polukru`nom okretanju (~lanak 54. stavak 1. ~lanak 55. stavak 1. i 3. ~lanak 57. stavak 1. to~ka 5, 10, 11 i 12. ~lanak 58. ~lanak 114. i ~lanak 148. stavak 4.)

Radi omogu}avanja nesmetanog prolaska vozilima iz stavka 1. ovog ~lanka, pje{aci su se du`ni ukloniti dok ta vozila prođu.

27. Vozila s pravom prednosti prolaska**^lanak 123.**

Na vozila slu`be hitne pomo}i, vatrogasne slu`be, unutarnjih poslova i vojne policije, kad posebnim uređajima daju svjetlosne i zvu~ne znakove, ne primjenjuju se odredbe ovog Zakona o ograni~enju brzine (~lanak 27. do 30.), o zabrani pretjecanja i obila`enja kolone vozila ili na pje{a~kom prijelazu ili prela`enju iz trake u traku (~lanak 45. stavak 1. to~ka 1. ~lanak 49. i ~lanak 30. stavak 1.), o zabrani presijecanja kolone pje{aka (~lanak 63.) te obvezi vezivanja sigurnos-

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

nim pojansom (~lanak 136.).

Iznimno, uz uvjet da je to neophodno potrebno, a vodeći računa o sigurnosti drugih sudionika u prometu, na vozila s prednošću prolaska ne primjenjuju se ni odredbe o strani kretanja vozila (~lanak 21. do 23. a kada je obustavljen promet i ~lanak 24.), uklju~ivanju u promet (~lanak 20. stavak 1.) i o zaustavljanju i parkiranju te polukru~nom okretanju (~lanak 54. stavak 1. ~lanak 55. stavak 1. i 3. ~lanak 57. stavak 1. to~ka 5., 10., 11. i 12., ~lanak 58., ~lanak 114. i ~lanak 148. stavak 4.).

Kad vozilo unutarnjih poslova i vojne policije upotrebom plavih svjetala osigurava prolaz jednom vozilu ili koloni vozila koja se kreću iza njega, voza~i su du~ni obratiti pa~nju i na vozila kojima se osigurava prolaz, propustiti ih i prema potrebi, zaustaviti svoja vozila dok ta vozila ne prođu.

Glede me|usobnog prava prednosti prolaska vozila iz stavka 1. i 3. ovog ~lanka va`e odredbe ovog Zakona o prednosti prolaska.

^lanak 124.

Osobni automobili kojima se koriste istra`ni suci i javni tu`itelj za obavljanje o~evida povodom krivi~nih djela te vozila Ministarstva pravosuđa i uprave kojima se prevoze uhi}ene ili osu|ene osobe, kada posebnim uređajima daju svjetlosne i zvu~ne znake, imaju prednost prolaska u odnosu na sva druga vozila osim za vozila pod pratnjom i vozila iz članka 123. stavka 1. i 3. ovog Zakona i na njih se, uz uvjet iz ~lanka 123. stavka 2. ovog Zakona ne primjenjuju se ni odredbe o zaustavljanju i parkiranju (~lanak 54. stavak 1. ~lanak 55. stavak 1. i 3. ~lanak 57. stavak 1. to~ka 5., 10., 11. i 12. ~lanak 148. stavak 4.)

Članak 125.

Da bi omogu}ili prolaz vozilima iz ~lanka 123. 124. ovog Zkona, pje{aci su se dužni skloniti, a ostala vozila propustiti i prema potrebi zaustaviti se dok ta vozila ne pro|u.

^lanak 126.

Uredaji za davanje posebnih svjetlosnih i zvu~nih znakova smiju se ugra|ivati i upotrebljavati samo na vozilima kojima pripadnici policije obavljaju pratnju (~lanak 122. stavak 1.) te na vozilima s pravom prednosti prolaska iz ~lanka 123. stavka 1. i 3. ovog Zakona.

Vozila iz ~lanka 124. ovog Zakona imaju ugra|eno jedno plavo rotacijsko svjetlo na krovu i uređaj za davanje znakova u nizu tonova raznih visina.

28. Teret na vozilu

^lanak 127.

Vozilo u prometu na cesti ne smije se opteretiti iznad svoje nosivosti koja je upisana u prometnu dozvolu ili preko dopu{tenog optere}enja, ili preko najve}e dopu{tene mase ili preko mogu}nosti koje dopu{taju osobine ceste i tehni~ko-konstruktivske mogu}nosti vozila.

Teret na vozilu mora biti tako raspore|en i, prema potrebi, pri~vr}en i pokriven da:

1. ne ugro`ava sigurnost sudionika u prometu i ne nanosi {tetu cesti i objektima na cesti;
2. ne umanjuje stabilnost vozila i ne ote`ava upravljanje vozilom;
3. ne smanjuje voza~u preglednost nad cestom;
4. ne stvara suvi{nu buku i da se ne rasipa po cesti;
5. ne zaklanja svjetlosne i svjetlosno-signalne ure|aje na vozilu, registarske plo~ice i druge propisane oznake na vozilu.

^lanak 128.

Teret na vozilu ne smije prema{iti najudaljeniju to~ku na prednjoj strani vozila vi{e od 1 metra.

Teret koji se prevozi na vozilu i priklju~nom vozilu mo`e prema{iti najudaljeniju to~ku na stra`njoj strani vozila najvi{e za jednu {estinu svoje duljine koja je kao kontinuirani teret oslonjen na tovarni prostor.

Ako se vozilom prevozi teret u kombinaciji koja se sastoji od vu~nog vozila i jednoosovinske prikolice, pod duljinom vozila razumjeva se ukupna duljina vu~nog vozila i jednoosovinske prikolice.

Ako teret na vozilu prema{uje vi{e od 1 m najudaljeniju to~ku na stra`njoj strani vozila, najizbo~enija to~ka tereta mora biti ozna~ena crvenom tkaninom.

Najizbo~enija to~ka tereta koji se prevozi tere-tnim motornim ili priklju~nim vozilom mora u slu~aju iz stavka 4. ovog ~lanka biti ozna~ena plo~om. Ta je plo~a kvadratnog oblika, dimenzija 50x50 cm, obojena naizmjenicnim kosim trakama reflektiraju}e naran~aste i bijele boje i postavljena okomito na uzdužnu os vozila.

^lanak 129.

No{u, a i danju u slu~aju smanjene vidljivosti najizbo~enija to~ka na teretu koji se prevozi vozilom mora biti ozna~ena:

1. u slu~aju iz ~lanka 128. stavka 4. ovog Zakona - svjetlom i reflektirajućom tvari crvene boje;
2. kad teret na vozilu na motorni pogon ili na priklju~nom vozilu bo~no prema{uje vi{e od 20 cm vanjski rub prednjega ili

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

stra`njega svjetla za ozna~avanje vozila - svjetlom i katadiopтером koji s prednje strane daju bijelo svjetlo, a sa stra`nje strane - crveno svjetlo.

^lanak 130.

Na biciklu, mopedu i motociklu ne smije se prevoziti predmete {ire od 50 cm sa svake strane vozila.

Na prikolici bicikla i mopeda ne smije se prevoziti predmete {ire od 80 cm.

29. Prijevoz osoba vozilima**~lanak 131.**

U vozilu ili na vozilu smije se prevoziti u prometu na cesti onoliko osoba koliko ima ugra|enih sjedala, odnosno koliko je upisano u prometnoj dozvoli.

Ako se u osobnom automobilu prevoze djeca, dvoje djece do 10 godina `ivota smatra se jednom osobom.

~lanak 132.

Na prikolicama iz ~lanka 67. ovog Zakona i u tovarnom sanduku mopeda ili motocikla, ne smiju se prevoziti osobe.

Osobe se mogu prevoziti u bo~noj prikolici motocikla.

^lanak 133.

Voza~ ne smije prevoziti osobe u zatvorenom prostoru vozila koje se ne mo`e otvoriti iznutra, osim vozilima unutarnjih poslova, oru`anih snaga i tijela za izvr{enje kaznenih i prekr{ajnih sankcija i to samo za slu`bene potrebe.

^lanak 134.

Voza~ bicikla, mopeda i motocikla ne smije prevoziti osobu koja je pod utjecajem alkohola, a voza~ osobnog automobila ne smije takvu osobu prevoziti na prednjem sjedi{tu niti dijete mlade od 12 godina.

^lanak 135.

Osoba koja se prevozi vozilom ne smije ni na koji na~in ometati voza~a u upravljanju vozilom, niti utjecati na voza~a da upravlja vozilom na na~in kojim se smanjuje sigurnost prometa.

^lanak 136.

Voza~ motornog vozila u kojem su ugra|eni sigurnosni pojasevi i osoba koja se prevozi tim

vozilom du`ni su biti vezani tim pojasevima dok se vozilo kre`e u prometu na javnoj cesti.

^lanak 137.

Za vrijeme kretanja, u vozilo se ne smije uskakati, iskakati, otvarati vrata, naginjati se izvan vozila i voziti se na vanjskim dijelovima vozila ili na traktorskim priklju~cima.

Iznimno, na vanjskim dijelovima vozila mogu se voziti osobe koje obavljaju poslove na vozilima vatrogasne slu`be, vozilima komunalne djelatnosti i elektrodistribucijske slu`be ako su na tim vozilima ugra|ene platforme za stajanje i dr`a~i.

^lanak 138.

Motornim ili priklju~nim vozilom za prijevoz putnika u javnom gradskom i prigradskom prometu i autobusom kojim se obavlja prijevoz za vlastite potrebe u gradskom prometu, iznimno od ~lanka 131. stavak 1. ovog Zakona, smije se prevoziti osobe i stoje{i.

^lanak 139.

Na teretnom vozilu u prostoru za smje{taj tereta ili na priklju~nom vozilu koje vu~e traktor, mo`e se prevoziti najvi{e pet osoba koje rade na utovaru ili istovaru tereta ili obavljaju druge radove.

Osobe koje nisu navr{ile 14 godina smiju se prevoziti na vozilima iz stavka 1. ovog ~lanka samo uz pratnju punoljetne osobe.

^lanak 140.

Na teretnom vozilu u prostoru za smje{taj tereta ili na priklju~nom vozilu koje vu~e traktor, mo`e se uz odobrenje prevoziti vi{e od pet osoba koje rade na utovaru ili istovaru tereta ili obavljaju druge radove, radnike od mjesta stanovanja do mjesta rada i obratno te od jednog mjesta rada na drugo.

Prijevoz osoba na vozilima iz stavka 1. ovog ~lanka mo`e se odobriti i u drugim opravdanim slu~ajevima.

^lanak 141.

Teretno vo`ilo kojim se prevoze osobe u prostoru za smje{taj tereta uz odobrenje mora imati: sjedala pri~vr{ena za karoseriju {iroka najmanje 45 cm, stranicu na stra`njoj strani karoserije visoku najmanje 120 cm, ~vrst vanjski naslon visok najmanje 120 cm, na stra`njim sjedalima i na sjedalima uzdu` ruba karoserije ako su njezine stranice ni`e od 120 cm, nosa~ cerade i ceradu s dva otvora za prozra~ivanje, jedan na prednjoj a drugi na stra`njoj strani te stepenice za ulazak i izlazak osoba.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Ispunjavanje uvjeta iz stavka 1. ovog ~lanka i broj osoba koje se mogu prevoziti, utv|uje stanica za tehni~ki pregled vozila.

^lanak 142.

Na radnom stroju i njegovom priklju~nom vozilu za vrijeme kretanja po cesti smije se nalaziti voza~ i pratilac.

Na motokultivatoru za vrijeme kretanja po cesti smije se nalaziti samo voza~, a na priklju~nom vozilu motokultivatora smije se nalaziti najvi{e tri osobe koje rade na utovaru ili istovaru tereta ili obavljaju druge poslove.

^lanak 143.

Odobrenje iz ~lanka 140. ovog Zakona izdaje policijska uprava, na ~ijem podru~ju prijevoz po~inje.

Odobrenje nije potrebno kada se prijevoz obavlja radi pru`anja hitne pomo|i pri spa{avanju ljudi ili imovine ili kada se obavlja vozilima unutarnjih poslova ili oru`anih snaga.

Odobrenje iz stavka 1. ovog ~lanka va`i najdu-lje {est mjeseci. Voza~ mora kod sebe imati odobrenje i pokazati ga na zahtjev slu`bene osobe.

^lanak 144.

U parkovima, hotelsko-turisti~kim i sli~nim naseljima, pje{a~kim zonama i sli~no, na cesti kojom je zabranjen ili se ne odvija promet vozila, u pravilu samo u turisti~ke svrhe, traktor ili neko drugo vu~no vozilo na motorni pogon, smije vu|i najvi{e ~etiri priklju~na vozila ure|ena za prijevoz osoba i na njima uz odobrenje prevoziti osobe sjede|i (turisti~ki vlak).

Odobrenje iz stavka 1. ovog ~lanka izdaje tijelo op}ine, nadle`no za poslove prometa.

^lanak 145.

U prometu na cesti zabranjeno je prevoziti osobe:

1. teretnim vozilom kojem tovarni sanduk nema stranice;
2. vozilom s automatskim istovariva~em;
3. priklju~nim vozilom za prijevoz tereta koje vu~e teretno vozilo;
4. prikolicom za stanovanje (kamp-prikolica),
5. priklju~nim vozilom koje vu~e traktor, kada traktor vu~e vi{e od jednog priklju~nog vozila, osim u slu~aju iz ~lanka 144. ovog Zakona (turisti~ki vlak).

^lanak 146.

Osobe koje se prevoze teretnim vozilom u pros-

toru za smje{taj tereta i priklju~nim vozilom koje vu~e traktor ili radni stroj ne smiju stajati u vozilu, sjediti na stranicama, na nestabilnom teretu ili na teretu koji prelazi visinu stranica vozila.

30. Pokusne vo`nje**^lanak 147.**

Za pokusne vo`nje pri kojima se, radi ispitivanja svojstava proizvedenih ili preina~enih vozila na motorni pogon mora odstupiti od pojedinih odredaba o sigurnosti prometa na cestama, potrebno je odobrenje.

Odobrenje iz stavka 1. ovog ~lanka izdaje policijska uprava na ~ijem podru~ju vo`nja po~inje.

U odobrenju za pokusnu vo`nju odre|uje se koje mjere osiguranja organizator mora poduzeti u svom tro{ku te nazna~uje osobe koje se moraju nalaziti u vozilu za vrijeme pokusne vo`nje.

IV. PROMETNI ZNAKOVI**1. Op}e odredbe****^lanak 148.**

Ceste se moraju obilje`avati propisanim prometnim znakovima kojima se sudionici u prometu upozoravaju na opasnost koja im prijete na odre|enoj cesti ili dijelu te ceste, stavljaju do znanja ograni~enja, zabrane i obveze kojih se sudionici u prometu moraju dr`ati i daju potrebne obavijesti za siguran i nesmetan tok prometa.

Prometnim znakovima moraju se obilje`iti i opasnosti privremenog karaktera, osobito one koje nastanu zbog iznenadnog o{te}enja ili onesposobljavanja ceste, te privremena ograni~enja i privremene zabrane u prometu, i ti se znakovi moraju ukloniti ~im prestanu razlozi zbog kojih su postavljeni.

Prometni znakovi jesu: znakovi opasnosti, znakovi izri~itih naredaba i znakovi obavijesti, s dopunskom plo~om koja je sastavnim dijelom prometnog znaka i koja pobli`e odre|uje zna~enje prometnog znaka ili bez nje, zatim prometna svjetla, oznake na kolniku, nogostupi i sl. te svjetlosne i druge oznake na cesti.

Sudionici u prometu du`ni su dr`ati se ograni~enja, zabrana i obveza izra`enih pomo}u postavljenih prometnih znakova.

^lanak 149.

Prometni znakovi postavljaju se i odr`avaju tako da ih sudionici u prometu mogu na vrijeme i lako uo~iti i danju i no}u i pravovremeno postupiti u skladu s njihovim zna~enjem.

Prometni znakovi moraju se ukloniti, dopuniti

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

ili zamijeniti ako njihovo značenje ne odgovara izmijenjenim uvjetima prometa na cesti ili zahtjevima sigurnosti.

^lanak 150.

Na prometni znak i na stup na koji je znak postavljen zabranjeno je stavljati bilo što što nije u svezi sa značenjem prometnog znaka.

Zabranjeno je neovlašteno postavljati, uklanjati, zamjenjivati ili otežavati prometne znakove i opremu ceste, ili mijenjati značenje prometnih znakova.

^lanak 151.

Na cesti se ne smiju postavljati ploče, znakovi, svjetla, stupovi ili drugi slični predmeti kojima se zaklanja ili smanjuje vidljivost postavljenih prometnih znakova, ili koji svojim oblikom, bojom, izgledom ili mjestom postavljanja oponašaju neki prometni znak ili slične na neki prometni znak, ili zasljepljuju sudionike u prometu, ili odvraćaju njihovu pozornost u mjeri koja može biti opasna za sigurnost prometa.

2. Znakovi opasnosti, znakovi izričitih naredaba i znakovi obavijesti**^lanak 152.**

Znakovi opasnosti služe da se sudionici u prometu na cesti upoznaju na opasnost koja prijete na određenom mjestu, odnosno dijelu ceste i da se obavijeste o prirodi te opasnosti.

Znakovi izričitih naredaba stavljaju do znanja sudionicima u prometu na cesti - zabrane, ograničenja i obaveze.

Znakovi obavijesti pružaju sudionicima u prometu potrebne obavijesti o cesti kojom se kreću i druge obavijesti koje im mogu biti korisne.

^lanak 153.

Znakovi opasnosti i znakovi izričitih naredaba moraju biti prevučeni reflektirajućim tvarima ili osvijetljeni vlastitim izvorom svjetlosti, a na autocesti i cesti namijenjenoj isključivo za promet motornih vozila, odnosno na magistralnoj cesti - i znakovi obavijesti.

Znakovi opasnosti, izričitih naredaba i obavijesti koji se postavljaju ili zamjenjuju na autocestama, moraju biti izvedeni tako da im se, s obzirom na trenutne uvjete i okolnosti prometa na autocesti ili njezinom dijelu, može mijenjati značenje.

3. Prometna svjetla i svjetlosne oznake**^lanak 154.**

Za upravljanje prometom upotrebljavaju se uređaji kojima se daju prometni znakovi trobojnim prometnim svjetlima crvene, žute i zelene boje.

Na uređajima za davanje znakova trobojnim prometnim svjetlima, svjetla se postavljaju po okomitoj osi, jedno ispod drugoga, i to: crveno gore, žuto u sredini, a zeleno dolje. Ako je ovaj uređaj postavljen i iznad prometne trake, svjetla mogu biti postavljena po vodoravnoj osi, jedno pokraj drugoga i to: crveno lijevo, žuto u sredini, a zeleno desno. Ta su svjetla u obliku kruga, a zeleno svjetlo može biti i u obliku jedne strelice ili više strelica smještenih u krugu crne boje.

^lanak 155.

Na uređajima za davanje znakova trobojnim prometnim svjetlima:

1. crveno i zeleno svjetlo ne smiju biti upaljena istodobno;
2. žuto svjetlo može biti upaljeno kao samostalno svjetlo u vremenskim razmacima od prestanka zelenoga do pojave crvenog svjetla ili istodobno s crvenim svjetlom - prije pojave zelenog svjetla.

^lanak 156.

Uređaju za davanje znakova trobojnim prometnim svjetlima može se davati dopunsko prometno svjetlo u obliku zelene svjetleće strelice ili više takvih znakova.

Dopunska svjetla iz stavka 1. ovog članka smještaju se s odgovarajuće strane prometnog svjetla i to na visini na kojoj se nalazi zeleno svjetlo.

^lanak 157.

Na uređajima za davanje znakova prometnim svjetlima kojima se na kolniku s više od dvije prometne trake obilježene uzdužnim crtama prometom upravlja za svaku prometnu traku posebno i koji se nalazi iznad prometne trake - crveno svjetlo znači zabranu prometa uzduž prometne trake iznad koje je postavljeno, a zeleno svjetlo - slobodan prolaz dotičnom prometnom trakom.

Crveno svjetlo iz stavka 1. ovog članka ima oblik prekrivenih crta, a zeleno svjetlo-oblik strelice s vrhom okrenutim nadolje.

^lanak 158.

Za upravljanje prometom pješaci mogu se upotrebljavati i posebni uređaji za davanje znakova dvobojnim prometnim svjetlima crvene i zelene boje i uređaji za davanje zvučnih signala. Ta svjetla moraju biti postavljena po okomitoj osi, jedno ispod drugog, i to: crveno svjetlo gore, a

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

zeleno svjetlo dolje.

Svjetla iz stavka 1. ovog ~lanka sastoje se od svjetle}e povr{ine crvene ili zelene boje na kojoj se nalazi tamna silueta pje{aka, ili od tamne povr{ine na kojoj se nalazi svjetle}a silueta pje{aka crvene ili zelene boje. Ta svjetla ne smiju biti upaljena istovremeno.

^lanak 159.

Ako se rubovi kolnika na javnoj cesti obilje`avaju svjetlosnim prometnim oznakama, desna strana kolnika obilje`ava se oznakama crvene boje, a lijeva strana oznakama bijele boje.

Rubovi kolnika na dijelu ceste kroz tunel moraju biti obilje`eni oznakama iz stavka 1. ovog ~lanka.

Ako vrhovi pje{a~kih otoka, otoka za usmjerenje prometa i drugi objekti na kolniku nisu no}u dovoljno osvijetljeni, moraju se obilje`iti svjetlima, refleksnim staklima ili reflektiraju}im tvarima `ute boje.

4. Oznake na kolniku**^lanak 160.**

Oznake na kolniku slu`e za upravljanje prometom na cestama i za obavje{tavanje i vo|enje sudionika u prometu.

Oznake na kolniku mogu se postaviti same ili uz druge prometne znakove ako je potrebno da se zna~enje tih znakova ja~e istakne, odnosno potpunije odredi ili objasni.

Oznake na kolniku ~ine crte, strelice, natpisi i druge oznake.

Oznake na kolniku mogu imati i reflektiraju}a svojstva.

~lanak 161.

Oznake na kolniku postavljaju se na cestama sa suvremenim kolnikom.

Na javnoj cesti, izvan naselja, sa suvremenim kolnikom za promet u oba smjera na kojem postoje samo dvije prometne trake, te trake moraju biti odvojene odgovaraju}om uzdu`nom crtom na kolniku, a na magistralnoj cesti obilje`ene i rubnim crtama.

5. Obilje`avanje prijelaza ceste preko `eljezni~ke pruge**^lanak 162.**

Na dijelu ceste ispred prijelaza ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini moraju biti postavljeni odgovaraju}i prometni znakovi.

Iznimno, od odredbe stavka 1. ovog ~lanka, znakovi iz toga stavka ne moraju biti postavljeni

na mjestu kri`anja pje{a~kih staza sa `eljezni~kom prugom u istoj razini.

^lanak 163.

Na prijelazima ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini, osim prometnih znakova iz ~lanka 162. ovog Zakona, postavljaju se i branici i polubranici, odnosno ure|aji za davanje znakova kojima se nagovje{tava pribli`avanje vlaka ako to zahtijeva gusto}a prometa ili drugi uvjeti na prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini.

Uvjeti u kojima ure|aji iz stavka 1. ovog ~lanka moraju biti postavljeni utvr|uju se zakonom ili propisom donesenim na temelju zakona.

^lanak 164.

Svjetlosni znakovi kojima se nagovje{tava pribli`avanje vlaka na prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini daju se naizmjenim paljenjem dvaju crvenih treptavih svjetala koja su u obliku kruga.

^lanak 165.

Na prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini na kojem postoji ure|aj za davanje svjetlosnih znakova kojima se nagovje{tava pribli`avanje vlaka, odnosno spu{tanje branika ili polubranika, tom se ure|aju mo`e dodati i ure|aj za davanje zvu~nih znakova.

Na prijelazima zemljane ceste s manjim intenzitetom prometa i pje{a~ke staze preko `eljezni~ke pruge u istoj razini sudionici u prometu mogu se osigurati samo uređajem za davanje zvu~nih znakova.

^lanak 166.

Na prijelazima ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini branici ili polubranici moraju biti naizmjenice obojeni crvenom i `utom bojom.

Branici i polubranici te prometni znakovi postavljeni na dijelu ceste ispred prijelaza ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini moraju biti opskrbljeni refleksnim staklima ili prevu~eni reflektiraju}im tvarima odgovaraju}e boje.

Branici i polubranici moraju biti opremljeni treptavim crvenim svjetlom.

^lanak 167.

Na prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini na kojem se pri nailasku vlaka branici ili polubranici automatski spu{taju, a i na prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini na kojem se branicima ili polubranicima rukuje ru~no, i to s mjesta s kojeg se oni ne vide, mora se postaviti uređaj za davanje svjetlosnih znakova ili ure|aji

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

za davanje zvu~nih znakova kojima se sudionici u prometu obavještavaju o spuštanju branika ili polubranika.

6. Obilježavanje radova i zapreka na cesti

^lanak 168.

Poduzeće nadležno za održavanje ceste dužno je voditi brigu i poduzimati primjerene mjere glede omogućavanja odvijanja sigurnog i nesmetanog prometa.

Dio ceste na kojem su nastale zapreke koje se mogu ne odmah ukloniti ili na kojem se izvode radovi mora se vidljivo obilježiti i na njemu se moraju osigurati sudionici u prometu.

Dio ceste iz stavka 2. ovog članka obilježava se postavljanjem odgovarajućih prometnih znakova, a sudionici u prometu osiguravaju postavljanjem branika.

Branici moraju biti obojeni naizmjenice crvenom i bijelom bojom, opskrbljeni refleksnim staklima ili prevučeni reflektirajućim tvarima odgovarajuće boje, a noću, te danju u slučaju smanjene vidljivosti, na njima moraju biti postavljena i treptava svjetla narančaste boje.

^lanak 169.

Poduzeće ili druga osoba koja je zbog radova na cesti ili iz drugih razloga (odroni, klizanja, snježni zapusi i drugo) prinuđena organizirati naizmjenično propuštanje vozila iz suprotnih smjerova, regulira ovo propuštanje postavljanjem privremenih uređaja za davanje znakova prometnim svjetlima.

7. Znaci koje daju ovlaštene osobe

Članak 170.

Sudionici u prometu moraju postupati po zahtjevima izrađenim pomoću znakova ili po zapovijedi ovlaštenih osoba ili drugih osoba koje, na temelju ovlaštenja iz zakona, kontroliraju i upravljaju prometom na cestama.

Ovlaštene osobe dužne su se pri davanju znakova postaviti na cesti tako da ih sudionici u prometu, kojima su znaci namijenjeni, mogu lako i s dovoljne udaljenosti uočiti.

Znaci iz stavka 1. ovog članka mogu se davati i iz vozila.

^lanak 171.

Znaci (to ih sudionicima u prometu daju ovlaštene osobe) jesu znaci koji se daju rukama i položajem tijela, zvučni znaci i svjetlosni znaci.

Znaci iz stavka 1. ovog članka mogu se davati i iz vozila.

V. DUGOSTRANOSTI U SLUČAJU PROMETNE NEZGODE

^lanak 172.

Osoba koja se zatekne ili naiđe na mjesto prometne nezgode u kojoj ima ozlijeđenih osoba dužna je ukazati pomoć osobama ozlijeđenim u prometnoj nezgodi.

^lanak 173.

Sudionik u prometnoj nezgodi u kojoj je netko izgubio život ili je ozlijeđen ili je nastala veća materijalna šteta, a vozač i kada je nastala samo manja materijalna šteta dužan je:

1. ostati na mjestu prometne nezgode, s tim (to se može privremeno udaljiti samo radi pružanja pomoći osobama ozlijeđenim u prometnoj nezgodi ili ako mu je samome potrebna liječnička pomoć), odnosno radi obavještanja policije;
2. poduzeti sve (to je u njegovoj moći) da se uklone nove opasnosti koje mogu nastati na mjestu prometne nezgode i da se omogući normalan tok prometa te da nastoji da se ne mijenja stanje na mjestu nezgode i da se sauvaju postojeći tragovi, uz uvjet da poduzimanje tih mjera ne ugrožava sigurnost prometa;
3. o prometnoj nezgodi obavijestiti najbližu policijsku upravu i vratiti se na mjesto prometne nezgode i sačekati dolazak ovlaštenih osoba koja obavlja očevid.

Pravna ili fizička osoba koja je obavijestila o prometnoj nezgodi u kojoj je neka osoba ozlijeđena dužna je o tome odmah obavijestiti najbližu organizaciju zdravstva i policijsku upravu.

^lanak 174.

Vozači - sudionici prometne nezgode, dužni su razmijeniti osobne podatke i podatke o vozilima.

Ako na mjestu prometne nezgode iz stavka 1. ovog članka nije prisutan vlasnik, odnosno vozač drugog vozila koje je sudjelovalo u prometnoj nezgodi, prisutni vozač - sudionik u prometnoj nezgodi, dužan je odsutnom vlasniku, odnosno vozaču drugog vozila dostaviti svoje ime i prezime i adresu stana.

Nakon prometne nezgode u kojoj je uzrokovana samo manja materijalna šteta, vozači su dužni, prije nego razmjene podatke, odmah ukloniti vozila s kolnika i omogućiti nesmetano odvijanje prometa.

^lanak 175.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Voza~ koji je vozilom sudjelovao u prometnoj nezgodi u kojoj ima poginulih ili ozlijeđenih osoba, a i druga osoba koja je neposredno sudjelovala u takvoj nezgodi, imaju pravo tra`iti osobne podatke i adresu od osoba koje su bile prisutne kad se nezgoda dogodila.

^lanak 176.

Voza~ koji se zatekne ili nai|e na mjesto prometne nezgode du`an je na zahtjev ovla{tene osobe prevesti osobu ozlije|enu u prometnoj nezgodi do najbli`e organizacije zdravstva.

Voza~ je du`an postupiti po odredbi stavka 1. ovog ~lanka i prije dolaska ovla{tene osobe, osim ako se nezgoda dogodila na mjestu na kojem se mo`e o~ekivati brz dolazak vozila hitne pomo|i ili ako voza~ zaklju~i da se nestru~nim i neodgovaraju}im na~inom prijevoza stanje ozlije|ene osobe mo`e pogor{ati.

^lanak 177.

Ako je organizacija zdravstva obavije{tena o prometnoj nazgodi ili je primila na lije~enje osobu ozlije|enu u prometnoj nezgodi, du`na je o tome odmah obavijestiti policijsku upravu, na ~ijem se podru~ju dogodila prometna nezgoda.

Ako osoba ozlije|ena u prometnoj nezgodi umre od zadobivenih ozljeda, organizacija zdravstva du`na je o tome odmah obavijestiti policijsku upravu, na ~ijem se podru~ju dogodila prometna nezgoda.

^lanak 178.

Ako je vozilo zbog prometne nezgode ili nespravnosti onesposobljeno za daljnje kretanje na cesti, voza~ ili vlasnik, odnosno korisnik vozila du`an je vozilo, teret, stvari, ili drugi materijal rasut po cesti odmah ukloniti s kolnika.

Ako voza~ ili vlasnik, odnosno korisnik vozila nije u stanju postupiti prema stavku 1. ovog ~lanka, ovla{tena osoba koja se zatekne na mjestu nezgode ili na mjestu gdje se nalazi neispravno vozilo naredit }e organizaciji nadle`noj za odr`avanje ceste da na sigurno mjesto ukloni vozilo, teret, stvari ili drugi rasuti materijal s kolnika.

Organizacija nadle`na za odr`avanje ceste du`na je hitno poduzeti sve potrebne mjere za uklanjanje i ~uvanje vozila s teretom, stvari ili drugoga rasutog materijala s kolnika i osigurati prohodnost ceste.

Ako organizacija nadle`na za odr`avanje ceste ne postupi po odredbi stavka 3. ovog ~lanka, a zbog onesposobljenosti vozila ili zapreka na kolniku stvorenih od tereta stvari ili drugog materijala bude onemogu}eno kretanje drugim sudionicima u prometu, ovla{tena osoba poduzet }e druge odgovaraju}e mjere da se omogu}i normalan tok prometa.

Tro{kove uklanjanja i ~uvanje vozila, tereta, stvari ili drugog materijala kao i poduzimanje drugih odgovaraju}ih mjera iz stavka 4. ovog ~lanka snosi organizacija nadle`na za odr`avanje ceste, a ona ima pravo na naknadu od onoga tko ih je prouzro~io.

^lanak 179.

Osoba koja je sudjelovala u prometnoj nezgodi ne smije uzimati alkoholna pi}a, opojne droge ni lijekove na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije i za vrijeme vo`nje, dok se ne obavi o~evid.

Ovla{tena osoba koja obavlja o~evid prometne nezgode u kojoj ima ozlijeđenih osoba ili je nastala materijalna {teta, podvrgnut }e neposredne sudionike nezgode ispitivanju pomo}u odgovaraju}ih sredstava i aparata ili }e ih uputiti na stru~ni pregled radi provjere da li imaju alkohola ili opojnih droga u organizmu. Ako se tim ispitivanjem utvrdi da voza~i - neposredni sudionici prometne nezgode imaju alkohola ili opojnih droga u organizmu, ovla{tena osoba koja obavlja o~evid odredit }e da im se uzme krv ili krv i urin, radi analize.

Ako u prometnoj nezgodi ima poginulih osoba, ovla{tena osoba koja obavlja o~evid odredit }e da se voza~ima neposrednim sudionicima nezgode uzme krv ili urin da bi se utvrdilo jesu li pod utjecajem alkohola ili opojnih droga, a drugim sudionicima nezgode nakon {to se odgovaraju}im sredstvima ili aparatima ili stru~nim pregledom utvrdi prisutnost alkohola ili opojnih droga.

U slu~ajevima iz stavka 2.i 3. ovog ~lanka lije~nik mo`e odlu~iti da se krv ili krv i urin ne uzimaju ako bi zbog toga nastupile {tetne posljedice za zdravlje sudionika u prometnoj nezgodi.

^lanak 180.

Ovla{tene osobe du`ne su iza}i na mjesto prometne nezgode o kojoj su obavije{teni.

Ovla{tena osoba koja obavlja o~evid du`na je organizirati popis imovine koja na mjestu doga}aja ostaje iza osobe koja je u prometnoj nezgodi poginula ili te`e ozlije|ena, obavijestiti organizaciju koja uklanja vozila i stvari s ceste ili zainteresiranu osobu i pru`iti pomo} radi za{tite imovine ako na mjestu doga}aja nema osobe koja tu imovinu mo`e preuzeti.

VI. {PORTSKE I DRUGE PRIREDBE ILI AKTIVNOSTI NA CESTAMA**^lanak 181.**

[portske i druge priredbe ili sli~ne aktivnosti na cesti ne smiju se odr`avati bez odobrenja. Odobrenje izdaje policijska uprava na ~ijem pod-

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

ru~ju se održava priredba ili obavlja aktivnost.

Ako se {portska ili druga priredba održava ili aktivnost obavlja na cesti na području dviju ili više policijskih uprava, odobrenje izdaje Ministarstvo unutarnjih poslova Hercegbosanske `upanije (u daljenjem tekstu: Ministarstvo).

Ako se radi održavanja priredbe ili obavljanja aktivnosti na cesti zabranjuje promet, odobrenje se izdaje uz prethodnu suglasnost tijela nadle`nog za poslove cestovnog prometa na ~ijem se području zabranjuje promet, a u slu~aju iz stavka 2. ovog ~lanka uz suglasnost Ministarstva prometa i veza.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovog ~lanka za {portske i druge priredbe i aktivnosti na cesti, koje se održavaju u uvjetima normalnog odvijanja prometa, nije potrebno odobrenje.

^lanak 182.

U slučaju iz članka 181. Stavka 3. ovog Zakona ako za druge sudionike u prometu nije osigurana zaobilazna cesta, zahtjev će se odbiti.

Iznimno, od odredbe stavka 1. ovog ~lanka održavanje automobilske, motociklisti~ke ili biciklisti~ke utrke na cesti mo`e se odobriti i kad u određenom cestovnom pravcu nema zaobilazne ceste (bruske utrke i dr.) ali samo u vrijeme kada se tom cestom drugi sudionici u prometu najmanje kre~u. U tom se slu~aju promet mo`e zabraniti najdu`e dva sata.

^lanak 183.

Zahtjev za izdavanje odobrenja podnosi se najkasnije 15 dana prije održavanja {portske i druge priredbe ili obavljanja aktivnosti.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja mora se prilo`iti program priredbe, odnosno aktivnosti, pravila natjecanja, pregled mjera koje organizator predvi|a za osiguranje sudionika u prometu, u~esnika i gledatelja {portske i druge priredbe ili aktivnosti i znak kojim }e vozila iz pratnje natjecatelja biti ozna~ena.

^lanak 184.

Zahtjev za održavanje {portske ili druge priredbe ili za obavljanje aktivnosti na cesti odbit }e se ako organizator, prema prosudbi nadle`nog tijela unutarnjih poslova, nije u stanju provesti mjere iz ~lanka 183. stavka 2. ovog Zakona.

Ako bi zbog održavanja {portske ili druge priredbe ili obavljanja aktivnosti na cesti trebalo obustaviti promet va`nijim prometnim pravcima ili bi se priredbom, odnosno aktivno}u u ve}oj mjeri ugro`avao ili ometao promet na cesti, zahtjev za izdavanje odobrenja mo`e se odbiti.

^lanak 185.

U odobrenju za održavanje {portske ili druge priredbe ili za obavljanje aktivnosti na cesti određuju se mjere osiguranja koje organizator mora poduzeti.

Kada se promet na cesti ograni~ava ili se zabranjuje radi održavanja priredbe ili obavljanja aktivnosti odobrenje sadrži obvezu organizatora da o mjerama ograni~avanja ili zabrane prometa obavijesti javnost putem sredstava javnog priop}avanja, najkasnije 48 sati prije po~etka priredbe, odnosno aktivnosti.

^lanak 186.

Organizator ne smije po~eti s održavanjem {portske ili druge priredbe ili aktivnosti na cesti ako nisu poduzete sve mjere osiguranja odre|ene u odobrenju.

Ako se utvrdi da organizator nije poduzeo sve mjere osiguranja odre|ene u odobrenju priredba, odnosno aktivnost }e se zabraniti.

^lanak 187.

Organizator je du`an prekinuti održavanje {portske ili druge priredbe, odnosno aktivnosti na cesti:

1. ako su ugro`eni sudionici ili gledatelji;
2. ako se u većoj mjeri naru}i javni red i mir;
3. ako nastupe okolnosti zbog kojih priredba, odnosno aktivnost ne bi bila odobrena;
4. ako organizator ne provodi odre|ene mjere osiguranja;
5. ako to zahtijevaju drugi razlozi sigurnosti.

Ako organizator ne prekine priredbu, odnosno aktivnost u slu~ajevima iz stavka 1. ovog ~lanka policijska uprava, odnosno policijska stanica zapovijedit }e organizatoru da priredbu, odnosno aktivnost prekine i poduzet }e potrebne mjere da se zapovijed izvr}i.

^lanak 188.

Natjecanje na {portskoj priredbi na cesti mogu pratiti samo vozila ozna~ena posebnim znakom koji utvrdi organizator.

^lanak 189.

Nakon zavr{etka {portske ili druge priredbe, odnosno aktivnosti na cesti organizator je du`an odmah:

1. ukloniti s ceste sve prometne znakove i druge oznake, ure|aje, predmete i objekte koji su postavljeni radi održavanja priredbe, odnosno obavljanja aktivnosti;
2. postaviti na cestu sve prometne znakove i

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

druge znakove, predmete i objekte koji su bili uklonjeni radi odr`avanja priredbe, odnosno obavljanja aktivnosti;

3. popraviti i dovesti u prvobitno stanje cestu i cestovne objekte ako su o{te}eni pri odr`avanju priredbe, odnosno obavljanja aktivnosti.

Ako organizator ne postupi po to~ki 1. i 2. stavka 1. ovog ~lanka policijska uprava je poduzeti odgovarajuće mjere da se o trošku organizatora uklone, odnosno postave prometni znakovi i druge oznake, predmeti i objekti na cesti.

VII. OGRANI^ENJE PROMETA**^lanak 190.**

Ministar unutarnjih poslova u suglasnosti s ministrom prometa i veza mo`e na odre|enoj cesti ili dijelu ceste, u odre|ene dane ili u odre|enom vremenskom razmaku propisati zabranu ili ograni~enje prometa svih ili pojedinih vrsta vozila, ograni~iti brzinu kretanja vozila ako su te zabrane ili ograni~enja neophodni radi sprje~avanja ili uklanjanja opasnosti za sudionike u prometu, ili ako to zahtijevaju razlozi neometanog prometa, odnosno ako se mo`e opravdano o~ekivati da je promet biti osobito velik ili ote`an.

Ministar u suglasnosti s ministrom prometa i veza propisat je kada se smatra da postoje zimski uvjeti na cestama, vrstu vozila kojima je zabranjen ili ograni~en promet, te na~in uporabe zimske opreme na vozilima u zimskim uvjetima.

^lanak 191.

U slu~ajevima kada to zahtijevaju razlozi sigurnosti i neometanog odvijanja prometa ili razlozi odr`avanja javnog reda i mira, policijska uprava mo`e zabraniti promet ili odrediti posebno ograni~enje prometa na odre|enim cestama i dijelovima ceste za vrijeme dok postoje razlozi zbog kojih se poduzimaju te mjere.

VIII. VOZA^I**^lanak 192.**

Vozilom na motorni pogon i tramvajem u prometu na cesti mo`e samostalno upravljati samo osoba koja ima voza~ku dozvolu, inozemnu voza~ku dozvolu ili me|unarodnu voza~ku dozvolu.

Voza~ je du`an za vrijeme upravljanja vozilom na motorni pogon i tramvajem koristiti se pomagalicama koja su upisana u voza~ku dozvolu.

^lanak 193.

Voza~ koji upravlja vozilom u prometu na cesti mora biti tjelesno i du`evno sposoban upravljati

vozilom te za to imati potrebno znanje i vje{tinu

^lanak 194.

Voza~ koji je u tolikoj mjeri umoran ili bolestan ili je u takvom psihi~kom stanju da je nesposoban za sigurno upravljanje vozilom, a i voza~ pod utjecajem opojnih droga ili lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije ni za vrijeme vo`nje, ne smije upravljati vozilom u prometu na cesti.

^lanak 195.

Voza~ ne smije upravljati vozilom u prometu na cesti niti po~eti upravljati vozilom ako je pod utjecajem alkohola.

Smatrat je se da je pod utjecajem alkohola osoba za koju se analizom krvi ili krvi i urina ili drugom metodom mjerenja koli~ine alkohola u organizmu utvrdi da udio alkohola u krvi iznosi vi{e od 0,5 g/kg ili ako je prisutnost alkohola u organizmu utvr|ena odgovarajućim sredstvima ili aparatima (alkometrom i dr.) za mjerenje alkoholi-ziranosti, {to odgovara koli~inama ve}im od 0,5 g/kg, ili kod kojega se, bez obzira na udio alkohola u krvi, stru~nim pregledom utvrdi da pokazuje znake alkoholne poreme}enosti.

Ne smije uzimati alkoholna pi}a niti po~eti upravljati vozilom ako u organizmu ima alkohola ili ako pokazuje znake alkoholne poreme}enosti:

1. voza~ motornog vozila kategorije "C i D" - dok upravlja vozilom te kategorije;
2. voza~ vozila kojim se obavlja javni prijevoz - dok tim vozilom obavlja javni prijevoz;
3. voza~ vozila kojem je upravljanje vozilom osnovno zanimanje - dok upravlja vozilom obavljaju}i poslove tog zanimanja;
4. instruktor vo`nje - dok osposobljava kandidata za voza~a u prakti~nom upravljanju vozilom.

2. Osposobljavanje kandidata za voza~e**^lanak 196.**

Auto-}kole i druge pravne i fizi~ke osobe koje {koluju ili osposobljavaju kandidate za voza~e (u daljnjem tekstu auto-}hole) du`ni su obuku izvoditi na na~in kojim će se osigurati da kandidati nau~e i usvoje prometna pravila i eti~ke norme pona{anja u prometu, ovladaju tehnikom upravljanja vozilom i steknu ostala znanja i vje{tine potrebne za sigurno sudjelovanje u prometu.

@upanijska tijela i tijela jedinica lokalne samouprave i uprave, pravne osobe koje se bave obrazovanjem i poslovima osiguranja te stru~ne organizacije iz ~lanka 205., 231. i 280. ovog Zakona, du`ni su trajno organizirati i pridonositi edukaciji, stjecanju osnovnih znanja i prometnom odgoju

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

pu~anstva, a osobito djece i mlade`i u pred{kolskim i {kolskim ustanovama.

Poduze}a i druge pravne i fizi~ke osobe koje se bave javnim informiranjem, du`ni su se u obavljaju svojih redovnih djelatnosti baviti pitanjima iz oblasti sigurnosti prometa i pridonositi obavije{tenosti i odgoju pu~anstva radi podizanja op}e prometne kulture.

^lanak 197.

Osposobljavanje kandidata za voza~a jedinstveni je nastavni proces koji obuhva}a nastavne predmete: prometna i sigurnosna pravila, upravljanje vozilom na motorni pogon i pru`anje prve pomo}i osobama ozlije|enim u prometnoj nezgodi.

Propisom ministra unutarnjih poslova, poslove jedinstvenog procesa iz stavka 1. ovog ~lanka te stru~nog usavr{avanja i stru~nog nadzora kao javne ovlasti, mo`e se povjeriti ali ne mora stru~noj organizaciji iz ~lanka 205. ovog Zakona.

^lanak 198.

Osposobljavanje kandidata za voza~e provode auto-{kole koje ovlasti Ministarstvo nakon {to stru~na organizacija iz ~lanka 205. ovog Zakona utvrdi da ispunjavaju uvjete odre|ene zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona.

Osposobljavanje kandidata za voza~e iz nastavnog predmeta pru`anje prve pomo}i osobama ozlije|enim u prometnoj nezgodi, organizira i provodi Crveni kri` i druge organizacije po odobrenju Ministarstva.

^lanak 199.

Auto-{kole mogu provoditi osposobljavanje osoba za voza~e vozila ako:

1. je osiguran stru~an voditelj i broj stru~nih djelatnika u radnom odnosu potreban za uspje{no ostvarivanje nastavnih planova i programa osposobljavanja prema planu i godi{njem programu rada;
2. postoji potreban prostor, nastavna sredstva i pomagala te oprema koja omogu}uje nesmetano osposobljavanje kandidata za voza~e.

^lanak 200.

Osposobljavanje kandidata za voza~e iz nastavnih predmeta prometna i sigurnosna pravila i upravljanje vozilom na motorni pogon realizira instruktor vo`nje.

Instruktor vo`nje je osoba sa zavr{enom stru~nom spremom za zanimanje instruktora vo`nje i kojoj je izdana dozvola instruktora vo`nje odredene kategorije ili vrste vozila.

Za vrijeme osposobljavanja kandidata za voza~a u upravljanju vozilom na cesti, instruktor vo`nje du`an je imati pri sebi dozvolu instruktora vo`nje one kategorije ili vrste vozila kojom se obavlja osposobljavanje i voza~ku dozvolu i du`an ih je pokazati na zahtjev ovla{tene osobe. Dozvolu instruktora vo`nje izdaje Ministarstvo.

^lanak 201.

Nastavu iz predmeta prometna i sigurnosna pravila mo`e izvoditi i osoba koja ima vi{u ili visoku stru~nu spremu pravne, prometne ili odgojno-obrazovne struke.

Nastavu iz predmeta pru`anje prve pomo}i osobama ozlije|enim u prometnoj nezgodi mo`e izvoditi lije~nik osposobljen za obu~avanje iz pru`anja prve pomo}i.

^lanak 202.

Kandidat za voza~a koji se priprema za polaganje voza~kog ispita mo`e radi osposobljavanja i prije polo`enog voza~kog ispita upravljati na cesti vozilom one kategorije ili vrste za koju priprema ispit ako vozilom upravlja pod nadzorom instruktora vo`nje.

Za vrijeme upravljanja vozilom kandidat za voza~a mora imati pri sebi uvjerenje da je tjelesno i du{evno sposoban za upravljanje vozilom i du`an ga je pokazati na zahtjev ovla{tene osobe.

^lanak 203.

Program osposobljavanja kandidata za voza~a vozila obuhva}a:

1. prometna pravila na cestama, prometne znakove i njihovo zna~enje, znake koje daju ovla{tene osobe i opasnosti koje nastaju zbog nepropisanog poduzimanja radnji u prometu (pogre{na procjena brzine, nepropisno pretjecanje, neustupanje prava prednosti prolaza i sl.);
2. izvo|enje motornim vozilom radnji va`nih za uspje{no i sigurno upravljanje vozilom u skladu s pravilima prometa i uvjetima na cesti i u prometu;
3. osnove funkcioniranja ure|aja na motornom vozilu zna~ajnih za sigurnost prometa na cesti (uređaji za zaustavljanje, ure|aji za upravljanje, ure|aji za davanje svjetlosnih znakova za osvjetljavanje ceste i vozila, pneumatici i sigurnosni pojasevi);
4. utjecaj nedovoljnog znanja i vje{tine za upravljanje vozilom, alkohola i opojnih droga i lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije ni za vrijeme vo`nje, umora, bolesti i drugih nepovoljnih psihofizi~kih stanja, prirodnih ~inilaca (snijeg, magla i drugi vremenski uvjeti) stanje vozila i ceste na sigurnost prometa;
5. sadr`aje koji pridonose razvijanju humanih

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

odnosa i odnosa uzajamnog poštovanja i razumijevanja među svim sudionicima u prometu, na temelju optimalne sigurnosti solidarnosti, a i postupanje u slučaju prometne nezgode i obveze u slučaju nezgode, radnje kojima se sprječava nastupanje smrti zbog ozljeda, način prijevoza ozlijeđenih osoba).

O uspješnoj završenoj obuci po programu osposobljavanja kandidata za vozača iz stavka 1. ovog članka izdaje se potvrda.

Članak 204.

Vozilo na kojem se na cesti kandidat za vozača osposobljava u upravljanju vozilom mora biti označeno posebnim pločicama.

Pločice iz stavka 1. ovog članka imaju oblik kvadrata, plave su boje i na njima je bijelom bojom ispisano slovo "L".

3. Vozački ispit i provjera osposobljenosti ili znanja**Članak 205.**

Poslove organiziranja i jedinstvenog provođenja vozačkih ispita kao javne ovlasti, obavlja stručna organizacija kojoj je to povjereno propisom ministra unutarnjih poslova.

Ako stručna organizacija iz stavka 1. ovog članka ne obavlja povjerene joj poslove stručno i u skladu s propisima, Ministarstvo je joj oduzet ovlaštenje. Ako je stručnoj organizaciji oduzeto ovlaštenje, poslove iz stavka 1. ovog članka i poslove iz članka 197. stavka 2. ovog Zakona obavlja Ministarstvo.

Ministarstvo općim aktima uređuje jedinstveno organiziranje procesa osposobljavanja, stručnog usavršavanja i stručnog nadzora, imenovanja i organiziranja rada komisija za provođenje vozačkih ispita, provjeru stručne osposobljenosti instruktora vožnje i osoba koje izvode nastavu iz predmeta prometna i sigurnosna pravila i ovlaštenih ispitivača, provjeru znanja vozača kojima je izrečena zahtitna mjera sukladno ovom Zakonu, uređuje i obavlja poslove u svezi sa organiziranjem stručnog usavršavanja te vodi dokumentaciju i evidenciju u svezi sa poslovima koje obavlja.

U obavljanju poslova iz stavka 3. ovog članka, stručna organizacija prati i koordinira rad, usklađuje kriterije, pruža stručnu i drugu pomoć auto-kolama, obavlja stručni nadzor nad auto-kolama i druge stručne poslove koji su joj povjereni.

Ako stručna organizacija utvrdi da auto-kola ili ovlaštenici ispitivači ne obavljaju poslove u skladu s propisima i općim aktima iz stavka 3. ovog članka, Ministarstvo je im rješenjem privremeno zabraniti rad i odrediti rok za otklanjanje nedosta-

taka.

Ako auto-kola odnosno ispitivači ne otklone utvrđene nedostatke u određenom roku, Ministarstvo je oduzet auto-koli ovlaštenje za rad, a ispitivaču dopuštenje (licencu).

Članak 206.

Vozačke ispite provode komisije od najmanje dva člana koje imenuje Ministarstvo.

Član ispitne komisije može biti samo osoba koja ima dopuštenje (licencu) Ministarstva. Kada član ispitne komisije ne obavlja vozačke ispite u skladu s propisima Ministarstvo je mu oduzet dopuštenje (licencu) za ispitivača.

Odlukom o imenovanju komisija uređuju se obavljanje administrativnih poslova te prava i obveze članova komisija.

Visinu naknade za vozački ispit utvrđuje Ministarstvo na prijedlog stručne organizacije iz članka 205.

Članak 207.

Vozači se ispiti mogu provoditi kod pravnih i fizičkih osoba koje ispunjavaju prostorne i tehničke uvjete te druge kriterije za rad ispitne komisije.

Članak 208.

Vozački ispit može polagati samo kandidat za vozača koji je u auto-koli osposobljen za polaganje vozačkog ispita i ako udovoljava i drugim uvjetima za stjecanje prava na upravljanje vozilom.

Na vozačkom ispitu utvrđuje se da li je kandidat za vozača stekao znanja i vještine propisane programom iz članka 203. ovog Zakona.

O položenom vozačkom ispitu komisija iz članka 206. ovog Zakona izdaje uvjerenje.

Članak 209.

Vojna osoba i djelatnik Ministarstva koji su u oružanim snagama, odnosno Ministarstvu osposobljeni za upravljanje vozilima iz članka 215, ovog Zakona, vozački ispit mogu polagati u oružanim snagama, odnosno Ministarstvu prema propisu što ga donese ministar obrane odnosno ministar unutarnjih poslova.

Program osposobljavanja kandidata za vozače iz stavka 1. ovog članka obuhvaća, najmanje, sadržaj iz članka 203. ovog Zakona.

Članak 210.

U kolama koje ispunjavaju uvjete iz članka 206. i 207. ovog Zakona, a koluju osobe za zanimanje vozača, Ministarstvo imenuje komisiju za polaganje vozačkog ispita.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Komisija iz stavka 1. ovog članka može ispiti-
vati samo kandidate za vozače koji su osposoblja-
vani u tim školama.

Članak 211.

Osobe iz članka 200. stavka 1. članka 201.
stavka 1. i članka 206. stavka 2. ovog Zakona koje
izvode nastavu i ispituju ne su pristupiti provjeri
stručne osposobljenosti najmanje jedanput u pet
godina.

Provjeru stručne osposobljenosti iz stavka 1.
ovog članka može ali ne mora provoditi stručna
organizacija iz članka 205. ovog Zakona.

Članak 212.

Upravni nadzor nad radom auto-škola i ispitnih
komisija te stručni i upravni nadzor nad organiza-
cijom iz članka 205. ovog Zakona obavlja Ministar-
stvo.

4. Stjecanje prava na upravljanje vozilima**Članak 213.**

Biciklom na cesti smije upravljati osoba koja je
navršila 14 godina.

Iznimno, od stavka 1. ovog članka, djeca s
navršeni devet godina koja su u školama osposobl-
ljena za upravljanje biciklom i za to im je izdana
potvrda, smiju samostalno upravljati biciklom na
cesti, a druga djeca s navršeni devet godina samo
u pratnji osobe koja je navršila 16 godina.

Zaprećnim vozilom smije upravljati magistral-
nom i regionalnom cestom samo osoba koja je
navršila 16 godina, a na ostalim cestama osoba koja
je navršila 10 godina.

Članak 214.

Pravo na upravljanje vozilom na motorni pogon
i tramvajem može steći osoba koja udovoljava ovim
uvjetima:

1. da je duševno i tjelesno sposobna upravljati
vozilom;
2. da je navršila 18 godina;
3. da je položila vozački ispit za upravljanje
vozilima određene kategorije;
4. da joj odlukom nadležnog tijela nije zabra-
njeno upravljanje vozilom.

Iznimno od odredbe točke 2. stavka 1. ovog
članka, pravo na upravljanje:

- autobusima, trolejbusima i tramvajima
može steći osoba koja je navršila 21. godinu
života;
- motociklima s motorom koji obujam ne

premačuje 125 cm³, traktorima i radnim
strojevima može steći osoba koja je navršila
16 godina;

- mopedima i motokultivatorima može steći
osoba koja je navršila 14 godina.

Pravo na upravljanje motornim vozilima kate-
gorije "D" može steći vozač koji ima pravo upravlja-
ti motornim vozilom kategorije "C":

1. ako je upravljao motornim vozilima kate-
gorije "C" najmanje dvije godine;
2. ako je upravljao motornim vozilima kate-
gorije "B" i "C" ukupno najmanje tri go-
dine od čega motornim vozilima "C" kate-
gorije najmanje jednu godinu.

Ministar unutarnjih poslova može propisati po-
sebne uvjete glede dobnih granica za vozače
motornih vozila kategorije "C" u skupnom prijevozu
ljudi te uvjete za upravljanje i način prijevoza na
vozilima na motorni pogon policije.

Ministar obrane može propisati uvjete za up-
ravljanje i način prijevoza na vozilima oružanih
snaga Federacija Bosne i Hercegovine.

Članak 215.

Vozačka dozvola izdaje se za upravljanje tram-
vajem, traktorom, radnim strojem i mopedom te
motornim i priključnim vozilima koja se svrstavaju
u kategorije "A, B, C, D i E".

U kategoriju "A" spadaju motocikli.

U kategoriju "B" spadaju motorna vozila, osim
vozila kategorije "A", čija najveća masa nije veća od
3.500 kg i koja nemaju više od osam sjedala, ne
računajući sjedalo za vozača.

U kategoriju "C" spadaju motorna vozila za pri-
jevoz tereta čija je najveća dopuštena masa veća od
3.500 kg.

U kategoriju "D" spadaju motorna vozila za pri-
jevoz osoba koja, osim sjedala za vozača, imaju više
od osam sjedala.

U kategoriju "E" spadaju skupovi vozila čija
vukućna vozila spadaju i kategoriju "B, C ili D", a
priključna su vozila najveće dopuštene mase veće
od 750 kg.

Vozači motornih vozila kategorije "B i C ili D"
imaju pravo upravljati motornim vozilima tih
kategorija i kad su im pridodane lake prikolice, a
vozači motornih vozila kategorije "B" i vozilima te
kategorije kad im je pridodano priključno vozilo
čija masa nije veća od mase vukućnog vozila ako
najveća dopuštena masa tih vozila, odnosno skupa
vozila nije veća od 3.500 kg.

Vozač kojem je izdana vozačka dozvola za up-
ravljanje motornim vozilom kategorije "D" ima
pravo upravljati i motornim vozilima kategorije "B
i C", a vozač kojem je izdana vozačka dozvola za
upravljanje motornim vozilom kategorije "C" ima
pravo upravljati i motornim vozilom kategorije "B".

Vozač kojem je izdana vozačka dozvola bilo ko-

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

je kategorije ima pravo upravljati i traktorom, radnim strojem i mopedom.

^lanak 216.

Voza~ka dozvola izdat je se osobi, na njezin zahtjev, ako udovoljava uvjetima iz ~lanka 214. ovog Zakona.

Voza~ka dozvola izdaje se s rokom va`enja od 10 godina sa mogu}no}u produ`enja.

Voza~ima s navr{enih 65 godina `ivota, voza~ka dozvola izdaje se ili produ`ava na tri godine.

Osobi ~ije zdravstveno stanje u vrijeme zdravstvenog pregleda nije takvo da bi bilo smetnja za izdavanje voza~ke dozvole, ali je neophodna zdravstvena kontrola u kra}em razdoblju, voza~ka dozvola se izdaje s rokom va`enja predlo`enim u uvjerenju o zdravstvenom pregledu. Ovaj rok ne mo`e biti kra}i od jedne godine.

^lanak 217.

U voza~ku dozvolu upisuje se vrsta vozila i sve kategorije motornih i priklju~nih vozila kojima voza~ ima pravo upravljati prema odredbama ~lanka 215. ovog Zakona.

Voza~ ima pravo upravljati samo onim vozilima i kategorijama vozila koje su upisane u voza~koj dozvoli.

^lanak 218.

Osobama iz ~lanka 209. ovog Zakona voza~ku dozvolu izdaje policijska uprava po mjestu polaganja voza~kog ispita.

^lanak 219.

Stranac koji privremeno boravi u @upaniji, dr`avljanin Bosne i Hercegovine s teritorija @upanije koji boravi ili prebiva u inozemstvu pa privremeno do|e u @upaniju, mogu na temelju va`eje voza~ke dozvole koju izda nadle`no tijelo strane dr`ave (u daljnjem tekstu - inozemna voza~ka dozvola) uz uvjet reciprociteta, upravljati vozilom na motorni pogon na teritoriju @upanije za vrijeme do tri mjeseca od dana ulaska u @upaniju.

^lanak 220.

Inozemna voza~ka dozvola za upravljanje motornim vozilima kategorije "D" ne}e se priznati osobama koje nemaju 21 godinu, a inozemna voza~ka dozvola za upravljanje motornim vozilima kategorije "B i C" - osobama koje nemaju 18 godina.

^lanak 221.

Stranac kojem je odobren produ`eni boravak ili

trajno nastanjenje u @upaniji i dr`avljanin Bosne i Hercegovine s teritorije @upanije koji se iz inozemstva vrati u @upaniju da u njoj stalno ostane, a i osoblje diplomatskih i konzularnih predstavni{tava i misija stranih dr`ava i predstavni{tava me}unarodnih organizacija u @upaniji, stranih trgovinskih, prometnih, kulturnih i drugih predstavni{tava te stranih dopisni{tava, mogu upravljati motornim vozilima na osnovi va`eje inozemne voza~ke dozvole za vrijeme od {est mjeseci od dana ulaska na podru~je @upanije.

Osobama iz stavka 1. ovog ~lanka va`eja inozemna voza~ka dozvola zamijenit je se, uz uvjete iz ~lanka 214. stavka 1. to~ke 1,2, i 4. i stavka 2. i 3. ovog Zakona, na njihov zahtjev, bez polaganja voza~kog ispita, voza~kom dozvolom za upravljanje onom kategorijom ili vrstom vozila u koju spadaju vozila za ~ije su upravljanje ovla{tene inozemnom voza~kom dozvolom. Iznimnu i uz uvjet reciprociteta, od osoblja diplomatskih i konzularnih predstavni{tava i misija stranih dr`ava i predstavni{tava me}unarodnih organizacija u @upaniji F pri zamjeni inozemne voza~ke dozvole ne}e se zahtijevati dokazi o udovoljenju uvjetima iz ~lanka 214. stavka 1. to~ke 1. ovog Zakona.

Inozemna voza~ka dozvola iz ~ijeg se teksta ne mo`e zaklju~iti za koju je kategoriju, odnosno vrstu vozila izdana, da li joj je ili nije protekao rok va`enja vi}e od {est mjeseci, mo`e se zamijeniti u smislu stavka 2. ovog ~lanka samo ako podnositelj zahtjeva prilo}i ispravu iz koje se vidi kojim vozilima mo`e upravljati, odnosno da joj nije protekao rok va`enja vi}e od {est mjeseci.

^lanak 222.

Odredbe ~lanka 219. i 220. i ~lanka 221. stavka 1. ovog Zakona o upravljanju vozilima na temelju inozemne voza~ke dozvole na odgovaraju}i se na~in primjenjuju i na upravljanje vozilima na temelju va`eje me}unarodne voza~ke dozvole.

Me}unarodna voza~ka dozvola priznat je se samo ako su je izdali nadle`ni organi ili organizacije strane drzave. Ta se dozvola ne mo`e zamijeniti voza~kom dozvolom.

^lanak 223.

Voza~u koji ima va`eju voza~ku dozvolu izdanu u @upaniji mo`e se, na njegov zahtjev, izdati i me}unarodna voza~ka dozvola.

Me}unarodna voza~ka dozvola izdaje se s rokom va`enja od jedne godine od dana izdavanja, odnosno do dana va`enja voza~ke dozvole, ukoliko je do isteka njene va`nosti manje od jedne godine.

Me}unarodna voza~ka dozvola ne mo`e se izdati voza~u kojem je izre}ene mjera sigurnosti ili za{titna mjera oduzimanja voza~ke dozvole, dok ta mjera traje.

Me}unarodna voza~ka dozvola izdana u

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

@upaniji ne mo`e se koristiti za upravljanje vozilima na teritoriju @upanije.

Nadzor nad izdavanjem međunarodnih voza~kih dozvola i vo|enje registra obavljaju policijske uprave.

Članak 224.

Kad upravlja vozilom, voza~ mora pri sebi imati odgovarajuću voza~ku dozvolu i du`an ju je pokazati na zahtjev ovlaštene osobe.

Vlasnik odnosno osoba kojoj je vozilo povjereno ne smije dati vozilo na upravljanje osobi iz ~lanka 194. i 195. ovog Zakona, a ni osobi koja nema pravo upravljati vozilom, odnosno osobi koja nema pravo upravljati vrstom ili kategorijom vozila u koju spada to vozilo.

Vlasnik, odnosno osoba kojoj je vozilo povjereno du`na je, na zahtjev ovlaštene slu`bene osobe, dati podatke o identitetu osobe kojoj je dao vozilo na upravljanje.

^lanak 225.

Oblik, veli~inu, boju, sadržaj, vrstu i kvalitetu materijala obrasca voza~ke dozvole propisuje ministar unutarnjih poslova.

Podaci koji se unose u voza~ku dozvolu ispisuju se latini~nim pismom.

O izdanim voza~kim dozvolama vodi se evidencija.

Članak 226.

Voza~ku dozvolu izdaje i produ`ava njezin rok va`enja policijska uprava na ~ijem podru~ju osoba koja tra`i dozvolu ili produženje ima prebivalište, odnosno na ~ijem podru~ju stranac ima prijavljen privremeni ili produ`eni boravak ili je trajno nastanjen.

Članak 227.

Voza~ vozila na motorni pogon i tramvaja koji promjeni prebivalište ili adresu stanovanja, dužan je tu promjenu prijaviti policijskoj upravi u roku od 15 dana od te promjene, radi upisa te promjene u evidenciju voza~a.

5. Zdravstveni pregledi vozača**^lanak 228.**

Kandidati za voza~e du`ni su se prije po~etka osposobljavanja podvrgnuti zdravstvenom pregledu.

Voza~i su du`ni podvrgnuti se i kontrolnim zdravstvenim pregledima.

Kontrolni zdravstveni pregledi voza~a su redovni i izvanredni.

^lanak 229.

Redovnim kontrolnim zdravstvenim pregledima, prije svakog produ`enja voza~ke isprave, podvrgavaju se voza~i:

1. koji upravljaju motornim vozilima kojima se obavlja javni prijevoz i voza~i tramvaja;
2. koji upravljaju teretnim motornim vozilima, odnosno traktorom i priklju~nim vozilom, kojim se obavlja prijevoz za vlastite potrebe;
3. kojima je izdana voza~ka dozvola za upravljanje vozilima "D" kategorije;
4. kojima je, zbog zdravstvenih razloga, voza~ka isprava izdana s krajim rokom va`enja;
5. koji su navršili 65 godina `ivota.

^lanak 230.

Na izvanredni kontrolni zdravstveni pregled upu~uje se voza~ za kojeg se opravdano sumnja da zbog zdravstvenih razloga više nije sposoban sigurno upravljati vozilom.

Zahtjev za upu~ivanje voza~a na izvanredni kontrolni zdravstveni pregled mo`e podnijeti svako tijelo nadle`no za kontrolu prometa na cesti (unutarnji poslovi, inspekcije i sl.) javni tu`itelj, sud, sudac za prekr{aje, poduzeće i druga pravna i fizi~ka osoba kod koje je voza~ uposlen kao i nadle`ni lije~nik.

Na izvanredni kontrolni zdravstveni pregled voza~a upu~uje policijska uprava kod koje se vodi u evidenciji voza~.

^lanak 231.

Zdravstvene preglede obavljaju organizacije zdravstva koje odredi Ministarstvo.

^lanak 232.

Uvjerenje o du{evnoj i tjelesnoj sposobnosti za upravljanje vozilima organizacije zdravstva iz ~lanka 231. ovog Zakona izdaju na osnovu pregleda u kojem, pored lije~nika specijaliste opće medicine ili medicine rada, sudjeluje lije~nik specijalist za o~ne bolesti, lije~nik specijalist neuropsihijatar ili psihijatar i psiholog.

Zdravstvenu sposobnost voza~a kojima je zbog zdravstvenih razloga voza~a dozvola izdana s krajim rokom va`enja, utvr|uje lije~nik specijalist za one bolesti zbog kojih mu je zdravstvena sposobnost ograni~ena.

Na izvanrednom kontrolnom zdravstvenom pregledu, pored lije~nika specijalista iz stavka 2. ovog ~lanka, sudjeluje i lije~nik specijalist za bolest zbog koje je voza~ upu~en na pregled.

^lanak 233.

Pravne i fizi~ke osobe koje zapo{ljavaju voza~e ne smiju dopustiti da njihovim vozilom upravlja voza~ koji se nije podvrgao kontrolnom zdravstvenom pregledu.

^lanak 234.

Naknadu za kontrolni zdravstveni pregled voza~a kojima je upravljanje vozilom osnovno zanimanje, pla}a pravna ili fizi~ka osoba kod koje je voza~ uposlen.

Ostali voza~i sami pla}aju naknadu za redovni kontrolni zdravstveni pregled i naknadu za izvanredni kontrolni zdravstveni pregled ako se na izvanrednom pregledu utvrdi da nisu sposobni za voza~a ili da su ograni~eno sposobni.

Ako se na izvanrednom kontrolnom zdravstvenom pregledu utvrdi da je voza~ sposoban za voza~a, naknadu za taj pregled pla}a policijska uprava koja ga je uputila na pregled.

Visinu naknade za zdravstveni pregled utvr|uje ministar zdravstva ili stru~na organizacija iz ~lanka 231. ovog Zakona, ako joj je to povjereno.

~lanak 235.

Ako se na kontrolnom zdravstvenom pregledu utvrdi da voza~ vi{e nije sposoban sigurno upravljati vozilom za koje mu je izdata voza~ka dozvola, organizacija zdravstva du}na je izdati uvjerenje i dostaviti ga odmah policijskoj upravi koja voza~a vodi u evidenciji, odnosno koja je voza~a uputila na pregled.

Ako se na zdravstvenom pregledu utvrdi da kandidat za voza~a nije du{evno ili tjelesno sposoban za upravljanje vozilima, organizacija zdravstva u kojoj je pregled obavljen du`na je o tome obavijestiti u roku od osam dana policijsku upravu na podru~ju koje kandidat za voza~a ima prebivali{te, odnosno na ~ijem podru~ju stranac ima prijavljen privremeni ili produ`eni boravak ili je trajno nastanjen.

Ako se na zdravstvenom pregledu ili lije~enju utvrdi ili opravdano sumnja da voza~ boluje od bolesti zbog koje se ne mo`e izdati voza~ka dozvola, organizacija zdravstva ili osoba koja voza~u pru`a zdravstvenu za{titu du`na je u roku od osam dana o tome obavijestiti policijsku upravu prema mjestu prebivali{ta voza~a, odnosno mjestu privremenog ili produ`enog boravka ili trajnog nastanjenja stranca.

Za lije~nika i organizaciju zdravstva iz stavka 3. ovog ~lanka ne ve`e obveza ~uvanja lije~ni~ke (profesionalne) tajne.

^lanak 236.

Organizacije zdravstva koje obavljaju zdravstvene preglede kandidata za voza~e i voza~a, du`ne su voditi evidenciju o tim pregledima.

^lanak 237.

Zdravstvenu sposobnost voza~a i kandidata za voza~e koji nisu zadovoljni ocjenom organizacije zdravstva u kojoj su pregledani, te voza~a i kandidata za voza~e ~ija je zdravstvena sposobnost razli~ito ocijenjena u jednoj ili vi{e organizacija zdravstva, utvr|uje drugostupanjnska zdravstvena komisija koju osniva ministar zdravstva.

Kandidata za voza~a, kojem je izdano uvjerenje da je du{evno i tjelesno sposoban za upravljanje vozilima, a za kojeg se opravdano sumnja da zbog zdravstvenih razloga nije sposoban za voza~a, policijska uprava uputit }e na zdravstveni pregled komisiji iz stavka 1. ovog ~lanka.

Naknadu za zdravstveni pregled u slu~ajevima iz stavka 1. ovog ~lanka pla}a voza~ odnosno kandidat za voza~a.

Naknadu za zdravstveni pregled iz stavka 2. ovog ~lanka pla}a kandidat za voza~a ako se utvrdi da nije sposoban za upravljanje vozilom. Ako se utvrdi da je kandidat za voza~a sposoban za upravljanje vozilom, naknadu pla}a policijska uprava, koja ga je uputila na pregled.

^lanak 238.

Pravne i fizi~ke osobe, `upanijska tijela i tijela lokalne samouprave, du}ni su brinuti se o tome da voza~i njihovih vozila udovoljavaju propisanim zdravstvenim uvjetima i drugim uvjetima potrebnim za sigurno upravljanje vozilima.

6. Trajanje upravljanja motornim vozilom**^lanak 239.**

Voza~ koji upravlja autobusom ili teretnim motornim vozilom ili skupom vozila ~ija je najve}a dopu{tena masa ve}a od 3.500 kg ne smije neprekidno upravljati vozilom du`e od pet sati.

Neprekidnim upravljanjem vozilom iz stavka 1. ovog ~lanka smatra se vrijeme za koje voza~ nije imao prekid od najmanje pola sata.

Iznimno od stavka 1. ovog ~lanka, voza~ autobusa u javnom gradskom i prigradskom prijevozu putnika smije neprekidno upravljati vozilom najdulje sedam sati, uz uvjet da na polaznim postajama ima odmor od najmanje pet minuta.

Ukupno trajanje upravljanja motornim vozilima iz stavka 1. i 3. ovog ~lanka ne smije biti du`e od osam sati u toku 24 sata.

Odredbe stavka 1. 2. i 4. ovog ~lanka shodno se primjenjuju i na instruktora vo`nje kada obavlja obuku iz nastavnog predmeta upravljanje vozilom i na voza~e tramvaja.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 240.

Vozač koji upravlja vozilom iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona mora, prije početka svojega radnog dana, imati neprekidan odmor od najmanje 12 sati a vozač koji upravlja vozilom iz članka 239. stavka 3. ovog Zakona mora, prije početka svojega radnog dana, imati neprekidan odmor od najmanje 11 sati.

Ako se u upravljanju vozilom iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona nalazi uređaj koji omogućuje jednom od njih da se odmara u ležećem položaju, svaki vozač mora imati neprekidni odmor od najmanje 8 sati u toku svakih 30 sati putovanja.

Neprekidan odmor vozač mora koristiti izvan vozila.

Iznimno od odredbe stavka 3. ovog članka, ako se u vozilu nalazi uređaj koji omogućuje vozaču da se odmara u ležećem položaju, vozač može koristiti odmor na takvu uređaju uz uvjet da se za to vrijeme vozilo ne kreće.

Kad upravlja motornim vozilom, vozač iz stavka 1. ovog članka, mora pri sebi imati individualnu kontrolnu knjižicu i u nju upisivati svoje aktivnosti i dužinu je pokazati na zahtjev ovlaštene osobe.

Iznimno od odredbe stavka 5. ovog članka, individualnu kontrolnu knjižicu ne mora imati vozač ako je u vozilu ugrađen uređaj koji osigurava upis vremena vožnje članova posade, vremena provedenog u obavljanju profesionalne aktivnosti koja ne spada u upravljanje vozilom, a i vremena odmora, brzine vozila i prijeđene udaljenosti.

^lanak 241.

Vozač koji upravlja autobusom, teretnim motornim vozilom ili skupom vozila čija je najveća dopuštena masa veća od 20 tona, kad u toku 24 sata prelazi više od 500 km, mora biti zamijenjen drugim vozačem najkasnije nakon osam sati upravljanja u smislu odredaba članka 239. ovog Zakona odnosno nakon prijeđene 500 km puta.

^lanak 242.

Odredbe ovog Zakona o trajanju upravljanja motornim vozilom i odmorima vozača primjenjuju se i na vozače motornih vozila registriranih u inozemstvu kad tim vozilima upravljaju na teritoriju @upanije, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

IX. VOZILA**1. Opće odredbe****^lanak 243.**

Vozila u prometu na cesti moraju udovoljavati

propisanim uvjetima glede dimenzija, ukupne mase i osovinskog opterećenja te imati ispravne propisane uređaje i opremu.

Vozila koja ne udovoljavaju propisanim uvjetima glede dimenzija, ukupne mase i osovinskog opterećenja mogu sudjelovati u prometu na javnoj cesti ako udovoljavaju posebnim uvjetima koji omogućuju siguran i nesmetan promet, utvrđenim u posebnim propisima.

Članak 244.

Vozila registrirana u inozemstvu mogu sudjelovati u prometu na teritoriju @upanije ako imaju ispravne uređaje i opremu propisane međunarodnim konvencijama o prometu na cestama, a glede dimenzija, najveće dopuštene mase i osovinskog opterećenja, ako udovoljavaju uvjetima propisanim za vozila registrirana u Županiji.

2. Registracija vozila na motorni pogon i priključnih vozila**^lanak 245.**

Vozila na motorni pogon i priključna vozila smiju sudjelovati u prometu na cesti ako su registrirana i ako imaju važeću prometnu dozvolu.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovog članka, ne moraju biti registrirana vozila na motorni pogon i priključna vozila koja su prepravljena ili popravljena i kojima se obavlja pokusna vožnja radi ispitivanja i prikazivanja njihovih svojstava ili koja se kreću od sjedišta poduzeća u kojem su proizvedena do skladišta te vozila na motorni pogon i priključna vozila koja se kreću od mjesta u kojem su preuzeta do mjesta u kojem će biti registrirana uz uvjet da su osigurana i označena posebnim pločicama za privremeno označavanje takvih vozila u prometu na cesti (pokusne pločice).

Za vozila iz stavka 2. ovog članka izdaje se potvrda o uporabi pokusnih pločica.

Kad upravlja vozilom koje je označeno pokusnim pločicama, vozač mora pri sebi imati važeću potvrdu i dužinu je pokazati na zahtjev ovlaštene osobe.

O registriranim vozilima i izdatim pokusnim pločicama vodi se evidencija.

Članak 246.

Registrirati se mogu samo ona vozila na motorni pogon i priključna vozila za koja se na tehničkom pregledu utvrdi da su ispravna.

Za registrirano vozilo izdaju se prometna dozvola, registarske pločice i knjižica vozila.

Vozač koji u prometu na cesti upravlja vozilom mora pri sebi imati prometnu dozvolu. Prometna dozvola i knjižica vozila ne smiju se ostavljati u vozilu bez nadzora vozača.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 247.

Za registrirana vozila izdaju se registarske plo~ice i to:

1. registarske plo~ice za vozila na motorni pogon i priklju~na vozila, osim za motocikle, mopede, traktore i radne strojeve;
2. registarske plo~ice za motocikle i mopede;
3. registarske plo~ice za traktore i radne strojeve;
4. registarske plo~ice za vozila na motorni pogon i priklju~na vozila diplomatskih konzularnih predstavnitava i misija stranih dr`ava i predstavnitava me|unarodnih organizacija u @upaniji i njihova osoblja, stranih trgovinskih, prometnih, kulturnih i drugih predstavnitava, stranih dopisnitava i stalnih stranih dopisnika;
5. registarske plo~ice za vozila stranaca kojima je izdano odobrenje za privremeni boravak du`i od {est mjeseci ili za trajno nastanjenje i za privremeno registrirana vozila;
6. registarske plo~ice za vozila koja ne udovoljavaju propisanim uvjetima glede dimenzija (duljina, {irina, visina), odnosno ~ija je najve}a dopu{tena masa ve}a od 40 tona odnosno koja prema{uju dopu{tena optere}enja.

Registracija vojnih vozila }e se naknadno regulirati.

Vozilo registrirano u @upaniji ne smije napustiti teritorij Bosne i Hercegovine ako ne nosi na zadnjoj strani istaknutu me|unarodnu oznaku Bosne i Hercegovine.

^lanak 248.

Vozila na motorni pogon u prometu moraju imati po dvije registarske, odnosno pokusne plo~ice.

Iznimno, od stavka 1. ovog ~lanka, motocikli, traktori, radni strojevi, mopedi i priklju~na vozila moraju imati po jednu plo~icu.

Plo~ice i me|unarodna oznaka iz ~lanka 247. stavka 2. ovog Zakona na vozilu moraju biti postavljene tako da se dobro vide i da budu ~itljive.

^lanak 249.

Vozila oru`anih snaga registrirat }e se temeljem posebno donesenog propisa.

Registarske plo~ice za vozila unutarnjih vozila istovjetne su sa registarskim plo~icama iz ~lanka 247. stavak 1. to~ka 1. ovog Zakona.

^lanak 250.

Vozila diplomatskih i konzularnih predstavnitava i misija stranih dr`ava i predstavnitava me|unarodnih organizacija u @upaniji i njihova osoblja, stranih trgovinskih, prometnih, kulturnih i drugih predstavnitava, stranih dopisnitava i stalnih stranih dopisnika, odnosno stranaca kojima je odobren produ`eni boravak ili trajno nastanjenje u @upaniji a i vozila dr`avljana Bosne i Hercegovine s teritorija Źupanije koji se vrata iz inozemstva u @upaniju da u njoj stalno ostanu samo, mogu sudjelovati u prometu samo ako su registrirana u @upaniji.

Vozila registrirana u inozemstvu koja su u vlasnitvu stranaca na privremenom boravku u @upaniji ili dr`avljeni Bosne i Hercegovine s teritorija @upanije koji iz inozemstva privremeno do|u u @upaniju mogu sudjelovati u prometu najdu`e tri mjeseca od dana ulaska u @upaniju.

^lanak 251.

Motorna i priklju~na vozila registrirana u stranoj zemlji mogu sudjelovati u prometu na teritoriju @upanije samo ako imaju va`e}u prometnu dozvolu i registarske plo~ice {to ih je izdao nadle`ni organ zemlje u kojoj je vozilo registrirano, i me|unarodnu oznaku zemlje registracije.

Strano priklju~no vozilo koje nije registrirano mora na stra`njoj strani imati registarsku plo~icu s ponovljenim registarskim brojem vu~nog vozila.

^lanak 252.

Za vozila stranaca kojima je odobren produ`eni boravak prometna se dozvola izdaje s rokom va`enja do dana do kojeg im je odobren produ`eni boravak, odnosno na vrijeme na koje im je odobren privremeni uvoz vozila ukoliko je taj rok kra}i od odobrenog boravka.

^lanak 253.

Pravne i fizi~ke osobe mogu privremeno registrirati svoja vozila na motorni pogon i priklju~na vozila.

Vozilo koje u Źupaniju u|e sa stranim registarskim plo~icama, na kojima oznake i broj nisu u skladu s odredbama me|unarodnih ugovora {to ih je sklopila Bosna i Hercegovina mora se privremeno registrirati.

Privremena registracija vozila iz stavka 1. ovog ~lanka ne mo`e se obavljati na vrijeme kra}e od 60 dana, a ni du`e od 12 mjeseci.

Vozila iz stavka 2. ovog ~lanka mogu se privremeno registrirati i na vrijeme kra}e od 60 dana. Za privremeno registrirana vozila izdaje se prometna dozvola s rokom va`enja privremene registracije.

^lanak 254.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Vlasnik vozila, koji ne obavi redovni tehnički pregled u roku od 15 dana od dana proteka va`enja redovnog tehničkog pregleda, odnosno va`enja prometne dozvole, du`an je odjaviti vozilo, vratiti prometnu dozvolu i registarske plo`ice policijskoj upravi koja vozilo vodi u evidenciji.

Vlasnik vozila du`an je u roku od osam dana odjaviti registrirano vozilo te vratiti prometnu dozvolu vozila i registarske plo`ice ako je vozilo uništeno ili otpisano ili ako je vlasnik promijenio prebivalište, odnosno sjedište, a kad je vozilo otuđeno ili nestalo - du`an je vratiti prometnu dozvolu. U istom roku vlasnik vozila du`an je prijaviti promjenu bilo kojeg podatka koji je upisan u prometnoj dozvoli ili knji`ici vozila.

^lanak 255.

Registraciju vozila na motorni pogon i priključnih vozila te izdavanje pokusnih plo`ica obavlja policijska uprava na `ijem podru`ju vlasnik ima prebivalište ili sjedište. Pokusne se plo`ice mogu izdavati prema mjestu, odnosno sjedištu poduzeća u kojem je vozilo proizvedeno ili u kojem je neregistrirano vozilo kupljeno.

Poslove registracije vozila i izdavanje pokusnih plo`ica mogu obavljati i stanice za tehnički pregled vozila ako ispunjavaju propisane uvjete i imaju ovlaštenja.

Protiv rješenja stanice za tehnički pregled vozila kojim se odbija zahtjev za registraciju može se izjaviti `alba policijskoj upravi na `ijem se podru`ju nalazi stanica za tehnički pregled vozila.

Pokusne plo`ice mogu izdavati i poduzeća koja se bave prodajom vozila na malo, samo za neregistrirana vozila koja prodaju, od mjesta u kojem su kupljena, odnosno preuzeta do mjesta gdje će biti registrirana, ako ispunjavaju propisane uvjete i za to imaju ovlaštenje.

Ovlaštenja iz stavka 2. i 4. ovog `lanka izdaje Ministarstvo nakon što stručna organizacija iz `lanka 277. ovog Zakona, ako joj je to povjerenje propisom ministra unutarnjih poslova utvrdi da su ispunjeni propisani uvjeti.

^lanak 256.

Za registraciju vozila vlasnik ne plaća administrativnu taksu kada za to plaća naknadu u stanici za tehnički pregled vozila.

^lanak 257.

Za potvrđivanje prometne dozvole i knji`ice vozila, stanica za tehnički pregled mora imati i samo u tu svrhu upotrebljavati pe`at prema propisima o pe`atima i `igovima sa grbom @upanije.

^lanak 258.

Administrativne poslove u svezi s tehničkim pregledima i poslove registracije vozila u stanicama za tehničke preglede vozila obavljaju osobe sa najmanje srednjom stručnom spremom i koje imaju uvjerenje stručne organizacije iz `lanka 277. ovog Zakona da su za to osposobljene, a za poslove registracije vozila i dopuštenje (licencu) Ministarstva.

3. Tehnički pregledi vozila**^lanak 259.**

Radi provjere tehničke ispravnosti vozila na motorni pogon i priključnih vozila, osim radnih strojeva, obavljaju se tehnički pregledi tih vozila.

Tehnički pregledi vozila jesu redovni, preventivni i izvanredni.

Na tehničkom pregledu utvrđuje se ima li vozilo propisane uređaje i opremu, jesu li ti uređaji i oprema ispravni te da li udovoljavaju propisanim uvjetima za sudjelovanje u prometu na cesti.

O obavljenoj tehničkom pregledu vozila vodi se evidencija.

^lanak 260.

Nova motorna i priključna vozila, traktore i mopede (u daljnjem tekstu: - vozila) što sudjeluju u prometu na cestama, vlasnici su dužni podvrgnuti redovnom tehničkom pregledu tijekom mjeseca u kojem isti`e rok od 24 mjeseca od prvog tehničkog pregleda i registracije vozila.

Vozila stara dvije ili više godina, vlasnici su dužni podvrgnuti redovnom tehničkom pregledu tijekom svakog 12. mjeseca od posljednjeg redovnog tehničkog pregleda.

Rok va`enja redovnog tehničkog pregleda označava se s posebnim znakom - naljepnicom, na prednjoj strani vozila.

^lanak 261.

Vozila kojima se obavlja javni prijevoz, vozila koja se daju u najam (rent a car), vozila auto-kola kojima se obavlja osposobljavanje kandidata za voza`e, vozila na motorni pogon i priključna vozila, osim osobnih automobila, motocikala, mopeda, traktora i radnih strojeva, kojima se obavlja prijevoz za vlastite potrebe, vlasnici su dužni podvrgnuti preventivnim tehničkim pregledima.

Preventivni tehnički pregledi vozila obavljaju se dnevno (dnevni preventivni tehnički pregled) i u propisanim rokovima (periodični preventivni tehnički pregled).

^lanak 262.

Poduzeća i druge pravne i fizičke osobe kad

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

proizvode, održavaju, popravljaju ili prepravljaju vozila ili stavljaju u promet vozila, uređaje, rezervne dijelove i opemu za vozila du`ni su vozila, uređaje, dijelove i opremu proizvoditi, stavljati u promet, održavati, odnosno popravljati prema propisanim uvjetima nu`nim za sigurno sudjelovanje vozila u prometu.

Pravne i fizi~ke osobe koje su ovla{tene za servisiranje i popravljanje vozila, nakon popravka vozila kojem su u prometnoj nezgodi ili na neki drugi na~in bili o{te}eni sklopovi i uređaji koji su bitni s gledi{ta sigurnosti prometa, odnosno vozila na kojima su izvr{ili obimniji popravak uređaja za upravljanje ili uređaja za zaustavljanje vozila ili ugradnju, preinaku ili popravak uređaja za spajanje vu~nog i priklju~nog vozila, du`ne su takvo vozilo podvrgnuti izvanrednom tehni~kom pregledu i vlasniku odnosno korisniku vozila izdati potvrdu da je vozilo ispravno za sigurno sudjelovanje u prometu.

Izvanrednom tehni~kom pregledu vlasnici su du`ni podvrgnuti i vozilo na motorni pogon ili priklju~no vozilo koje je isklju~eno iz prometa.

Na izvanredan tehni~ki pregled uputit }e se i vozilo za koje se opravdano sumnja da mu je ovjerena tehni~ka ispravnost, a nije bilo na tehni~kom pregledu ili da tehni~ki pregled nije propisno obavljen.

Vozilo iz stavka 3. i 4. ovog ~lanka upu}uje na izvanredni tehni~ki pregled ovla{tena osoba.

^lanak 263.

Tehni~ke preglede vozila obavljaju stanice za tehni~ke preglede stru~ne organizacije iz ~lanka 279. ovog Zakona koje za to ispunjavaju propisane uvjete i imaju ovla{tenje.

Tehni~ke preglede vozila mogu obavljati i stanice za tehni~ke preglede koje su te preglede obavljale prema propisima prije stupanja na snagu ovog Zakona.

Ovla{tenje iz stavka 1. ovog ~lanka izdaje Ministarstvo na prijedlog stru~ne organizacije iz ~lanka 277. ovog Zakona koja }e prethodno utvrditi da li stanica za tehni~ki pregled ispunjava propisane uvjete.

^lanak 264.

Tehni~ke preglede vozila obavljaju osobe sa zavr{enom stru~nom spremom za zanimanje kontrolor tehni~ke ispravnosti vozila i imaju voza~ku dozvolu za upravljanje motornim vozilima najmanje "B" kategorije (u daljnjem tekstu: kontrolor) i dopu{tenje (licencu) Ministarstva.

Kontrolor mo`e biti i osoba sa zavr{enom najmanje srednjom stru~nom spremom strojarskog, automehani~arskog ili autoelektri~arskog smjera, polo`enim posebnim ispitom za kontrolora tehni~ke ispravnosti vozila kod organizacije za osposoblja-

vanje osoba za zanimanje kontrolora, voza~kom dozvolom za upravljanje motornim vozilima najmanje "B" kategorije i dopu{tenjem (licencom) Ministarstva.

Program ispita iz stavka 2. ovog ~lanka utvrđuje ministar na prijedlog stru~ne organizacije iz ~lanka 277. ovog Zakona.

^lanak 265.

Naknada za tehni~ki pregled i druge poslove koji se obavljaju u stanicama za tehni~ke preglede vozila, prema kategorijama vozila, jednaka je na teritoriju @upanije.

Visinu naknade iz stavka 1. ovog ~lanka utvrđuje ministar unutarnjih poslova na prijedlog stru~ne organizacije iz ~lanka 277. ovog Zakona.

^lanak 266.

Naknadu za redovni, preventivni i izvanredni tehni~ki pregled vozila iz ~lanka 262. stavka 1. i 2. ovog Zakona pla}a vlasnik vozila.

Vlasnik vozila pla}a naknadu i za izvanredni tehni~ki pregled iz ~lanka 262. stavka 3. i 4. ovog Zakona ako se utvrdi da vozilo nije ispravno ili je tehni~ka ispravnost ovjerena, a vozilo nije bilo na tehni~kom pregledu.

^lanak 267.

Stanica za tehni~ki pregled vozila du`na je obavljati tehni~ki pregled vozila na propisanim. ispitanim i ispravnim uređajima i opremi, prema propisima o tehni~kim pregledima i tehni~koj ispravnosti vozila.

^lanak 268.

Stanica za tehni~ki pregled vozila ne smije ovjeriti tehni~ku ispravnost vozila ni vozila na redovnom tehni~kom pregledu ozna~iti kao ispravno, ako vozilo nije tehni~ki ispravno i ako za njega nisu pla}ene propisane obveze (porez, obvezatno osiguranje, carine, naknade za ceste i dr.).

^lanak 269.

Ako kontrolor na tehni~kom pregledu utvrdi da su uređaji za upravljanje ili za zaustavljanje ili za pogon na teku}i plin na vozilu neispravni toliko da bi takvo vozilo ugrozilo sigurnost prometa na cestama, zabranit }e voza~u da vozilo uklju~i u promet na cesti dok se ne uklone neispravnosti. Ako se voza~ takvim vozilom uklju~i u promet na cesti, stanica za tehni~ki pregled vozila obavijestit }e o tome najbli`u policijsku upravu.

^lanak 270.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Stanica za tehni~ki pregled vozila du`na je voditi propisane evidencije, obra|ivati podatke o tehni~kim pregledima i utvr|enim neispravnostima vozila i dostavljati ih policijskoj upravi na ~ijem podru~ju ima sjedi{te, a odre|ene podatke i stru~noj organizaciji iz ~lanka 277. ovog Zakona, odnosno prema propisima o registraciji i tehni~kim pregledima vozila.

^lanak 271.

Stanica za tehni~ki pregled vozila du`na je odzavati u ispravnom i urednom stanju objekte, ure|aje i opremu.

Ure|aji i oprema za tehni~ki pregled vozila podvrgavaju se ispitivanju prema propisima o mjerilima i meteorolo{kim uvjetima najmanje svakih 12 mjeseci, a kontroli najmanje svaka tri mjeseca.

Ispitivanje ure|aja i opreme prema stavku 2. ovog ~lanka obavlja organizacija koja je za to ovla{tena prema propisima o mjerilima, a kontrolu obavlja stru~na organizacija iz ~lanka 277. ovog Zakona.

^lanak 272.

Upravni nadzor nad radom stanica za tehni~ke preglede vozila obavlja Ministarstvo.

^lanak 273.

Ako ovla{teni djelatnik Ministarstva utvrdi da stanica za tehni~ki pregled vozila koristi neispravne ure|aje i opremu ili da objekti prostor ne udovoljavaju propisanim uvjetima ili da tehni~ke preglede vozila obavlja osoba koja nema dopu{tenje (licencu) rje{enjem je joj privremeno zabraniti rad i odrediti rok za otklanjanje utvr|enih nedostataka.

Protiv rje{enja iz stavka 1. ovog ~lanka mo`e se izjaviti `alba Ministarstvu. @alba ne odla`e izvr{enje rje{enja.

Ako stanica za tehni~ki pregled vozila ne otkloni utvr|ene nedostatke u odre|enom roku, Ministarstvo je joj oduzet ovla{tenje za obavljanje tehni~kih pregleda vozila.

^lanak 274.

Ako ovla{teni djelatnik iz ~lanka 273. ovog Zakona u obavljanju nadzora nad radom stanica za tehni~ki pregled vozila utvrdi da kontrolor tehni~ke preglede vozila ne obavlja stru~no i u skladu s propisima, ministar unutarnjih poslova mo`e mu oduzeti dopu{tenje (licencu) na vrijeme od jedne godine.

Ako kontrolor ovjeri tehni~ku ispravnost vozila na kome nije izvr{en tehni~ki pregled ili ovjeri tehni~ku ispravnost vozila kojem su neispravni ure|aji za zaustavljanje, upravljanje ili za pogon

na teku}i plin ili da za vozilo nisu pla}ene propisane obveze, ministar je mu oduzet dopu{tenje (licencu) za obavljanje tehni~kih pregleda vozila.

^lanak 275.

Kontrolori i osobe koje obavljaju administrativne poslove u svezi s tehni~kim pregledima du`ni su pristupiti provjeri stru~nosti svake druge godine.

Provjeru stru~nosti iz stavka 1. ovog ~lanka provodi stru~na organizacija iz ~lanka 277. ovog Zakona.

^lanak 276.

Kontroloru i osobi koja obavlja administrativne poslove koja ne pristupi provjeri stru~nosti ili na toj provjeri ne zadovolji, stanica za tehni~ki pregled ne smije dopustiti obavljanje poslova tehni~kog pregleda za vrijeme dok na toj provjeri ne zadovolji.

^lanak 277.

Poslove organiziranja i jedinstvenog provo|enja tehni~kih pregleda vozila organiziranja poslova registracije vozila u stanicama za tehni~ki pregled vozila i izdavanje pokusnih plo~ica kao javne ovlasti, obavlja stru~na organizacija, koju na temelju javnog natje~aja, ovlasti Ministarstvo.

Ako stru~na organizacija iz stavka 1. ovog ~lanka ne obavlja povjerene joj poslove stru~no i u skladu s propisima, Ministarstvo je joj oduzet ovla{tenje. Ako je stru~noj organizaciji oduzeto ovla{tenje, poslove iz stavka 1. ovog ~lanka obavlja Ministarstvo.

Ministarstvo op}im aktima, ure|uje odnose od interesa za jedinstveno organiziranje i obavljanje tehni~kih pregleda i registracije vozila u stanicama za tehni~ke preglede vozila te izdavanje pokusnih plo~ica; utvr|uje mre`u i kriterije o dovoljnom broju stanica za tehni~ke preglede vozila s obzirom na njihovu me|usobnu udaljenost i kapacitet, normative i vrednovanje rezultata rada djelatnika stanica za tehni~ke preglede; utvr|uje program i na~in provjere stru~nosti iz ~lanka 275. ovog Zakona; ure|uje i obavlja i druge poslove na temelju Zakona.

Stru~na organizacija prati i koordinira rad, uskla|uje kriterije, pru`a stru~nu i drugu pomo} stanicama za tehni~ke preglede, obavlja stru~ni nadzor i druge stru~ne poslove koji joj propisom ministra budu povjerene te sura|uje s istim ili sli~nim tijelima u zemlji i u svijetu.

Drugi medusobni odnosi stru~ne organizacije, stanica za tehni~ke preglede vozila te poduze}a iz ~lanka 155. stavak 4. ovog Zakona, ure|uju se ugovorom.

Upravni i stru~ni nadzor nad radom organizacije iz stavka 1. ovog ~lanka obavlja Ministarstvo.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 278.

Ako stru~na organizacija utvrdi da stanica za tehni~ki pregled vozila koristi neispravne uređaje i opremu ili da objekt i prostor ne udovoljavaju propisanim uvjetima ili da tehni~ke preglede vozila obavlja osoba koja nema dopu{tenje (licencu) ili da stanica ne obavlja poslove u skladu s op}im aktima, Ministarstvo }e joj rje{enjem privremeno zabraniti rad i odrediti rok za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

Ako stanica za tehni~ki pregled vozila ne ukloni utvr|ene nedostatke u odre|enom roku, Ministarstvo }e joj oduzet ovla{tenje za obavljanje tehni~kih pregleda vozila.

4. Ispitivanje konstrukcijskih osobina i uređaja vozila**^lanak 279.**

Vozila na motorni pogon i priklju~na vozila koja se serijski ili pojedina~no proizvode, preina~uju ili bitnije popravljaju moraju glede konstrukcijskih osobina i ure|aja bitnih za sigurno sudjelovanje u prometu, biti podvrgnuta ispitivanju prije pu{tanja u promet. Tom ispitivanju podlije`u i motori, {asije i rezervni dijelovi koji su bitni za sigurnost prometa (dijelovi ure|aji za upravljanje, za zaustavljanje, za spajanje vu~nog i priklju~nog vozila, za davanje svjetlosnih znakova, za osvjetljavanje ceste i sl.).

Vozila za koja nisu poznati tehni~ki podaci potrebni za tehni~ki pregled i registraciju podvrgavaju se ispitivanju konstrukcijskih osobina i uređaja vozila radi utvr|ivanja tih podataka.

O tehni~kim podacima utvr|enim u postupku iz stavka 1. i 2. ovog ~lanka izdaje se potvrda o ispitivanju.

^lanak 280.

Ispitivanje u slu~ajevima iz ~lanka 279. ovog Zakona kao i ispitivanje konstrukcijskih osobina i ure|aja vozila prema drugim propisima obavlja organizacija koju ovlasti Ministarstvo.

Organizacija iz stavka 1. ovog ~lanka du`na je obavljati ispitivanje u skladu s propisima, normativima i tehni~kim uputstvima.

^lanak 281.

Potvrdu iz ~lanka 279. stavka 3. ovog Zakona o ispitivanju konstrukcijskih osobina i ure|aja serijskih ili pojedina~no proizvedenih vozila, motora, {asije ili rezervnog dijela pribavlja proizvo|a~, a potvrdu o ispitivanju konstrukcijskih osobina i ure|aja preina~enog ili bitnije pravljeno

vozila, motora, {asije ili rezervnog dijela pribavlja vlasnik vozila.

^lanak 282.

Ako je za vozilo izdana potvrda s tehničkim podacima koji ne odgovaraju stvarnom stanju vozila ili je izdana potvrda o ispitivanju od dvije ili vi{e organizacija s razli~itim tehni~kim podacima, ispitivanje konstrukcijskih osobina ure|aja, vozila obaviti }e komisija koju odredi Ministarstvo.

^lanak 283.

Iznimno, od ~lanka 279. ovog Zakona ispitivanje rezervoara plina na vozilo kojem je ugra|en uređaj za pogon na teku}i plin, obavlja inspekcija parnih kotlova.

Ispitivanje uređaja i opreme za plinski pogon mo`e obavljati i organizacija za ispitivanje kvalitete robe.

^lanak 284.

Upravni i stru~ni nadzor nad poslovima ispitivanja konstrukcijskih osobina i uređaja vozila obavlja Ministarstvo.

X. POSEBNE SIGURNOSNE MJERE**^lanak 285.**

Ovla{tena slu`bena osoba mo`e voza~a, putnika na motociklu ili prednjem sjedi{tu osobnog automobila, a pod uvjetom da svojim pona{anjem ometa ili ugro`ava promet - i drugog sudionika u prometu - podvrgnuti ispitivanju pomo}u odgovaraju}ih sredstava i aparata (alkometar i dr. ili ga odvesti na stru~ni pregled radi provjere ima li alkohola u organizmu, ili pokazuje li znakove alkoholne poreme}enosti odnosno nalazi li se pod utjecajem opojnih droga ili lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije ni za vrijeme vo`nje.

Sudionici u prometu iz stavka 1. ovog ~lanka, du`ni su podvrgnuti se ispitivanju, odnosno stru~nom pregledu.

Krv i urin analizirat }e se kod sudionika u prometu koji poriče da je pod utjecajem alkohola ili da u organizmu ima alkohola ili poriče da se nalazi pod utjecajem opojnih droga ili lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije ni za vrijeme vo`nje ako zbog toga ne bi nastupile {tetne posljedice za njegovo zdravlje.

Ako je ispitivanjem provedenim prema odredbama ovog ~lanka utvr|eno da je sudionik u prometu pod utjecajem alkohola, opojnih droga ili lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije ni za vrijeme vo`nje, tro{kove ispitivanja snosi sudionik u prometu.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 286.

Policijska uprava oduzet je voza~ku dozvolu voza~u i instruktoru vo`nje za kojeg se pregledom utvrdi da je postao tjelesno ili du{evno nesposoban za upravljanje vozilima, za vrijeme dok ta nesposobnost traje.

Voza~u ili instruktoru vo`nje koji ima pravo upravljati motornim vozilima vi{e kategorije, a to mu pravo za pojedine kategorije bude ograni~eno zbog razloga predvi|enih u stavku 1. ovog ~lanka, poni{tit }e se u voza~koj dozvoli te kategorije ili }e se izdati na njegov zahtjev nova voza~ka dozvola u koju }e se upisati one kategorije vozila kojima ima pravo upravljati.

Voza~u ili instruktoru vo`nje koji se ne podvrgne kontrolnome zdravstvenom pregledu na koji je upu{en, voza~ka }e se dozvola oduzeti dok se tom pregledu ne podvrgne.

^lanak 287.

Ovla{tena osoba }e privremeno oduzeti voza~ku dozvolu ili isklju~iti iz prometa voza~a kojeg zatekne da upravlja vozilom ili da poku{ava upravljati vozilom ako je o~ito daje voza~ u takvu psihofizi~kom stanju (umor, bolest, utjecaj opojnih droga ili lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije ni za vrijeme vo`nje) da nije sposoban sigurno upravljati vozilom (~lanak 194.) ili da nema pomagala za koja je navedeno u voza~koj dozvoli da ih mora koristiti tijekom upravljanja (~lanak 192. stavak 2.).

Ovla{tena osoba postupit }e na na~in iz stavka 1. ovog ~lanka i prema voza~u iz ~lanka 195. ovog Zakona.

Ovla{tena osoba isklju~it }e iz prometa i voza~a kojeg zatekne da upravlja vozilom a nema voza~ke dozvole odre|ene kategorije ili da upravlja vozilom u vrijeme kad mu je voza~ka dozvola oduzeta.

Ovla{tena osoba postupit }e na na~in iz stavka 1., 2. i 3. ovog ~lanka i prema instruktoru vo`nje koji u organizmu ima alkohola ili pokazuje znake alkoholne poreme|enosti za vrijeme kad osposobljava kandidata za voza~a te kad ga zatekne da osposobljava kandidata za voza~a, a nema voza~ku dozvolu odre|ene kategorije ili u vrijeme kada mu je voza~ka dozvola oduzeta.

Ovla{tena osoba postupit }e na na~in iz stavka 1. ovog ~lanka prema voza~u iz ~lanka 239. ovog Zakona koji neprekidno upravlja vozilom du`e od pet sati odnosno koji u roku 24 sata upravlja vozilom du`e od osam sati te prema voza~u iz ~lanka 241. ovog Zakona koji vozilom u toku 24 sata prije|e vi{e od 500 km odnosno koji upravlja vozilom du`e od osam sati.

Ovla{tena osoba postupit }e na na~in iz stavka 1. ovog ~lanka prema sudioniku u prometu iz ~lanka 285. stavka 2. ovog Zakona koji odbije da se

podvrgne ispitivanju odnosno stru~nom pregledu.

Ovla{tena policijska uprava ~ija je ovla{tena osoba oduzela voza~ku dozvolu prema odredbama stavka 1., 2., 4., 5. i 6. ovog ~lanka du`ni su voza~u vratiti dozvolu ~im prestanu razlozi zbog kojih je oduzeta, a najkasnije u roku od 24 sata od sata oduzimanja.

Ako voza~ ne preuzme oduzetu voza~ku dozvolu u roku od tri dana od dana oduzimanja, voza~ka dozvola dostavit }e se tijelu u ~ijoj se evidenciji vodi.

Ovla{tena osoba koja je oduzela voza~ku dozvolu po odredbama stavka 1., 2., 4., 5. i 6. ovog ~lanka du`na je voza~u o tome izdati potvrdu koja sadr`i: ime i prezime voza~a, broj voza~ke dozvole, dan i sat njezina oduzimanja i na~in i mjesto njezina vra}anja.

^lanak 288.

Ovla{tena osoba mo`e u~initelja prekr{aja kojeg je o~ito po~inio iz neznanja, pozvati na prometnu poduku.

^lanak 289.

Policijska uprava na ~ijem podru~ju prebiva, sudionika u prometu koji je po drugi puta u roku jedne godine ka`nen za prekr{aj iz ovog Zakona pozvat }e na predavanja i prikazivanje filmova o posljedicama koje proizlaze iz nepo{tivanja ili nepoznavanja prometnih propisa.

Ako voza~ iz stavka 1. ovog ~lanka u istom roku ponovno po~ini prekr{aj iz ovog Zakona, policijska uprava na ~ijem podru~ju prebiva, uputit }e ga stru~noj organizaciji iz ~lanka 205. ovog Zakona na provjeru poznavanja prometnih znakova i vje{tine upravljanja vozilom.

^lanak 290.

Sudionik u prometu koji se ne odazove pozivu na prometnu poduku ili pozivu obveznog prisustvovanja predavanju i prikazivanju filmova sa sadr`ajem o posljedicama koje proizilaze iz nepo{tivanja ili nepoznavanja prometnih propisa odnosno provjeri poznavanja prometnih propisa, prometnih znakova i vje{tine upravljanja vozilom, kaznit }e se dvostrukom kaznom od one koje je ovim Zakona propisana za prekr{aj zbog kojeg je pozvan, odnosno upu{en.

Ako je sudionik u prometu iz stavka 1. ovog ~lanka voza~ ili ako voza~ ne poka`e dovoljno znanja na provjeri, privremeno }e mu se oduzeti i voza~ka dozvola i zadržati sve dok se ne podvrgne primjeni tih mjera, ili ne poka`e dovoljno poznavanje prometnih propisa, prometnih znakova ili vje{tine upravljanja vozilom, prema programu polaganja voza~kih ispita.

O mjerama iz stavka 1. i 2. ovog ~lanka koje su izre~ene voza~u ~ije je zanimanje upravljanje

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

vozilom, policijska uprava, koja provodi mjeru obavještanja izvjestiti je pravnu ili fizičku osobu kod koje je vozač zaposlen, odnosno tijelo koje je izdalo odobrenje za obavljanje javnog prijevoza, odnosno dozvolu instruktora vožnje.

Članak 291.

Osobi iz članka 211. ovog Zakona koja odbije podvrgnuti se provjeri ili koja pri provjeri ne pokaže potrebnu stručnu osposobljenost, oduzet je se licenca, odnosno zabraniti rad sve dok se ne podvrgne provjeri ili na toj provjeri ne pokaže dovoljno znanja.

Osobe iz stavka 1. ovog članka koje na provjeri ne pokažu potrebno znanje mogu se, na svoj zahtjev, podvrgnuti ponovnoj provjeri nakon protekla 15 dana od dana provjere.

Ako osobe iz stavka 1. ovog članka i nakon tri provjere ne pokažu dovoljno znanja, ne mogu pristupiti ponovnoj provjeri dok ne protekne šest mjeseci od dana posljednje provjere.

Članak 292.

Vozač kojem je vozačka dozvola oduzeta ili zadržana (članak 286., 290. i 291.) ili je isključen iz prometa (članak 287.) ne smije u prometu na cesti upravljati vozilom za vrijeme trajanja isključenja, odnosno za vrijeme dok mu je vozačka dozvola oduzeta ili zadržana.

Članak 293.

Ako ovlaštena osoba zatekne vozilo koje zbog tehničke neispravnosti ugrožava ili ometa druge sudionike u prometu, ili na kojem je teret nepravilno smješten odnosno nedovoljno osiguran, ili kojim se bez dozvole prevozi teret veće dimenzije odnosno masa premažu najviše dopuštene dimenzije, odnosno masu ili osovinsko opterećenje, ili koje se kreće cestom na kojoj je kretanje te vrste vozila zabranjeno, ili se kreće cestom na kojoj je kretanje te vrste vozila zabranjeno, ili se kreće bez zimske oprema na dijelu ceste i u vrijeme kad je zimska oprema obavezna, narediti je vozaču da odmah prekine kretanje vozilom i otkloni neispravnost ili da vozilo odveze do određenog mjesta gdje može otkloniti neispravnost, odnosno da vozilom nastavi kretanje na cesti na kojoj je kretanje te vrste vozila dopušteno, odnosno da upotrijebi zimsku opremu.

Ovlaštena osoba može narediti vozaču da vozilo odveze u stanicu za tehnički pregled vozila radi utvrđivanja neispravnosti. Ako se na tom pregledu utvrdi da vozilo nije tehnički ispravno, troškove pregleda snosi vozač.

Ako vozač ne postupi po naređenju iz stavka 1. i 2. ovog članka, ovlaštena osoba isključiti je vozilo iz prometa.

Ovlaštena osoba isključiti je iz prometa i vozilo koje nije registrirano ili koje nema propisane registarske pločice ili koje nije u propisanom roku podvrgnuto redovnom ili izvanrednom tehničkom pregledu.

Članak 294.

Ovlaštena osoba koja je isključila vozilo iz prometa vozaču je privremeno oduzeti registarske pločice.

Policijska uprava koja je ovlaštena osoba privremeno oduzela registarske pločice, dužna ih je vozaču vratiti kada prestanu razlozi zbog kojih su oduzete.

Ako vozač u roku od 30 dana ne otkloni razloge zbog kojih je vozilo isključeno iz prometa i ne preuzme oduzete registarske pločice, registarske pločice će se dostaviti tijelu koje vozilo vodi u evidencije.

Ovlaštena osoba koja je privremeno oduzela registarske pločice po odredbama ovog članka dužna je vozaču o tome izdati potvrdu koja sadrži naziv i sjedište organa koji je djelatnik oduzeo registarske pločice, vrstu i registarski broj vozila, naziv organa koji je izdao prometnu dozvolu, ime i prezime vlasnika vozila i njegovu adresu, ime i prezime vozača i njegovu adresu, razlog oduzimanja, datum, vrijeme, cestu i mjesto oduzimanja, način i vrijeme vraćanja te pečat organa i potpis ovlaštene osobe.

XI. KAZNE NE ODREDBE**Članak 295.**

Novčanom kaznom od 500 do 3.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba:

1) ako naredi ili dopusti da se njezinim vozilom na motorni pogon vuče priključno vozilo protivno odredbama članka 64. ovog Zakona;

2) ako naredi ili dopusti vučenje natovarenog teretnog vozila s priključnim vozilom ili bez priključnog vozila, odnosno traktora s priključnim vozilom, protivno odredbama članka 73. ovog Zakona;

3) ako naredi ili dopusti da se na njezino vozilo ugrade uređaji za davanje posebnih svjetlosnih ili zvučnih znakova ili da se takvo vozilo upotrebljava u prometu na cesti protivno odredbama članka 126. ovog Zakona;

4) ako naredi ili dopusti da se njezino vozilo u prometu na cesti optereti preko svoje nosivosti, ili preko dopuštenog opterećenja, ili preko najveće dozvoljene mase ili preko mogućnosti koje dopuštaju osobine ceste i tehničko konstrukcijske mogućnosti vozila ili ako se njegovim vozilom prevozi teret koji nije raspoređen ili privržen na način određen u članku 127. ovog Zakona;

5) ako glede obilježavanja cesta prometnim znakovima ne postupi po odredbama članka 148.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

stavka 1. i 2. ovog Zakona;

6) ako ne postavi ili ne održava prometne znakove na cesti tako da budu lako uo~ljivi danju i noću ili ako ne ukloni, ne dopuni ili ne zamijeni prometne znakove koji ne odgovaraju izmijenjenim uvjetima prometa na cesti ili zahtjevima sigurnosti prometa (~lanak 149.);

7) ako na cesti postavi plo~ice, znakove, svjetla, stupove ili druge sli~ne predmete kojima se zaklanja ili umanjuje vidljivost postavljenih prometnih znakova ili koji svojim oblikom, bojom, izgledom ili mjestom postavljanja opona{aju ili li~e na neki prometni znak, ili zasljepljuju sudionike u prometu, ili odvra}aju njihovu pa`nju u mjeri koja mo`e biti opasna za sigurnost prometa (~lanak 151.);

8) ako na javnoj cesti izvan naselja, sa suvremenim kolnikom za promet u oba smjera, na kojem postoje samo dvije prometne trake iste ne odvoji odgovarajućom uzdu`nom crtom na kolniku, a na magistralnoj cesti ih ne obilje`i i rubnim crtama (~lanak 161. stavak 2.);

9) ako ne postavi odgovarajuće prometne znakove ispred prijelaza ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini (~lanak 162. stavak 1.);

10) ako postupi protivno odredbama ~lanka 166. ovog Zakona;

11) ako ne postavi ure|aj za davanje svjetlosnih znakova ili ure|aj za davanje zvu~nih znakova na prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini u slu~ajevima iz ~lanka 167. ovog Zakona;

12) ako ne postupi prema odredbama ~lanka 168. stavka 1., 2. i 3. ovog Zakona;

13) ako ne obavijesti nadle`nu policijsku upravu o prijemu osobe ozlije|ene u prometnoj nezgodi ili o smrti osobe ozlije|ene u prometnoj nezgodi (~lanak 177.);

14) ako poslije prometne nezgode, na zahtjev ovlaštene osobe ne poduzme mjere za hitno uklanjanje vozila, tereta, stvari ili drugog rasutog materijala sa ceste ili ne osigura prohodnost ceste (~lanak 178. stavak 3.);

15) ako naredi ili dopusti da vozilom upravlja voza~ za kojega se mo`e zaklju~iti da zbog umora bolesti, psihi~kog stanja ili uporabe droga ili lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije i za vrijeme vo`nje, nije u stanju sigurno upravljati vozilom (~lanak 194.);

16) ako naredi ili dopusti da voza~, odnosno instruktor vo`nje koji u organizmu ima alkohola ili pokazuje znake alkoholne poremećenosti otpo~ne upravljati vozilom, odnosno da osposobljava kandidata za voza~a u prakti~nom upravljanju vozilom (~lanak 195. stavak 3.);

17) ako povjerene joj poslove ne obavlja stru~no ili ih obavlja protivno propisima (~lanak 205., 233. i 275.);

18) ako naredi ili dopusti da njezinim vozilom upravlja osoba koja nema pravo upravljati vozilom ili nema pravo upravljati vozilom one vrste ili kategorije u koju spada vozilo (~lanak 224. stavak

1.);

19) ako naredi ili dopusti da vozilom upravlja voza~ koji se nije podvrgao kontrolnom zdravstvenom pregledu (~lanak 233.);

20) ako naredi ili dopusti da voza~ autobusa ili teretnog motornog vozila ili skupa vozila ~ija je najveća dozvoljena masa veća od 3.500 kg neprekidno upravlja vozilom du`e od pet sati (~lanak 239. stavak 1.);

21) ako ne osigura da se vozaču koji upravlja autobusom, teretnim motornim vozilom ili skupom vozila ~ija je najveća dopuštena masa veća od 3.500 kg neprekidan odmor od najmanje 12 sati prije po~etka njegovog radnog dana (~lanak 240. stavak 1.);

22) ako ne osigura da se voza~ koji upravlja autobusom teretnim motornim vozilom ili skupom vozila ~ija je najveća dopuštena masa veća od 20 tona, kad u tijeku 24 sata prelazi više od 500 km, zamijeni drugim voza~em najkasnije poslije osam sati upravljanja vozilom, odnosno poslije pre|enih 500 km puta (~lanak 241.);

23) ako u prometu na cesti upotrebljava vozilo koje ne ispunjava propisane uvjete glede dimenzija, ukupne mase ili osovinskog opterećenja ili nema ispravne propisane ure|aje za upravljanje, uređaje za zaustavljanje, uređaje za spajanje vu~nog i priklju~nog vozila, tahograf i gume (~lanak 243. stavak 1.);

24) ako na vozilu koristi registarske plo~ice koje nisu izdate za to vozilo (~lanak 246. stavak 2.);

25) ako ne vrati registarske plo~ice vozila kome nije produ`ena va`nost prometne dozvole ili tehni~kog pregleda ni poslije 15 dana od proteka njenog ili ako u propisanom roku ne odjavi vozilo, odnosno ne prijavi promjenu podataka upisanih u prometnoj dozvoli ili knji`ici vozila (~lanak 254.);

26) ako proizvodi, održava, popravlja vozila ili stavlja u promet vozila, uređaje ili rezervne dijelove za vozila protivno odredbama ~lanka 262. stavka 1. ovog Zakona;

27) ako pusti u promet vozila ili njihove dijelove protivno odredbama ~lanka 279. ovog Zakona;

28) ako naredi ili dopusti da voza~ kome je oduzeta ili zadr`ana voza~ka dozvola upravlja vozilom u prometu na cesti za vrijeme za koje mu je voza~ka dozvola oduzeta ili zadržana (~lanak 292.);

29) ako naredi ili dopusti da u prometu na cestama sudjeluje vozilo koje je isklju~eno iz prometa (~lanak 293. stavak 3. i 4.);

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka nov~anom kaznom od 60 do 600 KM kaznit }e se za prekr{aj i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Nov~anom kaznom od 60 do 600 KM kaznit }e se za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Nov~anom kaznom od 100 do 1.000 KM kaznit }e se za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka i fizi~ka

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

osoba koja samostalno obavlja osobnim radom i sredstvima zanatsku ili drugu djelatnost.

Ako je prekr{ajem iz stavka 1. ovog ~lanka izazvana neposredna opasnost za drugog sudionika u prometu ili prometna nezgoda, pravna osoba kaznit }e se nov~anom kaznom od 1.000 do 6.000 KM kaznit }e se nov~anom kaznom od 100 do 1.000 KM, a fizi~ka osoba iz stavka 4. ovog ~lanka kaznit }e se nov~anom kaznom od 150 do 1.500 KM.

^lanak 296.

Nov~anom kaznom od 150 do 1.500 KM kaznit }e se za prekr{aj pravna osoba:

1) ako naredi ili dopusti da se na kolniku i nogostupu ostave njezina o{te}ena, dotrajala ili neregistrirana vozila ili da se ostave, nanesu ili bace na kolnik i nogostup otpaci ili predmeti i stvari {to mogu ometati ili ugroziti sigurnost prometa ili zagaditi okoli}, ili ne ukloni s kolnika i nogostupa vozila, otpatke, predmeta i stvari (~lanak 10. stavak 1. i 2.);

2) ako protivno odredbama ~lanka 11. ovog Zakona o{teti ili zauzme javnu cestu ili njezin za{titni pojas, odnosno kolnik ili plo~nik ili njihove dijelove;

3) ako naredi ili dopusti da se traktorom u prometu na cesti vu~e zapre`no vozilo koje nije preure|eno za traktorsku vu~u ili da se vu~e vi{e od jednog zapre`nog vozila, ili da u prometu na cesti sudjeluje zapre`no vozilo koje vu~e traktor, a nema kota~e sa pumpanim gumama ili ako zapre`no vozilo nije priklju~eno traktoru krutom zglobnom vezom (~lanak 65.);

4) ako naredi ili dopusti da se radnim strojem u prometu na cesti vuku priklju~ci koji ne slu~e njihovoj namjeni (~lanak 66.);

5) ako naredi ili dopusti da se neispravno vozilo vu~e protivno odredbama ~lanka 71. stavka 2. ovog Zakona;

6) ako naredi ili dopusti da se njezinim vozilom prevozi teret protivno odredbama ~lanka 128. ovog Zakona;

7) ako ne osigura da teret bude na vozilu no}u, kao i danju u slu~aju smanjene vidljivosti, ozna~en na na~in utvr|en u ~lanku 129. ovog Zakona;

8) ako naredi ili dopusti da se u vozilu ili na vozilu prevozi vi{e osoba nego {to ima ugrađenih sjedala, odnosno vi{e nego {to je upisano u prometnoj dozvoli, odnosno knji`ici vozila (~lanak 131.);

9) ako naredi ili dopusti da se prevoze osobe u zatvorenom prostoru vozila koje se ne mo`e otvoriti iznutra (~lanak 133.);

10) ako naredi ili dopusti da se na teretnom motornom vozilu u prostoru za smje{taj tereta ili priklju~nom vozilu koje vu~e traktor prevoze osobe suprotno ~lanku 140. ovog Zakona;

11) ako naredi ili dopusti da se za vrijeme kretanja po cesti na radnom stroju ili njegovom priklju~ku ili na motokultivatoru i njegovom prik-

lju~nom vozilu prevoze osobe suprotno ~lanku 142. ovog Zakona;

12) ako naredi ili dopusti da se na turisti~kom vlaku prevoze osobe suprotno ~lanku 144. ovog Zakona;

13) ako naredi ili dopusti da se u prometu na cesti prevoze osobe teretnim motornim vozilom ili priklju~nim vozilom na kojima je to zabranjeno (~lanak 145.);

14) ako bez odobrenja obavlja pokusnu vo`nju na cesti na motorni pogon ili ako ne poduzme mjere osiguranja odre|ene u odobrenju za pokusnu vo`nju (~lanak 147.);

15) ako neovla{teno postavi, ukloni ili o{teti prometni znak ili izmijeni zna~enje prometnog znaka (~lanak 150. stavak 2.);

16) ako znakove opasnosti i znakove izri~itih naredbi ne presvu~e reflektiraju}im tvarima ili ne osvijetli vlastitim izvorom svjetlosti, a na autocesti i cesti rezerviranoj za promet motornih vozila, odnosno na magistralnoj cesti i znakove obavijesti (~lanak 153. stavak 1.) ili postavlja znakove kojima se ne mo`e mijenjati zna~enje (~lanak 153. stavak 2.);

17) ako rubovi kolnika na dijelu ceste kroz tunel, kao i rubove pje{a~kih otoka, otoka za usmjerenje prometa i druge objekte na kolniku koji no}u nisu dovoljno osvijetljeni ne obilje`i na na~in propisan u ~lanku 159. stavak 2. i 3. ovog Zakona;

18) ako prilikom izvođenja radova na cesti postavi branike koji nisu obojeni, odnosno osvijetljeni na na~in propisan u ~lanku 168. stavak 4. ovog Zakona;

19) ako pri izvo|enju radova na cesti ili iz drugih razloga, kada organizira naizmjenično propu{tanje vozila iz suprotnih smjerova jednom prometnom trakom, ne regulira propu{tanje vozila prema ~lanku 169. ovog Zakona;

20) ako na cesti, bez odobrenja, održava {portsku ili drugu priredbu ili aktivnosti (~lanak 181.);

21) ako na cesti po~ne {portsku ili drugu priredbu ili aktivnost prije nego {to su poduzete sve mjere osiguranja određene u odobrenju (~lanak 186. stavak 1.);

22) ako ne prekine {portsku ili drugu priredbu ili aktivnost na cesti u slu~ejevima iz ~lanka 187. ovog Zakona;

23) ako posebnim znakom ne ozna~i vozilo koje prati natjecatelje na {portskoj priredbi na cesti (~lanak 188.);

24) ako nakon zavr{etka {portske ili druge priredbe, odnosno aktivnosti na cesti ne ukloni sa ceste prometne znakove i druge oznake, ure|aje, predmete i objekte koji su bili postavljeni radi odr`avanja priredbe, odnosno obavljanja aktivnosti, ili ako ne popravi i ne dovede u prvobitno stanje cestu i cestovne objekte koji su bili o{te}eni pri odr`avanju priredbe, odnosno obavljanju sktivnosti (~lanak 189.)

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

25) ako neovlašteno osposobljava kandidate za vozače (~lanak 198.);

26) ako dopusti da kandidate za vozače vozila osposobljava osoba koja ne ispunjava uvjete propisane u ~lanku 200. i 201. ovog Zakona;

27) ako vozilo na kome se kandidat za vozača osposobljava za praktično upravljanje vozilom ne obilježi posebnim pločicama (~lanak 204.);

28) ako ne vodi ili neuredno vodi registar izdatih međunarodnih vozačkih dozvola ili izdaje međunarodnu vozačku dozvolu suprotno odredbama ~lanka 223. stavka 2. i 4. ovog Zakona;

29) ako dozvoli da se kandidat za vozača osposobljava bez zdravstvenog pregleda (~lanak 228. stavak 1.);

30) ako obavlja zdravstvene preglede a nije za to određena (~lanak 231.);

31) ako dopusti da zdravstvene preglede kandidata za vozača obavljaju osobe koje nemaju određene specijalnosti (~lanak 232.);

32) ako ne izdaje i ne dostavlja nadležnoj policijskoj upravi uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti vozača za kojeg se utvrdi da nije sposoban sigurno upravljati vozilom na cesti ili ako ne obavijesti policijsku upravu o duševnoj ili tjelesnoj nesposobnosti kandidata za vozača i vozača (~lanak 235.);

33) ako naredi ili dopusti da njezinim motornim vozilom u prometu sudjeluje vozač bez individualne kontrolne knjižice (~lanak 240. stavak 5.);

34) ako naredi, ili dopusti da se u prometu na cestama upotrebljava vozilo koje nema propisanu opremu ili ispravne propisane uređaje, osim uređaja za upravljanje, uređaja za zaustavljanje, uređaja za spajanje vučnog ili priključnog vozila, tahografa i guma (~lanak 243. stavak 1.);

35) ako naredi ili dopusti da njezina neregistrirana vozila sudjeluju u prometu na cestama (~lanak 245. stavak 1.);

36) ako naredi ili dopusti da njezina vozila sudjeluju u prometu na cestama bez probnih ploča ili poslije isteka važenja probnih ploča (~lanak 245. stavak 2.);

37) ako naredi ili dopusti da njezino vozilo koje je bilo privremeno registrirano sudjeluje u prometu na cestama nakon isteka važenja privremene registracije (~lanak 253.);

38) ako neovlašteno izdaje pokusne ploče ili ih ne izdaje u skladu s propisima (~lanak 255. stavak 2. i 4.);

39) ako za potvrđivanje prometne dozvole i knjižice vozila upotrebljava pečat suprotno ~lanku 257. ovog Zakona;

40) ako naredi ili dopusti da u prometu na cestama sudjeluje njezino vozilo kojem nije ovjeren tehnički pregled (~lanak 260.);

41) ako ne obavi preventivni tehnički pregled (~lanak 261.);

42) ako obavlja tehnički pregled vozila, a za to nema ovlaštenje ili ga obavlja za vrijeme privremene

ne zabrane rada (~lanak 263., 273. i 278.);

43) ako naredi ili dopusti da tehnički pregled vozila, odnosno poslove u svezi s tehničkim pregledima i poslove registracije vozila obavlja osoba koja ne ispunjava uvjete iz ~lanka 264. i 258. ovog Zakona;

44) ako naredi ili dopusti da se tehnički pregled vozila obavlja na uređajima i opremi koji za to nisu propisani i ispitani, ispravni, ili suprotno propisima o tehničkim pregledima i tehničkoj ispravnosti vozila (~lanak 267.);

45) ako ne vodi propisanu evidenciju ili ne obrađuje podatke ili te podatke ne dostavlja policijskoj upravi te stručnoj organizaciji (~lanak 270.);

46) ako ne održava u ispravnom i urednom stanju objekt, uređaje i opremu stanice za tehnički pregled vozila ili uređaje i opremu ne podvrgava obveznom pregledu i kontroli (članak 271.);

47) ako naredi ili dopusti da tehničke preglede ili poslove registracije vozila obavlja kontrolor odnosno referent kojem je oduzeto dopuštenje (~lanak 274) ili kontrolor odnosno osoba koja obavlja administrativne poslove ili poslove registracije vozila u stanici za tehnički pregled koji nisu zadovoljili na provjeri stručnosti (članak 276.);

48) ako naredi ili dopusti da se u prometu na cesti koristi vozilo s ugrađenim uređajima za pogon na tekući plin za koji nije izdana potvrda o ispitivanju rezervoara (članak 283.);

Za prekršaj iz stavka 1. ovog ~lanka novčanom kaznom od 40 do 400 KM kaznit će se za prekršaj i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Novčanom kaznom od 40 do 400 KM kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovog ~lanka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Novčanom kaznom od 80 do 800 KM kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovog ~lanka i fizička osoba koja samostalno obavlja osobnim radom i sredstvima zanatsku ili drugu djelatnost.

Ako je prekršajem iz stavka 1. ovog ~lanka izazvana neposredna opasnost za drugog sudionika u prometu ili prometna nezgoda, pravna osoba kaznit će se novčanom kaznom od 300 do 3.000 KM iz stavka 2. i 3. ovog ~lanka kaznit će se novčanom kaznom od 80 do 800 KM, fizička osoba iz stavka 4. ovog ~lanka kaznit će se novčanom kaznom od 120 do 1.600 KM.

Članak 297.

Novčanom kaznom od 100 KM kaznit će se za prekršaj:

1) vozač koji ne zaustavi vozilo koje naiđe na vozilo kojim se prevoze djeca, kad je to vozilo zaustavljeno na kolniku radi ulaganja ili izlaganja djece (~lanak 16. stavak 4.);

2) vozač koji na cesti postupa protivno odredbama ~lanka 24. stavak 2. ovog Zakona;

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

3) voza~ koji se vozilom na cesti u naselju kre~e brzinom koja je za više od 30 km na sat ve}a od dozvoljene brzine, odnosno voza~ koji se vozilom na cesti izvan naselja kre~e brzinom koja je za vi}e od 50 km na sat ve}a od dozvoljene brzine (~lanak 28., 29. i 30.);

4) voza~ koji glede pravila prednosti prolaska postupi protivno odredbama ~lanka 32. ovog Zakona;

5) voza~ koji na mjestu na kojem je promet reguliran ure|ejem za davanje znakova prometnim svjetlima, ne zaustavi svoje vozilo na znak crvenog svjetla (~lanak 34. stavak 1. to~ka 1.);

6) voza~ koji otpo~ne ili obavi pretjecanje ili obilaženje protivno odredbama članka 45. stavak 1. ovog Zakona;

7) voza~ koji pretje~e prometnom trakom namijenjenom prometu iz suprotnog smjera ispred vrha prijevoja ili u zavoju gdje je preglednost ceste nedovoljna (članak 47.);

8) voza~ koji pretje~e vozilo koje se zaustavilo ispred obilje`enog pje{a~kog prijelaza radi propu{tanja pje{aka (~lanak 49);

9) voza~ koji ne zaustavi vozilo ispred obilje`enog pje{a~kog prijelaza kad mu je datim znakom zabranjen prolazak (~lanak 107. stavak 1.);

10) osoba koja je neposredno sudjelovala u prometnoj nezgodi, ako uzima alkoholna pi}a ili opojne droge ili lijekove na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije i za vrijeme vo`nje, prije nego {to se obavi o`evid (~lanak 179. stavak 1.);

11) voza~ koji upravlja vozilom pod utjecajem opojnih droga ili lijekova na kojima je ozna~eno da se ne smiju upotrebljavati prije i za vrijeme vo`nje ili je bolestan ili u takvom psihi~kom stanju da je nesposoban za sigurno upravljanje vozilom (~lanak 194.);

12) voza~ pod utjecanjem alkohola koji po~ne upravljati ili upravlja vozilom u prometu na cesti (~lanak 195. stavak 1.) odnosno voza~ ili instruktor vo`nje ako u organizmu ima alkohola ili pokazuje znake alkoholne poreme}enosti (~lanak 195. stavak 3.);

13) voza~ ili instruktor vo`nje koji odbije poldvrgnuti se ispitivanju ili stru~nom pregledu, odnosno uzimanju krvi ili urina (~lanak 285. stavak 2. i 3.);

14) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom dok mu je voza~ka dozvola oduzeta ili zadr`ana, odnosno dok je isklju~en iz prometa (~lanak 292.);

15) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom koje je isklju~eno iz prometa (~lanak 293. stavak 3. i 4.);

16) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom prije stjecanja prava na upravljanje (~lanak 214.);

17) voza~ koji upravlja vozilom one vrste ili kategorije koja nije upisana u njegovoj voza~koj dozvoli (~lanak 217. stavak 2.);

18) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom koje ne ispunjava propisane uvjete glede dimenzija, ukupne mase ili osovinskog optere}enja ili nema ispravne propisane uređaje za upravljanje, ure|aje za zaustavljanje, ure|aje za spajanje vu~nog i priklju~nog vozila, tahograf, gume ili nema tahograf ili ako ga za vrijeme vo`nje ne uklju~i (~lanak 243. stavak 1.);

19) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom koje nije registrirano (~lanak 245. stavak 1.);

20) voza~ vozila koje je privremeno registrirano ako tim vozilom upravlja poslije isteka roka va`enja privremene registracije (~lanak 253.).

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka a voza~u ili instruktoru vo`nje uz kaznu }e se izre}i i za{titna mjera oduzimanja voza~ke dozvole u trajanju od tri mjeseca.

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka kojim je izazvana neposredna opasnost za drugog sudionika u prometu ili izazvana prometna nezgoda po~initelj }e se kazniti nov~anom kaznom od 200 do 800 KM, voza~u }e se uz kaznu izre}i i za{titna mjera oduzimanja voza~ke dozvole u trajanju od {est mjeseci.

^lanak 298.

Nov~anom kaznom od 30 KM, kaznit }e se na mjestu izvr{enja prekr{aja:

1) osoba koja postupi protivno odredbi ~lanka 10. stavak 1. ovog Zakona;

2) osoba koja s kolnika ili nogostupa ne ukloni vozilo, otpatke, predmete i tvari koje je ostavila, nanijela ili bacila ili koje su s njezina vozila pale ili ih pri zaustavljanju vozila stavila na cestu (~lanak 10. stavak 2. i 3.);

3) osoba koja postupi protivno odredbama ~lanka 11. ovog Zakona;

4) voza~ koji se nesmanjenom brzinom kre~e pored vozila javnog prijevoza putnika ili pored autobusa kojim se obavlja prijevoz za vlastite potrebe, zaustavljenog na stajali{tu i time ugrozi osobe koje u to vozilo ulaze ili iz njega izlaze (~lanak 16. stavak 1.);

5) voza~ koji namjerava na cesti obaviti neku radnju vozilom, a prethodno se nije uvjerio da to može u~initi bez opasnosti za druge sudionike u prometu ili za imovinu (~lanak 18. stavak 2.);

6) voza~ koji pri uklju~ivanju u promet postupi protivno odredbama ~lanka 20. stavak 1. ovog Zakona;

7) voza~ koji se ne kre~e desnom stranom kolnika u smjeru kretanja (~lanak 22. stavak 1.) ili koji vozilo u kretanju dr`i protivno odredbama ~lanka 22. stavak 2. ovog Zakona;

8) voza~ koji se na cesti sa kolnikom za promet u oba smjera, na kome postoje tri prometne trake,

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

kreće prometnom trakom koja se nalazi uz lijevi rub cestom pravcu kretanja vozila (~lanak 24. stavak 1.);

9) voza~ koji brzinu kretanja svog vozila ne prilagodi osobinama i stanju ceste i drugim uvjetima (~lanak 26. stavak 1.);

10) voza~ koji se vozilom na cesti u naselju kreće brzinom koja je za 10 do 30 km na sat veća od dozvoljene brzine, odnosno voza~ koji se vozilom na cesti izvan naselja kreće brzinom koja je za 30 do 50 km na sat veća od dozvoljene brzine (~lanak 28. i 29. i ~lanak 30. stavak 1.);

11) voza~ koji postupi suprotno odredbi ~lanka 33. stavak 1. ovog Zakona;

12) voza~ koji pretje~e ili obilazi kad, s obzirom na karakteristike ceste i postojeće okolnosti na cesti i u prometu ili na tehni~ka svojstva vozila, ugro`ava druge sudionike u prometu (~lanak 41. stavak 2.);

13) voza~ koji pretje~e sa desne strane (~lanak 42. stavak 1.);

14) voza~ koji sa lijeve strane pretje~e vozilo koje je na kolniku zauzelo takav polo`aj i ~iji voza~ daje takav znak da se sa sigurno{}u mo`e zaklju~iti da to vozilo skreće ulijevo (~lanak 42. stavak 2.);

15) voza~ koji sa lijeve strane pretje~e vozilo koje se kreće po tračnicama postavljenim na sredini kolnika ili ako ga pretje~e sa desne strane kad između tog vozila i desnog ruba kolnika ne postoji prometna traka (~lanak 42. stavak 3.);

16) voza~ koji obilazi protivno odredbi ~lanka 43. ovog Zakona;

17) voza~ koji pove`ava brzinu kretanja svog vozila dok ga drugo vozila pretje~e (~lanak 44. stavak 2.);

18) voza~ koji pretje~e drugo vozilo protivno odredbama ~lanka 48. ovog Zakona;

19) voza~ koji postupi protivno odredbama ~lanka 50. stavak 1. ovog Zakona;

20) osoba koja postupi protivno odredbama ~lanka 53. stavak 2. ovog Zakona;

21) voza~ koji vozilom presjeca kolonu pje{aka koja se kreće kolnikom (~lanak 63.);

22) voza~ koji prilikom vu~enja priklju`nog vozila postupi protivno odredbama ~lanka 64. ovog Zakona;

23) pje{ak, odnosno vodi~ ili goni~ stoke koji postupi protivno odredbi ~lanka 79. ovog Zakona;

24) goni~ ili vlasnik stoke koji pusti ili ostavi stoku na cesti bez nadzora (~lanak 93. stavak 1.);

25) voza~ koji u odnosu na pje{aka koji je stupio ili stupa na obilje`eni pje{a~ki prijelaz postupi protivno odredbama ~lanaka 107. stavak 2. i ~lanka 108. stavak 1., i 2. ovog Zakona;

26) voza~ koji se vozilom pribli`ava prijelazu ceste preko `eljezni~ke pruge u istoj razini, na na~in suprotan odredbama ~lanka 110. stavak 1. ovog Zakona, odnosno sudionik u prometu koji prelazi preko `eljezi~ke pruge na na~in suprotan

odredbi ~lanka 110. stavak 2. ovog Zakona;

27) sudionik u prometu koji postupi protivno odredbama ~lanka 111. ovog Zakona;

28) sudionik u prometu koji postupi protivno odredbi ~lanka 112. ovog Zakona;

29) voza~ vozila koje vu~e drugo vozilo, ako postupi protivno odredbama ~lanka 115. ovog Zakona;

30) sudionik u prometu koji u odnosu na vozilo pod pratnjom postupi protivno odredbama ~lanka 122. ovog Zakona;

31) sudionik u prometu koji u odnosu na vozila s pravom prednosti prolaska postupi protivno odredbama ~lanka 123., 124. i 125. ovog Zakona;

32) voza~ koji u prometu na cesti ima ugra|ene ili upotrebljava posebne ure|aje protivno odredbi ~lanka 126. ovog Zakona;

33) voza~ koji vozilom prevozi teret kojim se ugro`ava sigurnost sudionika u prometu ili nanosi {tete cesti ili objektima na cesti (~lanak 127. stavak 2. to~ka 1.);

34) osoba koja postupi protivno odredbi ~lanka 150. ovog Zakona;

35) osoba koja postupi protivno odredbi ~lanka 151. ovog Zakona;

36) voza~ koji se vozilom kreće protivno zna~enju prometnog svjetla iz ~lanka 157. stavka 1. ovog Zakona;

37) sudionik u prometu koji ne postupi po zahtjevu izra`enom pomoću znaka ili po naredbi osoba iz ~lanka 170. stavak 1. ovog Zakona;

38) osoba koja je sudjelovala u prometnoj nezgodi ako postupi protivno odredbama ~lanka 173. stavak 1. ovog Zakona;

39) voza~ koji postupi protivno odredbama ~lanka 174. ovog Zakona;

40) osoba koja je bila prisutna tijekom prometne nezgode ako odbije dati osobne podatke (~lanak 175);

41) voza~ koji na zahtjev ovlaštene slu`bene osobe ne preveze osobu ozlije`enu u prometnoj nezgodi do najbli`e organizacije zdravstva (~lanak 176. stavak 1.);

42) voza~ ili vlasnik vozila ako ne postupi prema odredbama ~lanka 178. stavka 1. ovog Zakona;

43) voza~ koji postupi protivno odredbama ~lanka 221. stavak 1. ovog Zakona;

44) vlasnik vozila koji svoje vozilo da na upravljanje osobi iz ~lanka 224. stavak 2. ovog Zakona;

45) vlasnik vozila koji ne da podatke o identitetu osobe kojoj je dao vozilo na upravljanje (~lanak 224. stavak 3.);

46) vlasnik vozila koji ne vrati registarske plo~ice vozila kome nije produ`ena va`nost prometne dozvole ili tehni~kog pregleda ni poslije 15 dana od proteka va`enja ili ako u propisanom roku ne odjavi vozilo, odnosno ne prijavi promjenu podataka upisanih u prometnoj dozvoli ili knji`ici vozila (~lanak 254.);

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

47) sudionik u prometu, osim voza~a i instruktora vo`nje, koji odbije podvrgnuti se ispitivanju ili stru~nom pregledu, odnosno uzimanju krvi ili urina (~lanak 285. stavak 2. i 3.).

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka kojim je izazvana neposredna opasnost za drugog sudionika u prometu ili prometna nezgoda, po~initelj }e se kazniti nov~anom kaznom od 50 do 250 KM.

^lanak 299.

Nov~anom kaznom od 20 KM, kaznit }e se na mjestu izvr{enja prekr{aja:

1) voza~ koji ne zaustavi vozilo iza vozila javnog prijevoza putnika ili iza autobusa kojim se obavlja prijevoz za vlastite potrebe, zaustavljenog na stajali{tu kad osobe moraju prije}i preko prometne trake ili biciklisti~ke staze kojom se njegovo vozilo kre}e (~lanak 16. stavak 3.);

2) voza~ ~ije vozilo, protivno odredbama ~lanka 17. stavak 1. ovog Zakona, ima na prednjoj strani svjetlosne, svjetlosno-signalne ili reflektiraju}e ure|aje ili materije koji daju svjetla crvene boje, a na zadnjoj strani svjetla bijele boje;

3) voza~ koji za kretanje svog vozila koristi cestu, odnosno kolnik ili prometnu traku odnosno stazu koja nije namijenjena za promet one vrste vozila kojoj to vozilo ne pripada (~lanak 21.);

4) voza~ koji se kre}e vozilom protivno odredbama ~lanka 23. ovog Zakona;

5) voza~ koji smanji brzinu kretanja vozila do te mjere da svojim vozilom pri~injava smetnje normalnom toku prometa (~lanak 26. stavak 2.);

6) voza~ koji mijenja na~in upravljanja vozilom protivno odredbama ~lanka 27. ovog Zakona;

7) voza~ koji se vozilom na cesti u naselju kre}e brzinom koja je do 10 km na sat ve}a od dozvoljene brzine, odnosno voza~ koji se vozilom na cesti izvan naselja kre}e brzinom koja je za 10 do 30 km na sat ve}a od dozvoljene brzine (~lanak 28. i 29. i ~lanak 30. stavak 1.);

8) voza~ koji prilikom skretanja postupi protivno odredbama ~lanka 31. ovog Zakona;

9) voza~ koji prilikom prolaska kroz raskri`ja postupi protivno odredbi ~lanka 33. stavak 2. i 3. ovog Zakona;

10) voza~ koji na raskri`ju postupi protivno odredbi ~lanka 35. ovog Zakona;

11) voza~ koji prilikom napu{tanja raskri`ja u slu~aju iz ~lanka 36. ovog Zakona ne propusti sve sudionike u prometu koji se kre}u u smjeru kojim je promet otvoren;

12) voza~ koji na raskri`ju postupi protivno odredbi ~lanka 37. ovog Zakona;

13) voza~ koji obavlja mimoila`enje protivno odredbama ~lanka 38. ovog Zakona;

14) voza~ koji obavlja mimoila`enje protivno odredbama ~lanka 39. ovog Zakona ili postupi protivno odredbi ~lanka 40. ovog Zakona;

15) voza~ koji u slu~aju iz ~lanka 44. stavak 1. ovog Zakona ne pomakne svoje vozilo k desnom rubu kolnika;

16) voza~ koji u slu~aju iz ~lanka 44. stavak 3. ovog Zakona ne pomakne svoje vozilo {to vi}e udesno, odnosno ne zaustavi svoje vozilo na prikladnom mjestu;

17) voza~ koji pri pretjecanju ili obila`enju ne dr`i svoje vozilo na potrebnoj udaljenosti od vozila koje pretje~e ili obilazi (~lanak 45. stavak 2.);

18) voza~ koji pretje~e drugo vozilo koje se pribli}ava obilje`enom pje{a~kom prijelazu ili koje prelazi pje{a~ki prijelaz (~lanak 49);

19) voza~ koji ne da zvu~ni ili svjetlosni znak upozorenja kad je to du`an u~initi ili ih nepotrebno upotrijebi (~lanak 51. i 52);

20) voza~ koji pri zaustavljanju ili parkiranju vozila ne postupi po odredbama ~lanka 54. ovog Zakona;

21) voza~ koji zaustavi ili parkira vozilo protivno odredbama ~lanka 55. ovog Zakona;

22) voza~ koji zaustavi ili parkira svoje vozilo protivno odredbama ~lanka 57. i 58. ovog Zakona;

23) voza~ koji vozilo zaustavljeno na kolniku ne obilje`i posebnim znakom ili na na~in propisan u ~lanku 61. ovog Zakona;

24) voza~ koji na cesti ostavi vozilo a ne poduzme sve mjere kojima se sprje~ava da vozilo samo krene ili da ga neovla{tene osobe stave u pokret (~lanak 62);

25) voza~ traktora koji u prometu na cesti vu~e zapre`no vozilo koje nije preure|eno za traktorsku vu~u ili vu~e vi}e od jednog zapre`nog vozila ili vu~e zapre`no vozilo koje nema kota~e s pumpanim gumama ili koje nije priklju~eno traktoru krutom zglobnom vezom (~lanak 65);

26) voza~ koji vu~e neispravno vozilo protivno odredbama ~lanka 68., 69. i 70. te ~lanka 71. stavak 2. i 3. ovog Zakona;

27) osoba koja upravlja vu~enim vozilom koje se vu~e pomo}u u`eta ili krute veze, ako nema odgovaraju}u voza~ku dozvolu (~lanak 72.);

28) voza~ koji vu~e natovareno teretno vozilo s priklju~nim vozilom ili bez priklju~nog vozila, odnosno traktor s priklju~nim vozilom protivno odredbama ~lanka 73. ovog Zakona;

29) voza~ koji neispravno vozilo vu~e pomo}u u`eta ako je odstojanje izme|u vu~nog i vu~enog vozila kra}e od 3 m (~lanak 74);

30) voza~ koji postupi protivno odredbama ~lanka 75., 76. i 77. ovog Zakona;

31) voza~ koji glede uporabe oborenih svjetala postupi protivno odredbama ~lanka 80. stavak 2. ovog Zakona;

32) voza~ koji upotrebljava svjetla za ozna~avanje vozila protivno odredbama ~lanka 81. ovog Zakona;

33) voza~ koji po magli ne upotrebljava propisana svjetla ili ako ta svjetla upotrebljava na na~in suprotan odredbama ~lanka 82. ovog Zakona;

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

34) voza~ koji ne dr`i potreban razmak kad se kre`e iza drugog vozila (~lanak 83. i 84.);

35) voza~ bicikla, mopeda i motocikla koji postupi protivnu odredbama ~lanka 87. ovog Zakona;

36) voza~ zapre`noga vozila koji ne upravlja zapre`nim vozilom koje se kre`e po cesti ili koji zapre`no vozilo ostavi bez nadzora na cesti (~lanak 89.);

37) voza~ zapre`nog vozila koji u prometu na cesti u zapre`no vozilo upregne vi`e od dvije zaprege jednu iza druge ili u prometu na cesti zapregom vu`e vi`e od jednog vozila ili za zapre`no vozilo prive`e vi`e od jednog grla stoke ili ga ne prive`e sa stra`nje desne strane ili ako nema pratitelja (~lanak 91. i 92.);

38) osoba koja na magistralnoj cesti goni stoku ili vodi vezana vi`e od dva grla stoke ili dva grla stoke ne vodi krajnjom desnom stranom kolnika (~lanak 95.);

39) goni~ stoke koji postupi protivno odredbama ~lanka 96. ovog Zakona;

40) pje{ak koji na obilje`enom pje{akom prijelazu ili raskri`ju na kojem se prometom pje{aka upravlja prometnim svjetlima za pje{ake ne postupi po tim znakovima (~lanak 104. stavak 1.) ili postupi protivno odredbama ~lanka 104. stavak 2. i 3. ovog Zakona;

41) pje{ak koji prilikom prela`enja preko kolnika na mjestu na kome nije obilje`en pje{a~ki prijelaz, ometa promet vozila (~lanak 105.);

42) voza~ koji prilikom skretanja vozilom na bo`nu cestu na ~ijem ulazu ne postoji obilje`en pje{a~ki prijelaz postupi protivno odredbi ~lanka 109. ovog Zakona;

43) pje{ak, goni~ stoke i voza~ vozila koje se ne smatra motornim vozilom ili voza~ motornog vozila koje ne mo`e razviti brzinu od najmanje 40 km na sat, ako se kre`u autocestom ili cestom rezerviranom za promet motornih vozila (~lanak 113. stavak 1. i 2.);

44) voza~ vozila koji postupi protivno odredbi ~lanka 114. ovog Zakona;

45) voza~ vozila koji se na autocesti ne kre`e krajnjom desnom prometnom trakom kada ta traka nije zak~ena vozilima u koloni (~lanak 116. stavak 1.);

46) voza~ vozila koji postupi protivno odredbi ~lanka 117. ovog Zakona;

47) voza~ vozila koji prilikom uklju`ivanja na autocestu, odnosno isklju`ivanja s autoceste postupi protivno odredbama ~lanka 118. ovog Zakona;

48) voza~ koji vozilom na cesti kroz tunel izvodi radnje ~ije je izvojenje u tunelu zabranjeno (~lanak 120.);

49) voza~ vozila koji za vrijeme kretanja kroz tunel ne dr`i upaljena oborena svjetla za osvjetljivanje ceste (~lanak 121.);

50) voza~ koji upravlja vozilom koje je optere`eno protivno odredbi ~lanka 127. stavak 1. ovog

Zakona;

51) voza~ koji optereti vozilo kojim upravlja protivno odredbama ~lanka 127. stavak 2. to~ka 2. do 5. ovog Zakona;

52) voza~ koji glede smje{taja tereta na vozilu ili ozna`avanja tereta, postupi protivno odredbama ~lanka 128. ovog Zakona;

53) voza~ koji teret na vozilu no`u, kao i danju u slu`aju smanjene vidljivosti, na ozna`i na na`in iz ~lanka 129. ovog Zakona;

54) voza~ koji prevozi osobe u zatvorenom prostoru vozila koji se ne mo`e otvoriti iznutra (~lanak 133.);

55) voza~ koji prevozi osobe protivno odredbi ~lanka 134. ovog Zakona;

56) voza~ koji na teretnom motornom vozilu u prostoru za smje{taj tereta ili na priklju`nom vozilu koje vu`e traktor prevozi osobe protivno ~lanku 140. i 141. ovog Zakona;

57) voza~ koji u prometu na cesti prevozi osobe na teretnom motornom vozilu ili na priklju`nom vozilu na kojem je zabranjeno prevoziti osobe (~lanak 145.);

58) osoba koja se prevozi teretnim motornim vozilom u prostoru za smje{taj tereta ili priklju`nim vozilom koje vu`e traktor ili radni stroj ako stoji u vozilu, sjedi na stranicama vozila, na nestabilnom teretu ili na teretu koji prelazi visinu stranica vozila (~lanak 146.);

59) voza~ koji bez odobrenja vozilom na motorni pogon obavlja pokusnu vo`nju na cesti ili ne poduzme mjere osiguranja odre`ene u odobrenju za pokusnu vo`nju ili za vrijeme pokusne vo`nje prevozi osobe koje nisu navedene u odobrenju (~lanak 147.);

60) sudionik u prometu koji se ne pridr`ava ograni`enja, zabrana ili obveza izra`enih postavljenim prometnim znacima (~lanak 148. stavak 4.);

61) voza~ koji upravlja vozilom u pratnji natjecatelja ako vozilo ne ozna`i posebnim znakom (~lanak 188.);

62) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom, a nije mu izdana voza~ka dozvola ili je njegov voza~koj dozvoli istekao rok va`enja ili ne koristi pomagala koja su upisana u njegovu voza~ku dozvolu (~lanak 192.);

63) osoba koja osposobljava kandidata za voza`a vozila a ne ispunjava za to propisane uvjete i instruktor vo`nje ako nema pri sebi dozvolu instruktora vo`nje i voza~ku dozvolu ili ih ne poka`e na zahtjev ovla`tene slu`bene osobe (~lanak 200.);

64) voza~ koji upravlja biciklom ili zapre`nim vozilom protivno odredbama ~lanka 213. ovog Zakona;

65) voza~ koji ne postupi prema odredbi ~lanka 227. ovog Zakona;

66) voza~ koji upravlja autobusom ili vozilom ~ija je najve`a dopu{tena masa ve`a od 3.500 kg ili instruktor vo`nje obavlja obuku iz nastavnog predmeta upravljanje vozilom, du`e od vremena

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

propisanog u ~lanku 239. ovog Zakona;

67) voza~ koji postupa protivno odredbama ~lanka 240. ovog Zakona;

68) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom koje nema ispravne propisane uređaje i opremu, osim uređaja za upravljanje, uređaja za zaustavljanje, uređaja za spajanje vu~nog i priklju~nog vozila, tahografa i guma (~lanak 243. stavak 1.);

69) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom koje nije ozna~eno pokusnim plo~icama (~lanak 245. stavak 2.);

70) voza~ vozila registriranog u stranoj zemlji, ako nema va`eju prometnu dozvolu, registarske plo~ice ili me|unarodnu oznaku zemlje registracije ili ako vu~e strano neregistrirano priklju~no vozilo koje nije ozna~eno s ponovljenim brojem vu~nog vozila (~lanak 251.);

71) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom koje nije tehni~ki pregledano (~lanak 260.);

72) voza~ ili vlasnik koji vozilo ne podvrgne izvanrednom tehni~kom pregledu (~lanak 262. stavak 2. i 3.);

73) voza~ koji uklju~i u promet na cesti vozilo kojem je to kontrolor na tehni~kom pregledu zabranio (~lanak 269.);

74) voza~ koji u prometu na cesti upravlja vozilom protivno odredbi ~lanka 279. ovog Zakona.

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka kojim je izazvana neposredna opasnost za drugog sudionika u prometu ili prometna nezgoda, po~initelj je se kazniti nov~anom kaznom od 50 do 250 KM.

^lanak 300.

Nov~anom kaznom od 15 KM, kaznit je se na mjestu izvr{enja prekr{aja:

1) voza~ koji upravlja vozilom za prijevoz djece koje nije obilje`eno posebnim znakom (~lanak 16. stavak 5.);

2) voza~ koji prije obavljanja radnji iz ~lanka 18. ovog Zakona ne upozori o svojoj namjeri druge sudionike u prometu ili to ne u~ini pravovremeno (~lanak 19. stavak 1.) ili postupi protivno odredbi ~lanka 19. stavak 2. ovog Zakona;

3) voza~ koji prilikom kretanja vozila unazad postupi protivno odredbama ~lanka 25. ovog Zakona;

4) voza~ koji poslije izvr{enog pretjecanja ili obila`enja vozilom ne zauzme polo`aj na prometnoj traci kojom se do tada kretao (~lanak 46.);

5) osoba koja na zaustavljenom ili parkiranom vozilu otvara vrata i time ometa kretanje drugih sudionika u prometu ili ugro`ava sigurnost prometa (~lanak 56.);

6) voza~ radnog stroja ako u prometu na cesti vu~e priklju~ke koji ne slu`e njegovoj namjeni (~lanak 66.);

7) tko biciklom ili mopedom u prometu na cesti

vu~e priklju~no vozilo protivno odredbi ~lanka 67. ovog Zakona;

8) voza~ bicikla i mopeda ako postupi protivno odredbi ~lanka 86. ovog Zakona;

9) voza~ motocikla i mopeda i osobe koje se prevoze tim vozilom, ako u prometu na cesti ne nose za{titnu kacigu za vrijeme vo`nje (~lanak 88.);

10) voza~ zapre`nog vozila koji za vrijeme vo`nje na cesti ne dr`i uzde u rukama ili ne vodi zapregu prema odredbama ~lanka 90. ovog Zakona;

11) goni~ stoke koji stoku ne dr`i {to bli`e desnom rubu ceste (~lanak 93. stavak 2.);

12) goni~ koji postupi protivno odredbama ~lanka 97. ovog Zakona;

13) pje{ak koji se nepotrebno zadr`ava na kolniku ili se na kolniku igra, sanjka, skija i sl. ili se na cesti koja ima nogostup ili drugu povr{inu odre|enu za kretanje pje{aka kre`e kolnikom (~lanak 98.);

14) pje{ak koji u slu~aju iz stavka 2. ~lanka 99. ovog Zakona ometa ili spre~ava promet vozila;

15) pje~ak koji se po kolniku kre`e protivno odredbama ~lanka 100., 101. i 102. ovog Zakona;

16) pje{ak koji preko kolnika i biciklisti~ke staze ili trake prelazi na na~in protivan odredbama ~lanka 103. ovog Zakona;

17) vodi~ organizirane kolone pje{aka i pje{aci ako se ne kreću u koloni po jedan, noću i danju za vrijeme smanjene vidljivosti te u drugim slu~ajevima kada je to potrebno radi sigurnosti prometa, a vodi~ i ako je kolona du`a od 50 metara ili je razmak izme|u kolona manji od 50 metara (~lanak 106.);

18) voza~ bicikla, mopeda ili motocikla koji prevozi predmete {ire od 50 cm od svake strane vozila kao i voza~ bicikla i mopeda koji na priklju~nom vozilu prevozi predmete {ire od 80 cm (~lanak 130.);

19) voza~ koji vozilom prevozi osobe protivno ~lanku 131. i 132. ovog Zakona;

20) osoba koja se prevozi vozilom ako na bilo koji na~in ometa voza~a u upravljanju vozilom ili ako utje~e na njega da upravlja vozilom na na~in kojim se umanjuje sigurnost prometa (~lanak 135.);

21) voza~ ili druga osoba koja se za vrijeme vo`nje u motornom vozilu ne ve`e sigurnosnim pojasom (~lanak 136.);

22) osoba koja za vrijeme kretanja vozila u prometu na cesti iska~e, otvara vrata, naginje se izvan vozila, ili se vozi na vanjskim dijelovima vozila ili na traktorskim priklju~cima ili uska~e u vozilo (~lanak 137.);

23) voza~ koji za vrijeme kretanja po cesti prevozi osobe protivno ~lanku 139. i 142. ovog Zakona;

24) voza~ koji u prometu na cesti nema kod sebe odobrenje za prijevoz osoba teretnim motornim vozilom, odnosno priklju~nim vozilom koje vu~e traktor ili to odobrenje ne poka`e zahtjev ovla{tene

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

slu`bene osobe (~lanak 143.);

25) voza~ koji na turisti~kom vlaku prevozi osobe protivno ~lanku 144. ovog Zakona;

26) kandidat za voza~a koji za vrijeme upravljanja vozilom nema pri sebi ili odbije pokazati potvrdu da je du`evno i tjelesno sposoban za upravljanje vozilom (~lanak 202. stavak 2.);

27) instruktor vo`nje koji na cesti osposobljava kandidata za voza~a na vozilu koje nije ozna~eno posebnim plo~icama (~lanak 204. stavak 1.);

28) voza~ koji nema kod sebe odgovaraju}u va`e}u voza~ku dozvolu ili je ne poka`e na zahtjev ovla{tene osobe (~lanak 224. Stavak 1.);

29) voza~ koji nema kod sebe va`e}u potvrdu za kori{tenje pokusnih plo~ica ili je ne poka`e na zahtjev ovla{tene osobe (~lanak 245. stavak 4.);

30) voza~ koji nema kod sebe va`e}u prometnu dozvolu za vozilo kojim upravlja ili prometnu dozvolu ili knji`icu vozila ne poka`e na zahtjev ovla{tene osobe ili ih ostavi u vozilu bez nadzora (~lanak 246. stavak 3.);

31) voza~ vozila koji nema propisan broj registarskih plo~ica ili na kome su te plo~ice ili me|unarodna oznaka postavljene tako da se dobro ne vide ili nisu ~itljive (~lanak 248.).

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka kojim je izazvana neposredna opasnost za drugog sudionika u prometu ili prometna nezgoda, po~initelj }e se kazniti nov~anom kaznom od 20 do 150 KM.

^lanak 301.

Nov~ane kazne napla}ene prema ovom Zakonu prihod su @upanije a koriste se prema odluci Vlade @upanije iz prora~una @upanije za financiranje preventivnih aktivnosti u cestovnom prometu (informativno-propagandna djelatnost, {kolske i prometne jedinice mlade`i, hitna medicinska pomo} i sl.).

^lanak 302.

Osobi koja po~ini prekr{aj iz ovog Zakona, ako od dana u~injenog prekr{aja iz istog ~lanka ovog Zakona za koji je pravomo}nom odlukom ve} ranije ka`njena nije proteklo vi{e od jedne godine, odmjerit }e se kazna za taj prekr{aj a zatim na temelju ovog ~lanka uve}ati za onoliko puta za koliko je prekr{aja iz istog ~lanka ovog Zakona, unazad jedne godine od dana po~injenog prekr{aja povodom kojeg se vodi postupak, ve} ka`njena pravomo}nom odlukom.

Na isti }e se na~in postupiti i pri izricanju za{titne mjere oduzimanja voza~ke dozvole.

Iznimno od stavka 1. ovog ~lanka, sudioniku u prometu koji je po~inio prekr{aj za koji je propisana ovim Zakona naplata kazne na mjestu izvr{enja, ovla{tena osoba, ako ne mo`e odmah provjeriti da li je po~initelj ve} ka`njava unazad jedne godine, naplatit }e nov~anu kaznu propisanu za taj

prekr{aj.

Ukoliko se utvrdi da je sudionik u prometu ve} ka`njava, policijska uprava donijet }e rje{enje o prekr{aju i izre}i kaznu u smislu stavka 1. ovog ~lanka umanjenu za ve} napla}enu nov~anu kaznu, ako od dana napla}ene kazne iz stavka 3. ovog ~lanka nije proteklo vi{e od 30 dana.

^lanak 303.

Nov~anu kaznu na mjestu izvr{enja prekr{aja napla}uju ovla{tene osobe Ministarstva.

Sudioniku u prometu koji ne plati nov~anu kaznu na mjestu izvr{enja prekr{aja, ovla{tena osoba izdat }e uplatnicu kojom sudionik mo}e kaznu platiti u roku od osam dana,

Radi osiguranja izvr{enja kazne ili za{titne mjere, odnosno prisustva u prekr{ajnom postupku, ovla{tena osoba mo`e od stranca ili dr}avljanina Bosne i Hercegovine s prebivali{tem na teritoriju `upanije s privremenim boravkom u inozemstvu, privremeno zadr`ati putovnicu do okon~anja postupka, a najdu`e do 48 sati.

^lanak 304.

Ako je za{titna mjera oduzimanja voza~ke dozvole izre~ena instruktoru vo`nje, on se ne smije baviti obukom kandidata za voza~a u prakti~nom upravljanju vozilom dok traje izre~ena za{titna mjera.

^lanak 305.

O izre~enim kaznama, za{titnim mjerama, mjerama sigurnosti, prometnim nezgodama i njihovim posljedicama te o voza~ima vozila i vozilima vode se evidencije.

Evidencije iz stavka 1. ovog ~lanka vodi Ministarstvo.

Tijelo koje izrekne kaznu odnosno za{titnu mjeru ili mjeru sigurnosti, du`no je o izre~enoj kazni, odnosno mjeri obavijestiti Ministarstvo u roku od osam dana od pravomo}nosti odnosno izvr{nosti.

S podacima iz evidencije iz stavka 1. ovog ~lanka mogu se koristiti pravosudna tijela, tijela koja vode prekr{ajni postupak, Ministarstvo, znanstvene, zdravstvene i druge institucije, organizacije i tijela koja se bave pitanjima sigurnosti prometa te pravne i fizi~ke osobe koje obavljaju javni prijevoz i prijevoz za vlastite potrebe.

^lanak 306.

Trajanje za{titne mjere oduzimanje voza~ke dozvole ra~una se od dana oduzimanja na temelju pravomo}nog rje{enja o izricanju te mjere.

Vrijeme provedeno na izdr}avanju kazne zatvora ne ra~una se u vrijeme trajanja za{titne mjere iz stavka 1. ovog ~lanka.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 307.

Izvr{enje za{titne mjere oduzimanja voza~ke dozvole mo`e se odgoditi, osim za prekr{aje iz ~lanka 297. to~ke 11., 12., 13 i 14. ovog Zakona, ako tijelo koje vodi prekre{ajni postupak utvrdi da se, prema okolnostima u kojima je prek{aj po~injen i prema pona{anju po~initelja nakon po~injenog prekr{aja, a s obzirom na njegovo ranije pona{anje u prometu, mo`e o~ekivati da on i bez izvr{enja te mjere ne}e ubudu}e ~initi prekr{aje u prometu na cesti.

Tijelo koje vodi prekr{ajni postupak, profesionalnim voza~ima, instruktorima vo`nje i strancima, ako bi se bezuvjetnim izricanjem za{titne mjere ugrozila njihova egzistencija, odgodit }e izvr{enje za{titne mjere oduzimanja voza~ke dozvole, osim za prekr{aje iz ~lanka 297. to~ke 11., 12., 13. i 14. ovog Zakona, uz uvjet da po~initelj prekr{aja u odre|enom roku, koji ne mo`e biti kraji od jedne ni du`i od dvije godine, ne po~ini drugi prekr{aj iz ovog Zakona za koji se mo`e izre~i za{titna mjera.

U rje{enju o prekr{aju kojim je izre~ena mjera iz stavka 1. i 2. ovog ~lanka odredit }e se vrijeme trajanja te mjere i vrijeme za koje se odga|a njezino izvr{enje.

^lanak 308.

Odgoleno izvr{enje za{titne mjere oduzimanja voza~ke dozvole opozvat }e se ako po~initelj prekr{aja, u roku za koje je izvr{enje odgoleno, po~ini novi prekr{aj za koji je propisano izricanje te za{titne mjere.

Ako tijelo koje vodi prekr{ajni postupak izrekne po~initelju prekr{aja novu za{titnu mjeru oduzimanja voza~ke dozvole i opozove odgoleno izvr{enje ranije za{titne mjere, vrijeme trajanja nove za{titne mjere zbrojit }e se s vremenom trajanja ranije izre~ene a odgolene za{titne mjere, i izre}i }e se jedna za{titna mjera ~ije ukupno trajanje ne mo`e biti du`e od dvije godine.

Izvr{enje za{titne mjere iz stavka 2. ovog ~lanka ne mo`e se odga|ati.

^lanak 309.

Uz uvjet reciprociteta, protiv osobe koja ima prebivali{te u @upaniji, a u stranoj zemlji po~ini prometni prekr{aj po propisima te zemlje, pokrenut }e se u @upaniji prekr{ajni postupak ako to zahtijeva nadle`no strano tijelo, a osoba za isti prekr{aj mo`e biti ka`njena po propisima @upanije, ako za taj prekr{aj nije bila ka`njena u zemlji u kojoj je prekr{aj po~injen.

^lanak 310.

Ako voza~ koji ima inozemnu voza~ku dozvolu po~ini na teritoriju Źupanije prekr{aj za koji je ovim Zakonom propisano da se mora izre}i za{titna mjera oduzimanja voza~ke dozvole, mo`e mu se izre}i za{titna mjera zabrane kori{tenja inozemne voza~ke dozvole na teritoriju @upanije.

Zabrana kori{tenja inozemne voza~ke dozvole upisat }e se u inozemnu voza~ku dozvolu osobe kojoj je izre~ena, a njeno se trajanje ra~una od dana kada je upisana.

^lanak 311.

Ako malodobnik po~ini prekr{aj propisa o sigurnosti prometa na cestama, nov~anom kaznom propisanom za po~injeni prekr{aj kaznit }e se roditelj, usvojitelj, odnosno staratelj malodobnika, ako je prekr{aj u~injen kao posljedica propusta du`nosti staranja o malodobniku.

^lanak 312.

Instruktor vo`nje pod ~ijim se nadzorom kandidat za voza~a obu~ava u upravljanju vozilom u prometu na cesti kaznit }e se prekr{aj {to ga po~ini kandidat za voza~a, osim ako nije bilo u mogu}nosti sprije~iti prekr{aj.

XII. OVLA[TENJA ZA DONO[ENJE PROPISA ZA IZVR[ENJE OVOG ZAKONA**^lanak 313.**

Ministar unutarnjih poslova i drugi resorni ministri donijet }e odgovaraju}e propise za provedbu ovog Zakona u roku 30 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

XIII. PRIJELAZNE I ZAVR[NE ODREDBE**^lanak 314.**

Auto-{kole du`ne su uskladiti organizaciju i djelatnost prema odredbama ovog Zakona u roku dva mjeseca od dana stupanja na snagu odgovaraju}ih provedbenih propisa iz ~lanka 313. ovog Zakona.

Auto-{kole koje ne ispune propisane uvjete za osposobljavanje kandidata za voza~e prestaju s radom u roku iz stavka 1. ovog ~lanka.

^lanak 315.

Instruktori vo`nje koji su uvjete za osposobljavanje kandidata za voza~e stekli po ranijim propisima i koji imaju 20 godina voza~kog iskustva, pet godina radnog iskustva na poslovima instruktora vo`nje, a navr`ili su 50 godina `ivota, mogu osposobljavati kandidate za voza~e iako nemaju zavr{enu

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

stru~nu spremu za zanimanje, instruktor vo`nje.

^lanak 316.

Stanice za tehni~ke preglede vozila du`ne su uskladiti organizaciju i djelatnost u roku od dva mjeseca od stupanja na snagu odgovaraju}ih provedbenih propisa iz ~lanka 277. stavak 3. i ~lanka 313. ovog Zakona.

Stanice za tehni~ke preglede koje ne usklade svoj rad u roku iz stavka 1. ovog ~lanka, prestaju s radom danom isteka tog roka.

^lanak 317.

Djelatnicima koji su prije stupanja na snagu ovog Zakona polo`ili ispit za kontrolore Ministarstvo je izdat dopu{tenje (licencu).

^lanak 318.

Stru~ne organizacije iz ~lanka 205. i 277. te organizacija iz ~lanka 280. ovog Zakona, du`ne su organizirati svoju djelatnost i donijeti akte propisane ovim Zakonom u roku od 30 dana od dana dobijanja ovla{tenja.

^lanak 319.

Voza~ke isprave izdane po dosada{njim propisima zamijenit }e se u roku tri godine od stupanja na snagu ovog Zakona.

^lanak 320.

Obrasce i registre u svezi s voza~kim dozvolama i registracijom vozila izra|uje Ministarstvo ili organizacija koju ono za to ovlasti.

Obrasce i registre u svezi s tehni~kim pregledima vozila propisuje ministar unutarnjih poslova a izra|uje stru~na organizacija iz ~lanka 277. ovog Zakona.

Cijene obrazaca i registara iz stavka 1. ovog ~lanka odre|uje ministar unutarnjih poslova.

^lanak 321.

Ministri ovla{teni ovim Zakonom za dono{enje odluka i propisa donijet }e ih u toku 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona.

Ministri koji su ovim Zakonom za ovla{teni za dono{enje provedbenih propisa, ovla{ćuju se da u njima mogu propisati i prekr{aje te odrediti nov~ane kazne za te prekr{aje.

^lanak 322.

Do dono{enja propisa za izvr{enje ovog Zakona primjenjivat }e se odgovaraju}i dosada{nji propisi,

ako nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom.

^lanak 323.

Stupanjem na snagu ovog Zakona na podru~ju @upanije prestaje va`iti Zakon o sigurnosti prometa na cestama ("Narodni list HR H-B", brojevi: 26/94, 26/94 i 22/95).

^lanak 324.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama Hercegbosanske @upanije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska @upanija
Skupština
Broj: 01-02-65/99
Tomislavgrad, 12. listopada 1999. god.

Predsjednik
Anto Omazić

Na temelju ~lanka 35. Ustava Hercegbosanske @upanije donosim

ODLUKU**o progla{enju Zakona o posredovanju pri upo{ljanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba**

Proglašavam Zakon o posredovanju pri upo{ljanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba, koji je donijela Škupština Hercegbosanske @upanije na sjednici odr`anoj 12. listopada 1999. godine u Tomislavgradu.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska @upanija
@upan
Broj: 02-244/99
Kupres, 21. listopada 1999. god.

@upan
Ivan Ivić

ZAKON**o posredovanju pri upo{ljanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba****I. OPJE ODREDBE****^lanak 1.**

Ovim se Zakonom ure|uje posredovanje pri upo{ljanju, profesionalno usmjerenje, obrazova-

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

nje neuposlenih osoba, osiguranje za slu~aj neuposlenosti, mjere i aktivnosti kojima se poti~e novo upo{l}javanje, osiguranje sredstava za djelatnost upo{l}javanja, te osnivanje @upanijskog zavoda za upo{l}javanje sukladno s Ustavom Federacije BiH (u daljnjem tekstu Ustav Federacije) i Ustavom Hercegbosanske `upanije.

^lanak 2.

Radi zadovoljavanja potreba u podru~ju upo{l}javanja i uposlenosti, pra`enja i osiguranja provođenja utvrđenih mjera upo{l}javanja na teritoriju Hercegbosanske `upanije i koordinacije na ostvarivanju jedinstvenog funkcioniranja ispostava za upo{l}javanje po op}inama, osniva se @upanijski zavod za upo{l}javanje (u daljnjem tekstu Zavod).

@upanijski zavod je javna ustanova. Na osnivanje, registraciju, djelatnost, prestanak rada i druga pitanja Zavoda primjenjuje se Zakon o ustanovama, ako ovim Zakonom nije druk~ije određeno.

@upanijski zavod je pravna osoba, sa sjedi{tem u _____.

II. POSREDOVANJE PRI UPO{LJAVANJU**^lanak 3.**

Posredovanje pri upo{l}javanju, odredbama ovo Zakona, obuhva}a sve radnje poduzete u svrhu povezivanja neuposlene osobe koja tra`i uposlenje, kao i uposlene osobe koja tra`i promjenu uposlenja s poslodavcem kojem je potreban uposlenik radi zasnivanja radnog odnosa, odnosno zaklju~ivanja ugovora o radu.

Zabranjuje se svako razlikovanje, isklju~ivanje ili davanja prednosti po osnovi rase, boje ko`e, spola, vjere, politi~kog mi{ljenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, koji dovode do ukidanja ili smanjivanja jednakosti mogu}nosti pri posredovanju u upo{l}javanju.

^lanak 4.

Neuposlenom osobom u smislu ovog Zakona smatra se osoba koja nije u radnom odnosu, a koja je:

- sposobna za rad, a koja je u dobi od 15 do 65 godina,
- koja se mo`e uposliti po propisima o radu,
- koja je evidentirana u ispostavi za upo{l}javanje kao tra`itelj uposlenja,
- koja se redovito javlja,
- koja nije vlasnik ili ve}inski suvlasnik poduze}a ili druge pravne osobe,
- koja ne obavlja samostalnu profesionalnu ili gospodarsku djelatnost,

- koja nije redoviti u~enik, redoviti student,
- koja nije umirovljenik.

^lanak 5.

Posredovanje pri upo{l}javanju iz ~lanka 3. ovog Zakona obavljaju slu`be u ispostavama za upo{l}javanje po op}inama, sukladno s ovim Zakonom i propisom @upanije.

Izuzetno od odredbe stavka 1. ovog ~lanka, poslove posredovanja pri upo{l}javanju na teritoriju Federacije BiH mogu obavljati i druge pravne fizi~ke osobe pod uvjetima i na na~in utvrđen propisom @upanije.

Međunarodne sporazume, kojima se uređuju pitanja iz podru~ja upo{l}javanja a odnose se na Federaciju, zaklju~uje mjerodavno tijelo Federacije, sukladno s Ustavom Federacije.

^lanak 6.

Usluge posredovanja pri upo{l}javanju su besplatne.

Posredovanje pri upo{l}javanju iz ~lanka 4. i 6. i stavka 1. ovog ~lanka primjenjuje se za posredovanje pri upo{l}javanju u inozemstvu, ako međudr`avnim sporazumom nije druk~ije određeno.

^lanak 7.

Slu`ba za upo{l}javanje u ispostavi organizira prikupljanje, razmjenu i objavljivanje podataka o neuposlenim osobama, uvjetima koje te osobe trebaju ispunjavati, stru~noj spremi i izobrazbi osoba koje tra`i uposlenje, kao i o osobama prijavljenim u ispostavi koje tra`e promjenu uposlenja, te druge podatke koji mogu biti od zna~aja za upo{l}javanje.

^lanak 8.

Poslodavac je du`an slu`bi za upo{l}javanje prijaviti svaku potrebu za uposlenicima radi zasnivanja radnog odnosa, u roku od 8 dana od dana utvrđivanja potrebe.

Poslodavac je du`an slu`bi za upo{l}javanje dostaviti izvije}e o realizaciji prijave iz stavka 1. ovog ~lanka, te izvije}e o zasnivanju radnog odnosa odnosno zaklju~ivanja ugovora o radu, kao i izvije}e o prestanku radnog odnosa nekog uposlenika, u roku od 8 dana od dono{enja odluke.

^lanak 9.

Poslodavac je du`an slu`bi za upo{l}javanje dostaviti obavijest o uposlenicima za ~ijim radom prestaje potreba kod poslodavca (gospodarski i tehnolo{ki vi{ak), u roku od 8 dana od dana utvr`ivanja prestanka potrebe za radom uposleni-

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

ka.

Poslodavac je du`an slu`bi za upo{l}javanje dostaviti obavijest o uposlenicima koji se upu}uju na rad u inozemstvo i o njihovom povratku s rada, u roku od 8 dana od dana upu}ivanja odnosno povratka uposlenika.

^lanak 10.

Postupci slu`be za upo{l}javanje po podnesenim prijavama iz ~lanaka 8. i 9. ovog Zakona ureduju se aktima slu`be za upo{l}javanje, sukladno s propisom @upanije.

III. OSTVARIVANJE RADA I UPO{l}JAVANJA

^lanak 11.

Mjerama za unapredivanja upo{l}javanja omogu}uje se postizanje i odr`avanja vi}e stope uposlenosti i stalno pobolj}avanje strukture uposlenih.

Mjere iz stavka 1. ovog ~lanka donose mjerodavna tijela u @upaniji sukladno s Ustavom i Zakonom.

^lanak 12.

Radi postizanja {to ve}e stope uposlenosti i ostvarivanja mjera iz ~lanka 11. ovog Zakona, drugim zakonom odnosno propisom @upanije mogu se predvidjeti i utvrditi olak}ice i druge pogodnosti poslodavcima koji otvaraju nova radna mjesta, upo{l}javaju ve}i broj neuposlenih osoba, odnosno koji upo{l}javaju odre}ene kategorije neuposlenih osoba, pod uvjetima utvr}enim tim propisima.

^lanak 13.

Mjerama iz ~lanka 11. ovog Zakona osigurava se:

- smanjenje neuposlenosti zbog tehni~ko tehnolo{kih promjena ili gospodarsko strukturalnih promjena u djelatnosti poslodavca,
- kra}e trajanje neuposlenosti,
- stručni kadrovi prema potrebama poslodavca,
- mjesnu i profesionalnu pokretljivost uposlenih i neuposlenih osoba,
- prioritarno upo{l}javanje invalidnih osoba i osoba s faktorom ote`ane zapo{l}ljivosti.

Članak 14.

Profesionalna orijentacija neuposlenih i drugih osoba pri izboru zanimanja, stru~na obuka neuposlenih i prekvalifikacija uposlenih za ~ijim je radom prestala potreba, poticanjem otvaranja novih radnih mjesta je djelatnost slu`be u ispostavama za

upo{l}javanje i ure}uje se propisom @upanije.

Propisom Źupanije mogu se utvrditi uvjeti i prednosti pri upo{l}javanju odre}enih kategorija neuposlenih osoba.

IV. MATERIJALNO OSIGURANJE ZA SLU- ČAJ NEUPOSLENOSTI I SOCIJALNA SI- GURNOST NEUPOSLENIH OSOBA

Članak 15.

Svi uposlenici u radnom odnosu obvezno su osigurani za slu~aj neuposlivosti.

Osiguranje se provodi na načelu solidarnosti.

^lanak 16.

Neuposlena osoba ostvaruje pravo na zdravstveno osiguranje pod uvjetima i na na~in i po postupku koji su utvr}eni ovim Zakonom.

Pravo na zdravstveno osiguranje osim neuposlenoj osobi osigurava se ~lanovima njegove obitelji.

Članak 17.

Pravo na mirovinsko i invalidsko osiguranje ima neuposlena osoba u sljede}im slu~ajevima:

1. kada joj je radni odnos prestao zbog prestanka rada poduze}a ili druge pravne osobe pod uvjetom da je prije prestanka radnog odnosa bila osigurana neprekidno 9 mjeseci ili sa prekidima 12 mjeseci u posljednjih 18 mjeseci,
2. kada je ostvarila pravo na nov~anu naknadu po odredbama ovog Zakona i ispunjava uvjete glede godina `ivota za stjecanje prava na starosnu mirovinu ili joj nije potrebno vi}e od 5 godina sta`a osiguranja za ostvarivanje starosne mirovine bez obzira na godine `ivota.

Osiguranje u slu~aju iz stavka 1. to~ka 1. ovog ~lanka traje najvi}e 1 godinu u svakom pojedinom slu~aju prestanka radnog odnosa, ali najvi}e 3 godine u tijeku radnog vijeka uposlenika.

Osiguranje u smislu stavka 1. to~ke 2. traje do stjecanja najmanjeg uvjeta sta`a osiguranja ili godina `ivota za stjecanje prava na starosnu mirovinu, ali najvi}e u ukupnom trajanju do 5 godina.

^lanak 18.

Pravo na nov~anu naknadu stje~e neuposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje:

- devet mjeseci neprekidnog rada ili dvanaest mjeseci rada s prekidima u posljednjih osamnaest mjeseci.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

Kod utvr|ivanja prava na nov~anu naknadu godina rada smatra se vrijeme od 12 mjeseci, a rad kra}i od punog radnog vremena prera~unava se na puno radno vrijeme.

Iznimno od stavka 1. ovog ~lanka, pravo na nov~anu naknadu stje~e `ena koja u trenutku prestanka radnog odnosa, odnosno slu`be:

- ima dijete koje nije navr{ilo godinu dana `ivota,
- ima blizance, tre}e i svako slijede}e dijete koje nije navr{io tri godine `ivota.

Osobe iz stavka 3. ovog ~lanka pravo na nov~anu naknadu mogu ostvariti ako ispunjavaju sve druge uvjete utvrđene ovim Zakonom i ako pravo na nov~anu naknadu ne ostvaruju po drugim propisima.

^lanak 19.

Pravo na nov~anu naknadu stje~e neuposlena osoba ako se prijavi Zavodu i podnese zahtijev u roku od 30 dana od prestanka radnog odnosa, odnosno slu`be ili prestanka privremene nesposobnosti za rad prema propisima o zdravstvenom osiguranju.

Neuposlena osoba koja iz opravdanog razloga propusti rok za prijavu iz stavka 1. ovog ~lanka, mo`e se prijaviti i podnijeti zahtijev Zavodu u roku od 8 dana od prestanka razloga koji je prouzro~io propu{tanje roka, a najkasnije 3 mjeseca od dana prestanka radnog odnosa.

Upravno vije}e Zavoda svojim aktom utvrđuje {to se smatra opravdanim razlogom u smislu 2. ovog ~lanka.

^lanak 20.

Pravo na nov~anu naknadu nema neuposlena osoba kojoj je radni odnos, odnosno slu`ba prestala:

1. zbog toga {to je otkazala ugovor o radu, odnosno slu`bu, osim u slu~aju izvanrednog otkaza ugovora o radu prouzro~enog pona{anjem poslodavca,
2. pisanim sporazumom o prestanku ugovora o radu, odnosno slu`be,
3. zbog toga {to na probnom radu nije postigla odgovaraju}e radne u~inke, jer nije polo`ila stru~ni ispit, odnosno jer vje`benik nije zadovoljio tijekom vje`beni~kog sta`a,
4. zbog toga {to je kr{ila obveze iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan pona{anjem uposlenika) kao i zbog te{ke povrede radne obveze, odnosno slu`bene du`nosti,
5. zbog neopravdanog ne javljanja na radno mjesto ili du`nost u roku od 5 radnih dana uzastopce,
6. zbog izdr`avanja kazne zatvora dulje od 6 mjeseci, izre~ene mjere sigurnosti, odgojne

ili za{titne mjere u trajanju dulje od 6 mjeseci,

7. umirovijenjem ili ispunjavanjem uvjeta za starosnu mirovinu,
8. zbog potpune nesposobnosti za rad prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

^lanak 21.

Neuposlenoj osobi kojoj je prestao radni odnos, odnosno slu`ba pisanim sporazumom, iznimno pripada pravo na nov~anu naknadu, ako je do prestanka radnog odnosa, odnosno slu`be do{lo zbog:

- premje{tanje bra~nog druga u drugo mjesto prebivali{ta sukladno s posebnim propisima,
- spajanja obitelji nakon sklapanja braka i time uvjetovane promjene mjesta prebivali{ta,
- promjene mjesta prebivali{ta iz zdravstvenih razloga, a na temelju mi{ljenja zdravstvene ustanove koju određuje ministar zdravstva.

^lanak 22.

Nov~ana naknada ne mo`e biti ni`a od 20% iznosa prosje~ne ispla}ene pla}e u gospodarstvu @upanije prema zadnjem objavljenom podatku, niti vi{a od iznosa koji utvrdi ministar mjerodavan za rad uz suglasnost ministra mjerodavnog za financije.

^lanak 23.

Nov~ana naknada pripada neuposlenoj osobi u trajanju od:

1. 78 dana ako je provela na radu neprekidno 9 mjeseci ili 12 mjeseci s prekidima u posljednjih 18 mjeseci,
2. 104 dana ako je provela na radu 12 mjeseci neprekidno ili 16 mjeseci s prekidima u posljednja 24 mjeseca,
3. 130 dana ako je provela na radu vi{e od 3 godine,
4. 156 dana ako je provela na radu vi{e od 4 godine,
5. 182 dana ako je provela na radu vi{e od 5 godina,
6. 208 dana ako je provela na radu vi{e od 6 godina,
7. 234 dana ako je provela na radu vi{e od 7 godina,
8. 3) 260 dana ako je provela na radu vi{e od 8 godina,
9. 286 dana ako je provela na radu vi{e od 9

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

godina,

10. 312 dana ako je provela na radu više od 10 godina.

Nedjelje se ne računaju u broj dana za koje neuposlenoj osobi pripada novčana naknada.

Nuposlenoj ženi iz članka 17. stavka 3. ovog Zakona novčana naknada se utvrđuje u trajanju od najmanje 78 dana a najdulje do starosti djeteta utvrđene odredbama članka 17. stavka 3. podstavka 1. i 2 ovog Zakona.

^lanak 24.

Neuposlenoj osobi koja ima pravo na novčanu naknadu, može se na njezin zahtjev isplatiti naknada u jednokratnom iznosu utvrđenom prema mjerilima iz članka 22. ovog Zakona radi samouplaćivanja.

Uvjete i način isplate naknade iz stavka 1. ovog članka utvrđuje Upravno vijeće Zavoda.

^lanak 25.

Neuposlena osoba, kojoj je radni odnos prestao u inozemstvu, ostvaruje prava za vrijeme neuposlenosti, sukladno sa Zakonom i međunaravnim sporazumom, ako je takav sporazum zaključen.

V. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA ZA VRIJEME NEUPOSLENOSTI

^lanak 26.

Prava za vrijeme neuposlenosti ostvaruju se u ispostavi za uplaćivanje kod koje je neuposlena osoba bila osigurana za vrijeme neuposlenosti, a u ostalim slučajevima u ispostavi za uplaćivanje prema mjestu prebivališta.

U slučaju promjene prebivališta odnosno boravišta ili prelaska iz jedne županije u drugu, neuposlena osoba ostvaruje pravo u službi za uplaćivanje u novom prebivalištu odnosno boravištu, uz pravo te službe na naknadu sredstava od službe za uplaćivanje koja je odlučila o tim pravima.

^lanak 27.

Postupak za ostvarivanje prava za vrijeme neuposlenosti vodi se prema Zakonu o upravnom postupku.

Protiv rješenja, donesenog u prvom stupnju, može se podnijeti priziv tijelu mjerodavnom za rad u uplaćivanje u županiji.

Protiv konačnog rješenja donesenog u upravnom postupku, može se pokrenuti upravni spor pred mjerodavnim sudom.

^lanak 28.

Neuposlena osoba koja ostvaruje prava za vrijeme neuposlenosti dužna je, u roku od 15 dana od dana nastanka okolnosti, prijaviti mjerodavnoj službi za uplaćivanje iz članka 19. ovog Zakona, svaku okolnost koja utječe na promjenu ili prestanak prava.

^lanak 29.

Pravo na novčanu naknadu prestaje neuposlenoj osobi:

- ako se uposli,
- istekom razdoblja za koje je imala pravo na novčanu naknadu,
- umirovljenjem ili ispunjenjem uvjeta za starosnu mirovinu,
- kad ostvari prava na naknadu po propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju,
- nastupanjem na izdržavanje kazne zakona u trajanju duljem od 6 mjeseci,
- za vrijeme odsluženja, odnosno dosluženja vojnog roka,
- ako se neopravdano ne odazove na poziv Zavoda, odbijanjem prvoga ponuđenog uposlenja koje odgovara zanimanju i stupnju stručne spreme, znanju i sposobnosti i drugim posebnim uvjetima potrebnim za obavljanje poslova ili neprijavlivanjem na oglas, odnosno natječaj na koji ga Zavod odnosno Ispostava uputi osim ako ponudeno uposlenje nije odbijeno zbog obiteljskih obveza ili stoga što poslodavac redovito ne ispunjava svoje obveze prema uposlenicima,
- ako postane potpuno nesposobna za rad,
- ako se neopravdano u dva uzastopna mjeseca ne javi Ispostavi ili Zavodu,
- ako osnuje poduzeće ili drugu pravnu osobu samostalnog obavljanja djelatnosti osobnim radom ili profesionalne djelatnosti,
- i kada navrši 65 godina života, ako ispunjava uvjete za mirovinu po bilo kojem osnovu.

^lanak 30.

Neuposlena osoba koja je ostvarila neko primanje na koje nije imala pravo, dužna je vratiti primljene iznose, odnosno nadoknaditi uinjene izdatke ako je to pravo ostvarila:

- na osnovu netočnih podataka za koje je ta osoba znala ili morala znati da su netočni ili je na drugi nezakonit način ostvarila to pravo, ili ga je ostvarila u većem opsegu nego što je imala pravo,
- zbog toga što osoba nije prijavila nastale

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

promjene, odnosno okolnosti koje utječu na prestanak tih prava ili njihovog opsega.

Ako je na osnovu pravomoćne sudske odluke ili odluke poslodavca neposlena osoba vraćena na rad i ako je takvoj osobi isplaćena plaća i uplaćeni doprinosi za razdoblje za koje nije radila, takva je osoba dužna vratiti Zavodu isplaćene iznose po osnovu prava za vrijeme neposlenosti, osim iznosa za zdravstveno i mirovinsko-invalidsko osiguranje.

U slučajevima iz stavka 2. ovog članka, Zavod za upošljavanje ima pravo na naknadu uplaćenog iznosa za zdravstveno mirovinsko-invalidsko osiguranje od ustanove za zdravstveno i mirovinsko-invalidsko osiguranje.

VI. EVIDENCIJA NEUPOSLENIH OSOBA

^lanak 31.

Evidenciju neposlenih osoba vode ispostave sukladno s propisima o evidencijama u području rada i drugim propisima, na osnovu prijave neposlane osobe.

^lanak 32.

U ispostavi za upošljavanje vode se osnovne evidencije, o:

- neposlenim osobama koje traže uposlenje,
- prijavljenim potrebama za uposlenicima,
- uposlenim osobama,
- invalidnim osobama i osobama s teškom oštećenom sposobnošću,
- građanima s teritorija @upanije na privremenom radu u inozemstvu,
- građanima s područja @upanije na radu izvan područja @upanije,
- uposlenim i neposlenim stranim državljanima i osobama bez državljanstva s privremenim boravkom u @upaniji,
- uposlenicima poduzeća i drugih pravnih osoba s područja @upanije upućen na rad u inozemstvo (detaljno) i njihovom povratku,
- prestanku radnog odnosa,
- prestanku potrebe za radom uposlenika kod, poslodavca (gospodarski i tehnološki vidom),
- ponudama inozemnih poslodavaca za upošljavanje građana s područja @upanije.

^lanak 33.

Neposlena osoba prijavjuje se i evidentira u Ispostavi za upošljavanje prema mjestu prebivališta odnosno prema mjestu boravišta ako mu je u tom mjestu prestao radni odnos.

Evidentirana neposlena osoba obvezno se javlja Ispostavi, na način i u rokovima utvrđenim propisom Zavoda.

Ispostava za upošljavanje vodi podatke o neposlenim osobama na obrascima propisanim za vođenje osnovne evidencije.

^lanak 34.

Uposlene osobe mogu se prijaviti službi za upošljavanje radi promjene uposlenja, savjetovanja i informiranja, radi posredovanja, bez obveze redovitog javljanja.

Podaci o ovim osobama vode se u pomoćnoj evidenciji službe za upošljavanje.

^lanak 35.

Osobe koje se prijavjuju i evidentiraju u službi za upošljavanje dužne su dati sve tražene podatke potrebne za vođenje propisane evidencije.

^lanak 36.

Evidencija o neposlenoj osobi prestaje se voditi, ako ta osoba:

- zasnjuje radni odnos,
- odjavi se s evidencije,
- postane vlasnik ili većinski suvlasnik poduzeća ili druge pravne osobe,
- samostalno počne obavijati profesionalnu ili gospodarsku djelatnost,
- ostvari mirovinu,
- postane potpuno nesposobna za rad,
- stupi na izdržavanje kazne zatvora dulje od 6 mjeseci,
- ne javi se, neopravdano, dva puta uzastopno službi za upošljavanje,
- postane redoviti učenic ili student,
- izjavi da rješava svoje uposlenje sredstvima dobivenim za tu namjenu, sukladno sa Zakonom i drugim propisima,
- navrši 65 godina života, ako ispunjava uvjete za mirovinu po bilo kom osnovu,
- bez opravdanog razloga se ne odazove na poziv službe za upošljavanje,
- odbije prvo ponuđeno uposlenje za koje ispunjava tražene uvjete,
- ako se ne prijavi na oglas na koji ga služba za upošljavanje uputi,
- ako ne snosi troškove obrazovanja, a odbije se uključiti u obrazovanje koje je na istom stupnju stručne spreme organizirala služba za upošljavanje ili bez opravdanog razloga prekine odnosno ne završi obrazovanje.

Osobe iz stavka 1. alineja 12, 13, 14 i 15. ovog

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

~lanka mogu se ponovno prijaviti slu`bi za upo{l}javanje nakon proteka roka od 3 mjeseca od dana prestanka vo|enja evidencije.

Za neuposlene osobe, koje odlaze na odslu`enje vojnog roka, ne prestaje se voditi evidencija.

Pomo}na evidencija prestaje se voditi u slu~ajevima utvrdenim aktom Zavoda za upo{l}javanje.

^lanak 37.

Sadr`aj, sredstva, na~in, rokove i druga pitanja u svezi vođenja evidencija u podru~ju upo{l}javanja, sukladno s ovim Zakonom propisat }e se aktom Zavoda za upo{l}javanje uz suglasnost ministra mjerodavnog za poslove rada i upo{l}javanja.

VII. ORGANIZACIJA I RAD @UPANIJSKOG ZAVODA ZA UPO{LJAVANJE I ISPOSTAVA ZAVODA PO OPJINAMA

^lanak 38.

Zavod mo`e osnivati ispostave po opjinama za obavljanje poslova propisanih ovim Zakonom.

Posredovanje pri upo{l}javanju i druge poslove u vezi s unapređenjem upo{l}javanja, ostvarivanje prava neuposlenih osoba u vezi s osiguranjem za slu~aj neuposlenosti i socijalne sigurnosti za vrijeme neuposlenosti, u smislu ovog Zakona obavljaju slu`be u Ispostavama u @upaniji.

^lanak 39.

Na osnivanje, organizaciju, djelatnost i prestanak rada Zavoda ispostava za upo{l}javanje u @upaniji primjenjuje se Zakon o ustanovama.

^lanak 40.

Ispostave za upo{l}javanje du`ne su međusobno surađivati, koordinirati rad i razmjenjivati obavijesti o kojima vode slu`benu evidenciju.

Ispostave za upo{l}javanje du`ne su Zavodu dostavljati izvje}a, na na~in i u rokovima propisanim aktom Zavoda.

^lanak 41.

@upanijski Zavod obavlja poslove u podru~ju upo{l}javanja, sukladno s ovim Zakonom i drugim propisima, odgovoran je, u okviru svojih prava i du`nosti, za njihovo provođenje.

Rad @upanijskog Zavoda je javan.

^lanak 42.

@upanijski Zavod obavlja sljede}e poslove:

- prati i osigurava provođenje utvr|ene politike i mjera u podru~ju rada i upo{l}javanja na teritoriju @upanije i o tomu informira mjerodavna tijela @upanije i Federacije,
- prati, usklađuje i koordinira radom ispostava za upo{l}javanje na provođenju utvrđene politike u podru~ju upo{l}javanja i socijalne sigurnosti neuposlenih osoba,
- objedinjuje i vodi zbrojne evidencije u podru~ju rada i upo{l}javanja od interesa za @upaniju, te predla`e mjere i potrebna sredstva za funkcioniranje informacijskog sustava u tom podru~ju,
- prati, analizira i informira o promjenama u upo{l}javanju, uposlenosti i neuposlenosti na teritoriju @upanije,
- prati i predla`e mjere za pobolj{anje upo{l}javanja i socijalne sigurnosti neuposlenih osoba, a osobito upo{l}javanje invalidnih osoba i njihove profesionalne rehabilitacije, stvaraju}i uvjete za njihovo upo{l}javanje,
- informira o mogu}nostima upo{l}javanja na teritoriju Federacije,
- ispituje mogu}nosti upo{l}javanja neuposlenih osoba s teritorija Źupnije u inozemstvu i poduzima potrebne radnje za njihovo upo{l}javanje u suradnji s mjerodavnim slu`bama za upo{l}javanje u tijelima Federacije i Bosne i Hercegovine,
- surađuje sa slu`bama za upo{l}javanje, obrazovnim ustanovama i drugim tijelima u `upanijama na usklađivanju obrazovnih programa s potrebama poslodavaca za uposlanicima,
- prati provođenje propisa o upo-{l}javanju i poti~e dono{enje novih propisa ili izmjenu postoje}ih,
- prati provođenje međunarodnih sporazuma na podru~ju rada i upo{l}javanja koji se odnose na Federaciju te su i u interesu @upanije,
- predstavlja slu`be za upo{l}javanje u odnosima s tijelima i slu`bama Bosne i Hercegovine, Federacije i Republike Srpske,
- odobrava upo{l}javanje stranih dr`avljana i osoba bez dr`avljanstva, na prijedlog slu`be za upo{l}javanje, sukladno sa zakonom,
- prati i poduzima radnje za stvaranje uvjeta za povratak građana @upanije s privremenog rada u inozemstvu i njihovo upo{l}javanje,
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, statutom i aktima @upanijskog Zavoda, kao i konvencijama i preporukama Me|unarodne organizacije rada, a koji se odnose na probleme rada, upo{l}javanja i socijalne politike,
- podnosi Ministarstvu rada, socijalne skrbi i prognanih, `upanijskoj Vladi i Skup}tini

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

godinje izvje{e o radu.

^lanak 43.

@upanijski Zavod sura|uje s ispostavama za upo{l}javanje, `upanijskim tijelima mjerodavnim za rad i upo{l}javanje u izradi i realizaciji okvirnih programa upo{l}javanja od interesa za @upaniju.

^lanak 44.

Organizacija i na~in rada @upanijskog Zavoda utvrđuje se statutom i drugim aktima Zavoda sukladno s ovim Zakonom.

^lanak 45.

Statut Zavoda donosi Upravno vije}e Zavoda a potvrđuje ga Vlada Hercegbosanske `upanije.

^lanak 46.

Zavodom upravlja Upravno vije}e.

Upravno vije}e se sastoji od pet ~lanova koje imenuje `upanijska Vlada, i to:

- tri ~lana na prijedlog ministra mjerodavnog za rad,
- jednog ~lana na prijedlog predstavnika poslodavaca,
- jednog ~lana na prijedlog sindikata ili iz reda neuposlenih osoba s evidencije zavoda.

Predsjednika Upravnog vije}a imenuje Vlada.

Upravno vije}e donosi odluke nadpolovinom ve}inom ukupnog broja ~lanova.

Djelokrug rada, ovlasti i odgovornosti Upravnog vije}a utvrđuju se Statutom Zavoda.

^lanak 47.

Zavod ima ravnatelja kojeg imenuje Vlada na prijedlog ministra mjerodavnog za rad.

^lanak 48.

Zavod ima jedan `iro-ra~un.

^lanak 49.

@upanija mo`e osnovati zajedni~ki Zavod za upo{l}javanje zajedno s drugim `upanijama ako im je to zajedni~ki interes.

VIII. NADZOR

^lanak 50.

Upravni nadzor nad zakonito}u rada Zavoda obavlja ministarstvo mjerodavno za rad.

Nadzor nad radom pravnih i fizi~kih osoba provodi inspekcija rada.

IX. FINANCIRANJE

^lanak 51.

Sredstva za djelatnost upo{l}javanja osiguravaju se:

- doprinosom uposlenika,
- doprinosom poslodavaca,
- doprinosom uposlenika u inozemstvu,
- iz drugih izvora.

Doprinosi i druga sredstva upla}uju se Zavodu.

^lanak 52.

Osnovica i stope doprinosa za upo{l}javanje utvrđuju se prema Federalnom Zakonu o doprinosima ("Slu`bene novine", broj 35 od 3. rujna 1998. čl. od 6.-10.).

X. KAZNE NE ODREDBE

^lanak 53.

Nov~anom kaznom od 1000 KM - 4000 KM kaznit }e se za prekr{aj pravna osoba ili fizi~ka osoba koja obavlja poslove posredovanja pri upo{l}javanju suprotno članku 6. ovog zakona.

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka po~injen drugi put udvostru~uje se najni`i i najvi}i iznos nov~anih kazni utvrđenih stavak 1. i 2. ovog ~lanka.

^lanak 54.

Nov~anom kaznom od 1000 KM - 4000 KM kaznit }e se za prekr{aj poslodavac, ako ne:

- prijavi potrebe za uposlenicima (~l. 9. st.1.);
- podnese izvije}e o zasnivanju ili prestanku radnog odnosa (~l. 9. st. 2.);
- podnese obavijest o prestanku potreba za radom uposlenika (~l. 10. st. 1.);
- podnese obavijest o upu}ivanju i povratku uposlenika upu}enih na rad u inozemstvu (~l. 10. st. 2.).

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog članka kaznit }e se i odgovorna osoba pravne osobe nov~anom kaznom od 500 KM - 1000 KM.

Za prekr{aj iz stavka 1. ovog ~lanka po~injen drugi put udvostru~uje se najni`i i najvi}i iznos nov~anih kazni utvrđenih st.1. i 2. ovog ~lanka.

HERCEGBOSANSKE @UPANIJE

^lanak 55.

Nov~anom kaznom 300 KM - 600 KM kaznit }e se za prekr{aj odgovorna osoba i uposlenik slu`be za upo{l}javanje, ako:

- provodi diskriminaciju pri upo{l}javanju i posredovanju pri upo{l}javanju,
- ne vodi propisane evidencije,
- ne dostavi propisana izvije}a utvrđena ovim Zakonom.

XI. PRIJELAZNE I ZAVR[NE ODREDBE**^lanak 56.**

@upanijski Zavod zapo~inje s radom najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Do zapo~injanja s radom `upanijskog Zavoda djelatnost upo{l}javanja i socijalne sigurnosti neuposlenih osoba za vrijeme neuposlenosti, na podru~ju @upanije vr{it }e se prema va`eim propisima, praksi i na~inu rada u slu`bama dosada{njeg Zavoda u Mostaru.

^lanak 57.

@upanijski Zavod za upo{l}javanje, ima pravo sljedni{tva te }e preuzeti prema potrebi, od postojećih slu`bi za upo{l}javanje u @upaniji: uposlnike, opremu, inventar, arhiv, akte, drugu dokumentaciju i sredstva za rad.

Sljedni{tvo nad poslovnim prostorijama i stanovima kao i stanje nekretnina regulirat }e se posebnim propisima.

^lanka 58.

Danom primjene ovog Zakona prestaje primjena propisa iz djelokruga upo{l}javanja i socijalne sigurnosti uposlenih osoba, koji se primjenjuju od dana primjene ovog Zakona.

^lanak 59.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Narodnim novinama Hercegbosanske `upanije", a primjenjuje se nakon isteka }est mjeseci od dana stupanja na snagu.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska }upanija
Skupština
Broj: 01-02-63/99
Tomislavgrad, 12. listopada 1999. god.

Predsjednik

Anto Omazić

Na temelju ~lanka 24. stavak 4. Poslovnika Skup{tine Hercegbosanske `upanije ("Narodne novine Hercegbosanske `upanije" broj 6/98) Skup{tina Hercegbosanske `upanije na sjednici odr`anoj dana 12. listopada 1999. godine donosi

ODLUKU**o izmjeni Odluke o naknadi materijalnih tro{kova zastupnika u Skup{tini Hercegbosanske `upanije****^lanak 1.**

U Odluci o naknadi materijalnih tro{kova zastupnika u Skup{tini Hercegbosanske `upanije ("Narodne novine Hercegbosanske }upanije", broj 2/97) u ~lanku 2. iza stavka 1. dodaje se: " i 100 DEM po svakoj odr`anoj sjednici Skup{tine".

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom dono{enja a primjenjivat }e se od 01.10.1999. godine.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska }upanija
Skupština
Broj: 01-02-52/99
Tomislavgrad, 12. listopada 1999. god.

Predsjednik
Anto Omazić

Na temelju članka 24. stavak 9. Poslovnika Skup{tine Hercegbosanske `upanije ("Narodne novine Hercegbosanske }upanije", broj 5/98), Skupština Hercegbosanske `upanije na sjednici odr`anoj dana 12. listopada 1999. godine donosi

ZAKLJUČAK

1. Prihva}a se Prijedlog Komisije za Ustav i ustavna pitanja Skup{tine Hercegbosanske `upanije broj: 01-92-39/99 od 21. lipnja 1999. godine kojim je sugerirano Skup{tini da se ulo`i priziv na Odluke Ustavnog suda F BiH br. U-11/97 i U-24/98 Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

2. Stručne poslove oko izrade teksta priziva i dostave Ustavnom sudu BiH vršit će Stručna služba Skupštine Hercegbosanske županije.

3. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Narodnim novinama Hercegbosanske županije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska županija
Skupština
Broj: 01-02-59/99
Tomislavgrad, 12. listopada 1999. god.

Predsjednik
Anto Omazić

* * *

**NARODNE NOVINE HERCEGBOSANSKE @UPANIJE
SLU@BENO GLASILO**

Uređuje: **Mile Vidić**, tajnik Vlade Hercegbosanske @upanije, Livno,
Ulica Stjepana II Kotromani}a bb, 80101 LIVNO; telefon 080/200-035, fax 080/200-903
Izdava~: Stru~ne slu`be Vlade Hercegbosanske @upanije, Livno.
Ulica Stjepana II Kotromani}a bb.
List izlazi prema potrebi.
Tisak: "LIST" - Livno.
Naklada: 400 primjeraka.
Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se u roku od 15 dana od dana
izlaska lista iz tiska.